RUDIMENTA HISTORICA

SIVE

Brevis facilisque

METHODUS

Juventutem Orthodoxam
Notitiâ Hiſtoricâ
imbuendi,
Pro Gymnaſiis Societatis JESU,

Authore
Ejuſdem Societatis Sacerdote.

OPUSCULUM TERTIUM

CONTINUATIO
Monarchiæ Romanæ.

L U B L I N I
Typîs Collegii S. R. M. Societatis JESU,
Annô Domini 1761.

PRÆFATIO.

HOc quoque Opuſculum, perinde ac priora duo, nonniſi orthodoxæ Juventutis, quam in Gymnaſiis noſtris inſtituendam ſuſcepimus, commodo atque utilitati dicatum eſt, quo Romanorum Imperatores Chriſtianos ſummatim percenſemus, quosdam etiam idoneorum Scriptorū exemplo omnino prætermittimus. Quæ verò Hiſtorici, à Fide, ac veritate Catholica alieni adversùs CHRISTI Ecclesiam, Romanosque Pontifices ſuis paſſim narrationibus falsò & contumelioſè ſolent inſpergere, vel conſultò diſſimulavimꝯ, vel ſtrictim duntaxat attigimꝯ, pleniore rerum hujusmodi controverſarum pertractatione ac refutatione Academiis relicta.

PAR-

PARTITIO HUJUS OPUSCULI.

PARS I.

Romanorum Imperatores Christiani à Constantino M. usque ad collapsum aliquamdiu Occidentis Imperium.

CAPUT I.

Imperatores Sæculi IV.

Constantinus M.
Constantinus II. Constans & Constantius.
Julianus Apostata.
Jovianus, sive Jovinianus.
Valentinianus I. & Valens.
Gratianus, & Valentinianus II.
Theodosius Magnus.
Arcadius & Honorius.

CAPUT II.

Imperatores Sæculi V.

Theodosius II. Junior,
Valentinianus III.

PARS II.

Romanorum Imperatores Græci in Oriente usque ad Carolum M.

CAPUT I.

Reliqui Imperatores Sæculi V.

Martianus.

Leo I.
Leo II.

Zeno.
Anaſtaſius.

CAPUT II.
Imperatores Sæculi VI.

Juſtinus I.
Juſtinianus I.
Juſtinus II.
Tiberius Conſtantinus III.
Mauritius.

CAPUT III.
Imperatores Sæculi VII.

Phocas.
Heraclius.
Conſtantinus IV.
Conſtans II.
Conſtantinus V. Pogonatus.
Juſtinianus II. Rhinothmetus.
Leontius.
Tiberius Abſimanus.

CAPUT IV.
Imperatores Sæculi VIII.

Juſtinianus II. ſecundò.
Philippicus.
Anaſtaſius II.
Theodoſius III.
Leo III. Iſauricus Iconoclaſta.
Conſtantinus VI. Copronymus.
Leo IV.
Conſtantinus VII. & Irene.
Irene Sola.

PARS III.

Romanorum Imperatores Germani post instauratum Occidentis Imperium à Carolo M. ad Rudolphum Habsburgicum.

CAPUT I.

Imperatores Sæculi IX.

Carolus M.
Ludovicus Pius
Lotharius.
Ludovicus II.
Carolus II. Calvus.
Ludovicus III. Balbus.
Carolus III. Crassus.
Arnulphus.
Ludovicus IV.

CAPUT II.

Imperatores Sæculi X.

Conradus I.
Henricus I. Auceps.
Otho I. Magnus.
Otho II.
Otho III.

CAPUT III.

Imperatores Sæculi XI.

Henricus II. Sanctus.
Conradus II. Salicus.
Henricus III. Niger.
Henricus IV.

CAPUT IV.

Imperatores Sæculi XII.

Henricus V.
Lotharius II.
Conradus III.
Fridericus Ænobarbus, sive Barbarossa.
Henricus VI. Asper.
Philippus.

CAPUT V.

Imperatores Sæculi XIII.

Otho IV.
Conradus IV.

PARS IV.

Romanorum Imperatores Germani à Rudolpho Habsburgico ad noſtra uſque tempora.

CAPUT I.

Reliqui Imperatores Sæculi XIII.

CAPUT II.

Imperatores Sæculi XIV.

CAPUT III.

Imperatores Sæculi XV.

CAPUT IV.

Imperatores Sæculi XVI.

CAPUT V.

Imperatores Sæculi XVII.

CAPUT VI.

Imperatores Sæculi XVIII.

CONTINUATIO MONARCHIÆ ROMANÆ AD NOSTRA USQUE TEMPORA

POstquam Imperatores ethnicos, qui primis tribus à CHRISTI ortu Sæculis, Imperii habenas moderabantur, Opusculo secundò sumus complexi, Imperatores Christianos à Constantino Magno ad Carolum VI. gloriosissimè imperantem, tertio hoc opusculo recensebimus, quod in quatuor distribuimus partes. Prima continet Romanorum Imperatores à Constantino M. usque ad collapsum aliquamdiu Occidentis Imperium. Altera Romanorum Imperatores Græcos usque ad instauratum à Carolo M. ejusdem Occidentis Imperium. Tertia Romanorum Imperatores Germanos, à Carolo Magno, usque ad Rudolphum I. Quarta Romanorum Imperatores Germanos, maximâ partem Austriacos, à Rudolpho 1mo, ad Carolum Sextum Pium, Felicem, Augustum.

Harum quatuor partium Epochas sic habeto.

	Ann: C.
Initium Imperii Constantini Magni. -	306.
Imperium Occidentis collapsum. - -	475.
Idem instauratum à Carolo M. - - -	800.
Rudolphus I. Habsburgicus, Imperator renunciatus.	

PARS I.

Imperatores Romanorum à Conſtantino M. uſque ad collapſum Occidentis Imperium.

Pars iſthæc Imperatores complectitur quindenos, qui Sæculo poſt CHRISTUM natũ quarto & quinto Imperii clavum tenuêre usque ad annum CHRISTI quadringenteſimum quinquageſimum quintum.

CAPUT I.

Imperatores Sæculi IV.

Conſtantinus M.

Nobis inter Imperatores trigeſimus octavus.

1. *Quo duce, atque auſpice Conſtantinus ab idolorum cultu ad CHRISTI Religionem eſt traductus?*

Duce atque auſpice DEO; nam cùm è Gallia in Italiam contra Maxentium, Romæ crudeliter ac libidinoſè debacchantẽ, tenderet Conſtantinus, ecce tibi ſub meridiem cum toto exercitu crucem, ex lucidiſſimis formatam radiis vidit cum hisce literis: *in hoc vince*, ac inſequẽte mox nocte CHRISTUM aſpexit, diſerte monentem, crucis in àére conſpectæ effigiem vexillo, quod *Labarum* exinde dictum, præfigeret. Hoc ſigno fretus animatusque Imperator, ſuperatis Alpibus, Maxentii primùm Duces ad Taurinum, Brixiam, & Veronam fundit, fugatque; tum Maxentium ipſum, ingenti cum

exercitu

exercitu occurrentem, profligat, qui dum per pontem solutilem, Tiberi impositum, fugam propere capessit, eodem, ob nimiam, insistentium molem, & stipationem dirupto, gurgitibus haustus, dignas libidinis & crudelitatis suæ pœnas luit. Ann: C. 312.

2. *Num, victo Maxentio, debellatum erat cum Imperii hostibus?*

Unus supererat Licinius, Orientis Imperator, homo præferoci ingenio & literarū, quas Reipubl: pestē nominabat, osor acerrimꝰ. Hic, etsi Constantino, cujus sororē Constantiā uxorē duxerat, affinitate junctus, Christianos dirum in modū vexare cœpit, sed Constantino affinitate potior Religio fuit. Itaq; Licinio, frustra commonito, ut ab impio cœpto desisteret, pium bellum intulit, atque iteratis cladibus attrito vitam tandem cum imperio ademit. An: C. 325.

3. *Quo in Christianos animo fuit Constantinus?*

Benignissimo. Nam 1. amplissimā omnibus potestatē fecit orthodoxæ Religionis amplectēdæ (An: C. 312.) 2. Eversis idolorū delubris, vero DEO templa ædificavit ipse, & aliis ubi vis terrarum ædificanda concessit. 3. Pœnas contra CHRISTI Martyres, & cælibes latas, quibus ab hæreditate & successione suorum arcebantur, penitus abolevit, piasque Chrstianorum donationes & legata, uti & cælibatū, olim ab Augusto prohibitum, ratum habuit. 4. Edicto sanxit, ne quis facinorosorum crucis deinceps

suppli-

ſupplicio mulctaretur. 5. Romæ à Sancto Sylveſtro ſacris undis ablutus, ad conſtruendam ibidem Principi Apoſtolorum Baſilicam duodecim terræ, quam ipſe effoderat, cophinos ſuismet humeris comportavit. 6. DEI Eccleſiam ampliſſimis donariis locupletavit, eximiîsque ornavit privilegiis.

4. Qui in Concilio Nicæno ſuam Imperator ſuſtinuit Perſonam?

Trecenti decem & octo Epiſcopi juſſu & auctoritate Pontificia Nicææ Bithyniæ urbe convenerant, cùm de Paſchate celebrando, tum de impiis Arii, qui CHRISTO Divinitatem abrogare auſus eſt, dogmatis cognituri, præſidentibus binis Romani Pontificis Legatis An. C. 325. Eum porrò honorem Epiſcopis habuit Imperator religioſiſſimus, ut non niſi humiliore conſidens ſella, ſacro illi Patrum Senatui intereſſe animum induxerit, non conſultoris, aut arbitri, ſed defenſoris duntaxat officio ſapienter fortiterque perfunctus. Aderant inter Patres illos egregii quidem CHRISTI pugiles, tot trophæis, quot acceptis pro CHRISTO vulneribus inclyti. Horum cicatrices oſculatus Cæſar; diſertè pronuntiavit, præclarius nihil atque illuſtrius ſibi videri iis vulneribus, quæ quis pro CHRISTO fortiter pugnans accepiſset.

5. Quid de Helena Conſtantini Matre memoriæ proditum eſt?

Hæc monitu Divino Palæſtinam petiit, ubi Do-

mini crucem, omni thesauro pretiosiorẽ, humi defossam reperit, orbique adorandam proposuit. Inde Iudæâ infandis Dæmonum simulacris, fanisque expurgatâ, duas diversis locis Basilicas, Constantino unã in ipsa urbe Hierosolymitana magnificẽtissimã excitavit. A C. 326.

6. Quam Constantinus urbem molitus est?

Cùm providentissimum Numen Romam veterem, orbis caput, & gentium Dominam suo in terris Vicario, & supremo Sacrorum Antistiti sedem propriam destinâsset, res hoc dispositit ordine, ut primus inter Christianos Imperator novam conderet Romam, Imperii deinceps sedem futuram, quæ priùs Byzantium, inde à conditore Constantinopolis est appellata.

7. Qua arte astuque pio Constantino aulæ suæ Proceres in novam hanc urbem pellexit?

Cum hi Persica expeditione distenti, decem & sex menses domo abessent, Imperator nova Byzantii palatia exstruenda curavit, illis, quæ Romæ incoluerant, simillima; cùmque eorum liberos & uxores, & supellectilia illuc transtulisset, haud difficulter cunctis persuasit novi domicilii amorem, & veteris oblivionem. Nova porrò hæc Roma Virgini DEI Paræ, Augustissimæque Cælitum Reginæ solemni ritu consecrata, & dedicata est An: C. 330.

8. Quando, & ubi Constantinus diem supremum obiit?

Dum Persas rebelles frenaturus, maximis itineribus

neribus in Orientem contendit, gravi afflictus morbo, haud procul Nicomedia, diviso inter tres filios Constantinū, Costantiū, & Constantem Imperio terrestri, ad cœleste ipse migravit, anno ætatis 76. Imperii 32. CHRISTI 337. de Ecclesia optimè meritus, dogmatumque Synodi Nicænæ ad mortem usque retinentissimus, quem ipse Sanctus Athanasius Imperatoribus omnibus imitandum proponit.

9. Num Sol hic Serenissimꝰ omni caruit maculâ?

Duas præcipuè notârunt Scriptores, nempe quòd Constantinus Faustæ uxoris, quæ Priscū privignum, & Arianorum, qui Athanasiū, sublatū volebant fictis criminationibus inductus illum necari jusserit: hunc Treviros relegârit. Tantum nempe potuit apud Principē cætera optimū ambitiosa mulier, & implacabile hæreticorum in Catholicos odium.

39. Constantinus II. 40. Constans 41. Constantius.

1. Diune tres inter hos Fratres concordia tenuit?

Haud quaquam; nam dum Constantinus natu maximꝰ, transalpinis regionibꝰ haud contentus, Constantem, natu minimum, cui Italia, Africa, Jlliricū & Græcia obtigit, armis lacesseret, ab ejusdem ducibus per insidias interemptus est, non minore Arianorū gaudio, quam Catholicorū, quos strenuè semper defenderat, luctu, cùm tertium necdum annum imperando explêsset.

2. Num

2. Num melior & sors, & mors Constanti obvenit?

Hic quoque, transalpinis gentibus in ditionem suam redactis, Magnentii tandem tyranni perfidiâ à sicario est trucidatus anno imperii decimo tertio. Scriptores ethnici graviter in Imperatorem hunc invehuntur; verùm alii Principem apprimè Catholicũ, & Religionis contra Fratris Constantii & Arianorum insectationes propugnatorem strenuum, S. Athanasius etiam Martyrem appellat. Geminâ igitur illâ Constantini, fratrisque Constantis nece geminum Religionis orthodoxæ columen corruit, orbis demum totius Imperio ad unũ Constantium, acerrimum hæreticorum defensorem & patronum, devoluto. Ex quo arcana DEI judicia cognoscere licet, ac venerari.

3. Quem tandẽ exitũ habuit Constantii fortuna?

Magnentio tyranno, qui in Imperii soliũ se intruserat, bellum illaturus Constantius, Gallũ patruelem Orientis Imperatorẽ creat. Verùm dum hic potestate sua per vim & libidinem abutitur, ad se accitũ, capite plecti jubet, cujus Frater Julianus, Eusebiæ, uxoris Constantii, rogatu servatus. Athenas studiorũ causa mittitur. Constantius porrò Constantiæ amitæ potissimùm instinctu hæresis Arianæ, quæ pestilentissimæ contagionis instar orbem propè universum infecerat, propugnatorem se profitetur acerrimum, ejusque dilatandæ studio o-

mnia

mnia miſcet, Catholicos atrociſſimè vexat, Athanaſium & Hilarium Eccleſiæ, in Oriente illũ, iſtum in Occidente, columnas firmiſſimas loco movet, Liberium Papam, Arianæ hæreſis oppugnatorẽ & Athanaſii fautorem, urbe pellit. Nec impunè tamen; quippe & à Perſis magnas accepit clades, & Julianũ, quẽ ſeptimo abhinc anno Cæſaris Titulo ipſe ornârat, militũ factione Lutetiæ Pariſiorũ Auguſtũ proclamatũ eſſe comperit, quẽ cùm dolore pariter & vindictâ ardens, debellatum iret, in itinere, ſubito eòque mortifero morbo correptus, interiit anno quarto & vigeſimo, quam imperare occeperat. CHRISTI 361.

42. Julianus Apoſtata.

1. *Unde huic tam infame cognomentum?*
A ſacrilego è CHRISTI caſtris ad execrandas ethnicorũ ſuperſtitiones transfugio, quod pridẽ meditatus, nunc tandẽ, adita Imperii poſſeſſione, palàm exſecutus eſt, dum ejuratis Chriſtianæ Fidei Sacramẽtis omnibus, Pontificem maximum ſe antiquo ritu & ſacrificiis inaugurandum curavit.

2. *Quo adversùs Chriſtianos erat animo?*
Hos, uti CHRISTUM ipsũ per ludibriũ Galilæos vocitavit, eòque afflixit crudeliùs, quò callidiùs, quippe quos illecebris potiùs, quàm cruciatibus ad defectionem ſolicitaverat. Si quos ob Religionis profeſſionem de medio ſuſtulit,

ſtulit, alias ſupplicii cauſas obtendebat, Martyii lauream invidens generoſis CHRISTI Athletis. Scientiarum adminicula Chriſtianæ juventuti erepturus, ſcholas claudi, libroſque flam̃is aboleri juſsit. Quæ res Gregoriũ Nazianzenũ impulit ad condendos versùs, Homericis ſi nõ meliores, longè profectò utiliores.

3. Num DEUS exitioſiſſimã hanc orbis peſtem diu graſſari eſt paſſus?

Seſquiannũ fermè à Conſtantii obitu nõ Imperatorẽ, ſed tyrannũ egerat Julianꝰ, cùm in expeditione Perſica jaculo, incerta manu emiſſo, confoſſus, animã ſceleſtiſſimã Orco tradidit. A. C. 363. Moriens exceptũ volâ cruorẽ in cœlũ jeciſſe fertur, cum hac voce: *Viciſti Galilæe.*

43. Jovianus, ſive Jovinianus.

1. Quibus hic auſpiciis imperare cæpit?

Longè optimis. Nec aliud in Principe hoc lectiſſimo deſiderabatur, quã diuturniꝰ regimen. Sublato Juliano, militari mox ſuffragio Cæſar renunciatus, Imperium ante ſuſcipere noluit, quàm milites univerſi Chriſtianos ſe fore profeſsi ſunt. Inde antiquius nil habuit, quàm ut Religionem, anteceſsoris impietate labefactatam, pro viribus inſtauraret abolitis penitus ethnicæ ſuperſtitionis monumentis.

2. Quis vitæ ejus exitus?

Pace cum Sapore Perſarum Rege ex neceſſitate magis, quam Imperii utilitate inita, cùm

Con-

Constantinopolim redux, in cubiculo, calce recens illito pernoctâsset, gravi prunarum vapore exanimis ibidem est inventus, octavo Imperii mense Anno C. 364.

44. Valentinianus & 45. Valens.

1. *Qua ratione Valentinianus ad supremum Imperatoriæ dignitatis apicem est evectus?*

Succollante DEI hominumque favore, quē eximia illi virtus peperit, & constans veri Numinis cultus, ob quem à Juliano fortunis omnibus exutus, CHRISTO inter adversa omnia firmissimè adhæsit, dignus, qui vel absens ad imperii coronam evocaretur septimo à Joviani obitu die.

2. *Qua porrò laude ad Imperii clavum sedit?*

Cùm tot provinciis regendis par unus sibi haud videretur, fratrem suū Valentem in Imperii societatem adscitum, Orienti præfecit, ipse verò in Occidentem, ingentibus bellorum motibus agitatū, concessit, justitiæ imprimis, atque orthodoxæ Religionis vindex egregius, & terror Barbarorū, quos iteratis cladibus domuit. Verùm dum in Moravos, defectionē molientes movet, eorundem Legatos ob rebellionem tanta animi corporisque contentione increpuit, ut ruptâ arteriâ copioso cum sangvine vitam profuderit, anno Imperii 12. CHRISTI 375. relicto Imperii ac virtutū hærede Gratiano, quem abhinc septennium summo ordinū

consensu

consensu Augustum dixerat. Illi nihilominus, adnitente potissimùm Cereale avunculo, Valentinianus, alter ex Justina filius, vix novem natus annos, collega est additus.

3. *Qua porrò laude & commendatione Valens res Orientis administravit?*

Hic fratri omnino dissimilis, fovere impensè Arianos aliosque Hæreticos, Catholicos acerbè affligere. Episcopos, à Cõstantio expulsos, atque à Juliano restitutos denuo, relegare, Basilio, doctrinâ & sãctitate toto orbe celebratissimo, exilium, DEO portentis & prodigiis impio conatui intercedente, decernere, viros Ecclesiastici Ordinis octogenos, longè honestissimos de intolerabili Arianorum fastu, petulantia & sævitia apud Cæsarem conquerentes ac supplices, navi in medio mari expositos, comburere, Monachos gravissima tributi exactione, à qua exemptos esse võluerant Constantinus, & Constans, exagitare, eosdemque à piis exercitationibus abstractos militarib9 addicere ministeriis, ac reluctãtes fustuario mactare, quod tandẽ à Gothis, quos in fidem antea receptos Ariana infecerat peste, bello lacessitus amisso exercitu cũ tugurio, quò, sagitta saucius confugerat, justissimâ talionis pœnâ vivus est combust9, anno tyrannidis 14. CHRISTI, 378.

46. Gratianus, & 47. Valentinianus II. five Junior.

1. *Quibus virtutum radiis Imperator hic folium illuftravit?*

Imperium fortitudine & Sapientiâ, rem Chriftianã pietatis, ac Religionis ftudio plurimùm adjuvit. His præfidiis munitus, infignem ab Alemannis reportavit victoriam, ampliùs triginta eorum millibus cæfis Extincto Valente patruo improle. Orientis quoque Imperiũ adeptus, iftud Theodofio, eximio belli Duci, gubernandum tradidit, qui victis profligatisque Hunnis, Alanis, & Gothis, Imperio pacem, fibi immortalem nominis gloriam peperit.

2. *Qua occafione Princeps hic laudatiffimus immatura morte eft præreptus?*

Dum Maximum, qui in Britanniis tyrannidem arripuerat, juftis armis perfequitur, turpiter defertus à fuis Andragathii Ducis dolo perimitur A. C. 383. Princeps meliore fato digniffimus. Imperavit à Patris obitu annis octo.

3. *Num & Valentinianus præclaras Fratris virtutes eft æmulatus?*

Quin potiùs Matris Arianæ, à qua virus peftiferũ cum lacte hauferat, inftinctu, Catholicis, atque imprimis Ambrofio extrema quæq; minitabatur, dum tandẽ vindex Nemefis Maximum tyrannũ evocavit in Italiam, quam una cum matre Juftina, tantæ causâ præcipuâ cala-

mitatis,

mitatis, relinquere, & in exiliū, quod Ambrosio intentaverat, proficisci cogitur Constantinopolim, auxilium à Theodosio petiturus. Cui Cæsar, *quid mirum*, inquit, *Valentiniane, quòd Maximum habeas adversantem tibi, cùm tu te CHRISTO ipsi adversari non dubites?* Verùm isto meliora omnia pollicente, Theodosius ingenti cum exercitu in Italiam advolavit, pulsoque inde Maximo, Valentinianum in pristinam dignitatem restituit.

4. *Num tandē ad frugem rediit Valentinianus?*

Matre mortuâ, Arianam perfidiā execratus totum se permisit Ambrosio, quem dum baptismatis suscipiendi causâ Mediolano Viennam Galliæ accersendum curat, Arbogastis supremi militiæ præfecti, quem exauctoraverat, fraude, in palatio suo strangulatur, atque ut mortem sibi ipse consciviſſe crederetur, laqueo suspenditur, anno, quàm Augustus proclamari cœpit 16. CHRISTI 393. Huic Ambrosius ipse copiosis lacrymis & oratione funebri parentavit, quâ eximiam ejusdem pietatem virtutesque cæteras posteritati tradidit.

48. Theodosius Magnus.

1. *Quanta Religione fuit Theodosius?*

Tantâ, ut Ecclesiam, ejusque præpositos nō modò summâ semper observantiâ coleret, sed & fortissimè defenderet. Sæpe dicere solitus, multò pluris sibi esse Christiani, quā Cæsaris nomē,

majoriq; sibi honori ducere, quòd filius sit Ecclesiæ, quàm supremus orbis Dominus.

2. *Qua verò ratione hanc pietatem DEUS remuneratus est?*

Eugenium & Arbogasten tyrannos, imperium affectantes, ope divina compressit, in ipso enim ancipitis prælii æstu ventus vehemens obortus, pulverea subitò nube hostes involvit, tela in eorundem ora retorsit, ademptaque videndi ac respirandi facultate in turpem fugã conjecit.

3. *Quæ Theodosio Imperatoriæ sobolis ritè educandæ, formandæquæ cura?*

Longè maxima. Hinc cùm Arcadiũ & Honorium Filios Arsenio, moderatori pio, gravo, prudenti in disciplinam tradidisset, eos non ut Cæsares, sed discipulos tractari, quin & verberibus, si quid deliquisent, castigari jussit. Cùmque fortè museum ingressus, Magistrũ stantẽ, filios sedentes conspexisset, indignè id ferens Imperator, Arsenium sedentem docere, Cæsares stantes auscultare voluit.

4. *Quodnam tanti Principis vitium?*

Ira quandoque nimium præceps, qua abreptus immanem Civium Tessalonicensiũ cædem aliquando edidit, eâ tantum causâ, quòd nonnullis motibus urbem turbassent: septem enim hominum millia Cæsaris furori immolata ceciderunt. Facinus profectò crudele, sed quod insignis pænitentia correxit: nam S. Ambrosio Mediolanensium Antistiti templi aditum præcluden-

cludenti, non solùm morem lubens gessit, sed publicam insuper aliquot mensium pœnitentiã serio humilique animo egit, pulcherrimo sanè ad omnes exemplo. Tandem in ejusdem Præsulis manibus Anno Imper: 16. CHRISTI 395. vitam plenissimè clausit, inter Magnos Imperatores ob factorum præstantiam jure numerandus.

49. Arcadius. 50. Honorius.

1. *Quænam inter filios Theodosii facta Imperii divisio?*

Oriens Arcadio, Occidens Honorio cessit, tamque deinceps vim obtinuit hæc divisio, ut nunquam sæculis sequentibus ad hanc usque diem conjungi potuerit utrumque Imperium.

2. *Quæ Arcadii sors fuit in Oriente?*

Imperator felix, quamdiu religiosus, sua felicitate postremùm excidit, ubi nimirum hortante Eudoxia conjuge in exilium relegare nõ dubitavit S Joannem Chrysostomum Patriarcham, quod Imperatricis flagitia perstrinxisset. Decessit Arcadius in ætatis flore, cùm imperâsset annos 13. usque ad An: CHRISTI 408.

3. *Quæ Honorii fata in Occidente:*

Stiliconis, belli ducis quidem peritissimi, sed perfidi hominis artibus exciti sunt Vandali, Gothi, Svevi; Alani & Burgundi, qui magnis motibus Italiam, totumque Occidentem concussère. Capta & spoliata inde Roma à Gothis

ſub Alarico, iterumque ſub Ataulpho, eorum regibus. Tandē & Hiſpania genti Barbaræ cedi debuit, ut Italiâ excederet. Moritur Imperator religioſior, quàm felicior. Anno CHRISTI 423. Imperii 28.

CAPUT II.

Imperatores Sæculi V.

51. Theodoſius II. ſive Junior.

52. Valentinianus.

1. *Quæ virtutes Theodoſium II. commendârunt?*

Pulcheriæ ſororis induſtriâ ſanctiſſimè educatus, à teneris unguiculis pietatem tam ardenti cœpit ſtudio colere, ut nullam non diē fuſis ferventer precibus DEO initiaret, piaque ſancti Evangeliorum codicis, quem manu ſua deſcripſerat, lectione condiret.

2. *Quam labem paſſa eſt hæc virtus?*

Pulcheriâ ſorore migrare ex aulla juſsâ, fovere Eutychen hæreticum cœpit Imperator, qui antehac Eccleſiā fortiſſimè propugnârat. Revocata ſubin Pulcheria, quâ abſente omnis exulâſſe fortuna videbatur, cuncta reſtituit, ac Theodoſiō paulò poſt obeuntem vidit, acta ſeriâ pœnitentiâ anno Imperii 42. CHRISTI 450.

3. *Quomodo ſedatus ingens terræ motus Conſtantinopoli Theodoſio Imperante?*

Cùm Clerus, Imperator & populus extra urbem Conſtantinopolim DEO placando inſiſteret, puer à turba derepentè in cœlum ſublatus,

ſolemne

solemne illud Trisagion audiit: *Sanctus DEUS, Sanctus Fortis, Sanctus Immortalis, miserere nobis.* Quod cùm ejusdem pueri, in terram reversi monitu decantassent omnes, terræ motus confestim cessavit.

4. *Quis interea sub Valentiniano Imperii status in Occidente?*

Longè miserrimus; nam miserè discerptũ Imperium spectare ad interitum cœpit, ad quē sub Valentiniano magnis passibus properavit.

5. *Quæ Provinciæ ab Imperio divulsæ?*

Africam occupârunt Vandali Anno CHRISTI, 427. Galliã Franci, Duce Meroveo An: CHRISTI 448. Britanniam Angli gens Saxonũ An: CHRISTI 446. Hos Britanni adversus Scotorũ, Pictorumque incursiones auxilio advocârant, qui tulêre quidem suppetias; at fugatis hostib9, sibi vindicârunt provinciam, quœ exinde Angliæ nomen obtinuit.

Sub idem fere tempus An: CHRISTI 450. Attila Hunnorum Rex omnia latè populatus. Pannoniã involavit, quæ ab hisce inquilinis Hungaria dicta est. Flagellum DEI se ipse nominabat Attila, quòd ad orbem castigandum missus esset.

6. *Qualis tot inter turbas Valentinianus?*

Redempta iniquissimis conditionibus pace, voluptatibus totum se dedit, quo vivendi genere ultimum sibi, & Imperio exitium paravit. Maximi patritii conjugem violâat. Qua injuria ille vehementer commo-

tus, securum sui Valentinianum eò tandem adduxit, ut invisus militibus vitâ ab iisdem exueretur Anno CHRISTI 455. Imp. 30.

7. Quinam postremi conatus emorientis Imperii?

Intra viginti annos à Valentiniani obitu decem tyranni potiùs, quàm Imperatores ruenti Monarchiæ humeros supponere tentârũt. Verùm altero alterum deiciente, convulsum magis Imperium ad interitum promoverunt.

8. Quænam istorum nomina?

1. Maximus. 2. Avitus. 3. Majoranus. 4. Severus. 5. Anthemius: 6. Ricimerus. 7. Olybrius. 8. Glycerius. 9. Julius Nepos. 10. Romulus Momyllus Augustulus.

9. Qua tandem ratione extinctum penitus Imperium in Augustulo?

Heruli, Rege Odoacre ductore, Italiam intestinis factionibus laceratam, occupant, pulsoque inde Augustulo, Italiæ Regem se dicit Odoacer, novumque regnum super Imperii ruinas constituit. Cœpta igitur sub Augusto Monarchia post annos ferè 500. desiit in Augustulo, non nisi post 300. annorum intercapedinem à Carolo Magno instauranda.

Observationes.

Ad primam partem Historiæ de Imperatoribus Christianis.

1. Quæ Imperii facies à Constantino usque ad illius in Occidente interitum?

Floruit Sæculo quarto ferè integro, maximè

ſub Conſtantino M. Theodoſio M. Facta ſub Arcadio, & Honorio diviſione, Imperii diviſum quoque eſt robur. Inclinari ergo cœpit Occidens ſub Honorio; ad interitum properavit ſub Valentino; expiravit ſub Auguſtulo.

2. *Quæ cauſa extincti Imperii?*

Honorii ætas minor, nec animus ſat firmus; tutorum perfidia; auctæ Barbarorum vires, imminuta Imperii exiſtimatio; provinciarum jactura illud ad interitum diſpoſuêre, ac Valentiniani ſcelera funditus evertere.

3. *Nihilne interea paſſum Orientis Imperium?*

Occidente collapſo, quaſi mutilus altero pede Oriens minùs deinceps firmus ſtetit. Ineunte ſæculo VI. exorta Saracenorum peſtis varias provincias occupavit, ipſum tandem Imperiũ, Imperiique ſedẽ Conſtantinopolim invaſura.

4. *Quando contigit celebris illa migratio Gentiũ?*

Sæculo quinto, quando Vandali in Africam, Franci in Galliam, Gothi in Hiſpaniam, Hunni in Pannoniam, Angli in Britanniam, Heruli & mox Longobardi in Italiam commigrârunt, ut ſupra memoratum eſt. Hinc nata Hiſpaniæ Galliæ, Hungariæ, & Angliæ regna, quæ hodiedum florent.

5. *E quibus orbis partibus hæ gentes advenêre?*

1. Vandali è Provinciis Borealibus, ubi modò Pomerania, & Marchionatus Brandeburgicus. 2. Franci ex Germania. 3. Gothi ſecundùm non nullos ex Svecia, ſecundùm alios

ex A-

ex Asia. 4. Hunni gens bellicosa, ex Regionibus ad fluvium Tanain, & mare glaciale sitis. 5. Angli è Saxonia. 6. Heruli ex ora maris Baltici, & parte Orientali Pomeraniæ &c.

6. *Quales populi fuère Svevi, Alani, Burgundi, Longobardi, Scoti, & Picti?*

Svevi majorem partem antiquæ Germaniæ, Alani Sarmatiam, sive Moscoviam incolebant: Burgundi ad Vandalos referebantur. Longobardos alii ex Svecia & Norvegia, è Saxonia & Magdeburgensi ditione deducunt alii. Scoti & Picti è Scythia oriundi Britannos multùm exagitârunt.

7. *Quænam Ecclesiæ incrementa Sæculo quarto & quinto?*

Maxima sanè, ubi depulsa persecutionum sæva hyeme Imperatores Chrstiani fovere Ecclesiam cæperunt; mox enim ubique terrarũ diffusa CHRISTI fides mirificè est propagata. Orientis Imperium, dudum antea ab Apostolis excultum, sub Constatino Ecclesiæ pars major fuit. In Occidente Burgundi, Galli, Scoti, Hiberni Sæculo quinto: Bavari, Hispani, Angli &c. Sæculo sexto ad CHRISTUM accessêre.

8. *Quibus potissimùm calamitatibus affligebatur Ecclesia Sæculo IV.*

Gravissimè hanc afflixit hæresis Ariana, quæ Imperatorum nonnullos, nec paucos etiam Episcopos corripuit. Plurimùm quoque nocuit Julianus Apostata aliique Imperatores hæreticorum fautores & Patroni.

9. *Num detrimenti quid perpeſsa eſt Eccleſia ex Barbarorum incurſionibus?*

Quin potiùs, DEO mirabiliter diſponente, plurimum inde emolumenti tulit. Nam hoc pacto Barbari, Chriſtianis immiſti, ad ſanctæ legis notitiam, amorem ac deſiderium paulatim ſunt perducti.

10. *Quid ſentiendum de Baptiſmo Conſtantini Magni?*

Sentimus nos cum Eccleſia, eundem Romæ à Sancto Sylveſtro Papa ſacro fonte ablutum, atque à lepra mundatum eſſe. Contrariũ ſentiunt Scriptores maximè Acatholici; hi enim Conſtantinum paulò ante mortem Nicomediæ ab Epiſcopo Ariano baptizatum eſſe contendunt, ſecuti Euſebium Scriptorem Arianum, cujus dubiæ & ſublectæ auctoritati mentem Eccleſiæ longè anteferimus.

11. *An credibile eſt, Conſtantinum ea de cauſa Baptiſmum diſtuliſſe, ut in Jordane fluvio ablui poſſet?*

Non credimus de piiſſimo Imperatore dilationem tantam, fundamento parùm ſolido nixã: neque iis aſſentimur, qui volunt, ideò dilatum à Conſtantino Baptiſmum, ut abſterſis paulò ante mortem vitæ maculis, cœlo ſe certius aſſereret. Plus enim Eccleſiæ auctoritati tribuimus, quàm hiſce parum ſolidis rationum momentis.

12. *Quid ſentiendum de donatione Conſtantini Magni?*

Scri-

Scriptores Ecclesiastici tenent, Constantinum Romæ Baptizatum à S. Silvestro Ecclesiæ urbem Romam unà cum Italiæ parte, ad Occidentem sita, donavisse. Quam donationem ceu confictam explodunt Acatholici omnes; fateri tamen debent, easdem ditiones à plurimis retro Sæculis Ecclesiam perpetuò possidere.

PARS II.

Romanorum Imperatores Græci in Oriente usque ad Carolū M.

Tria Sæcula cum dimidio pars ista continet, nimirum ab Annô CHRISTI 450. ad Annum 800. numeratque is temporis tractus Imperatores universè 26.

CAPUT I.

Reliqui Imperatores Sæculi V.

53. Martianus.

1. *Quâ ratione devolutum ad eundem Imperiū?*

Sine hærede obierat Theodosius Junior; igitur Pulcheriæ sorori suæ relinquendum Imperium censuit, à qua præclarè jam ante fuit administratum. Consultura Imperii commodis Pulcheria, Martiano nupsit, ac virginitatem junxit matrimonio.

2. *Quo Imperii & Ecclesiæ bono coaluit hoc virginum conjugium?*

Eximio sanè; utrique enim pacē: pacisque fructus

ctus prædulces peperit, quos Imperator pius, fortis, & pacificus unà cum Augusta conjuge sexennio messuit, usque ad An: CHRISTI 457.

54. Leo I. Thrax. 55. Leo II. sive Junior

Quid de hisce Imperatoribus memorandum?

Non aliud ferè, quàm Imperii in Occidente ruina, quæ ipsis in Oriente regnantibus evenit. Imperavit Leo I. annos 17. Leo II. anno uno usque ad annum CHRISTI 475.

56. Zeno. 57. Anastasius.

1. *Quæ corporis & animi species Zenoni?*

Corpus illi deformè admodum, & in eo animus vitiorum sordibus deformior. Basilisci artibus Imperio pulsus, paulò pòst revocatur à populo, cui Basiliscus ob crudelitatem se fecerat exosum. Zenonem, more suo ebrium, Ariadne uxor vivum sepeliri jubet, Anno Imperii 18. CHRISTI 491.

2. *Quid interim gestum in Italia?*

Odoacrem ab eversa Monarchia primum Italiæ Regem Theodoricus Ostrogothorum Rex debellat sibique Italiam vindicat.

3. *Quandonam Anastasius Ecclesiam & Pontifices affligere cœpit?*

Imperii quidem initia mira lenitate insignivit, populi oneribus imminutis: At hæresi Eutyhiana paulò post infectus, nec Ecclesiæ, nec Pontificibus, pepercit.

4. *Quas*

4. *Quas idcirco pœnas dedit?*

Fertur, in ſomno quondam vidiſſe virum horrenda ſpecie minaci vultu, qui librum manu præferens, inde annos vitæ 4. delere ſe dixit ob ſceleratos Anaſtaſii mores. Fulmine exin tactus periit poſt annos Imperii 27. CHRI: 518.

CAPUT II.
Imperatores Sæculi VI.

58. Juſtinus I. Thrax.

Quibus gradibus ad Imperii apicem conſcendit?

Bubulcũ egit juvenis, tum ſecutus militiam per omnes dignitatum gradus aſcendit. Tandem in ſolium evectus palàm fecit egregio virtutum ſplendore, ſe Imperio fuiſſe digniſſimum. Primus hic fuit, qui Imperii coronam è Pontificis manibus accepit; nec immeritò fuit enim Eccleſiæ ſtudioſiſſimus. Præfuit annis 9. uſque ad Annum CHRISTI 528.

59. Juſtinianus.

1. *Quo præcipuè monumento Imperator hic nomen ſuum æternitati conſecravit?*

Leges Imperatorum propè innumeras à viris doctiſſimis colligi, & in ordinem digeri juſſit, atque adeò initium dedit Juriſprudentiæ.

2. *Num & bellica fortitudine claruit?*

Belliſarii potiſſimùm opera Gothos ex Italia, Vandalos ex Africa expulit, quorum Rex ultimus Gilimer, in triumpho ductus, illud Salomonis

monis identidem ingeminabat: *Vanitas vanitatum & omnia vanitas.*

3. *Quæ tandem Bellisarii sors fuisse dicitur?*

E dignitatum apice ob affectati Imperii nonnullam suspicionem dejectus, & oculis orbatus, stipem rogâsse fertur his verbis: *Date obolum Bellisario, quem fortuna in altum evexit, invidia oculis orbavit.* Pæna hæc fuerit, quod S. Silverium Papam in exilium ejecerit, & Vigilio Pontificatum pretio vendiderit.

4. *Qualia Justiniani in Ecclesiam merita?*

Præclara fuisent, si satis firma. Idolorum cultum, omnemque hæresim initio severè prohibuit; Sanctæ Sophiæ templum nobilissimum condidit ac donis magnificè auxit; Verũ constantia defuit virtutum coronæ; quippe hæreticos fovere cœpit, factus tandem & ipse hæreticus. An demum resipuerit, incertum est.

Imperavit annos 38. ad annum 566.

60. Justinus II. Junior.

1. *An Imperio satis consuluit Justinianus cùm Nepotem Justinum Cæsarem dixit?*

Minimè; quamvis enim Justinus initiò virtutẽ coluerit, brevi tamen vitiis totum se dedit.

2. *Qua ratione Italia ad Longobardos transiit?*

Justini potissimùm & conjugis culpâ. Hæc Narseti, belli ducum nobilissimo, parùm addicta, Justinum eò permovit, ut illum Præfecturâ Italiæ exueret; namque per contemptũ ajebat Imperatrix, revocandum ex Italia Eunu-

chum,

chum, ut pensa traheret cum ancillis in gynæceo. Quo audito, respondit Narses: telã se illi orsurũ, quam ipsa, dum viveret, detexere ampliùs non posset, moxque Longobardos è Pannonia vocat in Italiã, qui novum inibi regnum condunt. Relicta est Imperatori modica pars Italiæ, quæ Exarchatus dicta est, quòd Præfecti, à Cæsare missi, Exarchæ appellarentur, qui Ravennæ sedẽ posthac fixêre. Post annos Imp: 10 mente motus obiit Justinus

Anno CHRISTI 575.

61. Tiberius Constantinus III.

1. *Quomodo hujus in egenos liberalitatem DEUS remuneratus est?*

In Palatio fortè deambulans lapidem vidit cruce signatum: quem, ne pedibus calcaretur signum salutis nostræ mox, amoveri jussit; quo facto latentem sub illo thesaurum eruit. Solium tenuit nonnisi 6. annis ad A. C. 583.

62. Mauritius.

Quanam re hic Imperator claruit?

Fortiter acceptâ è manu DEI peccatorũ pœnâ, quã, facta sibi optione, in hac vita subire maluit. Coganus Avarũ Rex prælio Mauritium vicerat, ac duodecem militum millia in captivitatẽ abduxerat; hos tamen omnes pecuniâ minimè grandi offerebat redimendos. At Mauritius aurũ modicũ libertati suorũ prætulit, quos ea propter Coganus ad unũ omẽs occidi

cidi

cidi jussit. Vindictā inclamavit fusus cruor, eaque brevi secuta est. Phocā Cæsarē dixit miles. Ille in oculis Mauritii, primùm liberos & Conjugem, denique Mauritiū ipsū securi percuti jubet, ad singulas suorū mortes illud piè ingeminantē: *Justꝰ es Domine, & rectū judicium tuū!* Imperavit ann: 19. ad A. C. 602.

CAPUT III.

Imperatores Sæculi VII.

63. Phocas.

1. *Cur DEUS tyrannum hunc præesse voluit?*

Id ipsum in oratione quærenti cuidam servo respondit DEUS, hunc à se electū, quia deteriorem non invenisset, ad plectenda Christianorum scelera.

2. *Quale factum illud unicum, quod laudem mereatur?*

Arrogabat sibi titulū Episcopi œcumenici, seu universalis Patriarcha Constātinopolitanꝰ. At vetuit Imperator, ne porrò uterentur Patriarchæ isthac appellatione, quæ soli Romano Pontifici competeret. Occisꝰ est Phocas, postquā imperavit annos 8. usque ad A. C. 610.

64. Heraclius.

1. *Quid memorabile huic circa sanctam CHRISTI Servatoris Crucem evenit?*

Eandem Persæ, captâ Jerosolymâ, secum abduxerant sub initium Imperii Heraclii. Versâ postmodum belli aleâ, sacrum lignum denuò

recepit, ſuisque humeris ad priorẽ locũ deferre ſtatuit. Igitur Imperatorio indutus habitu per urbis plateas ſanctum pignus magna celebritate bajulat. Verùm ſub ea urbis porta, quæ ad montẽ Calvariæ ducit, ſubſiſtere cogitur vi occulta retentus. Monuit urbis Epiſcopus Heraclium, videret, an ſplendida veſtis cum Servatoris humilitate ſatis conſentiret? Tum Heraclius depoſito quã primũ ornatu, veſte plebeia indutus, reliquũ viæ facilè confecit. Cæterùm in hæreſim Monothelitarum lapſus Heraclius haud levẽ nomini ſuo maculã aſperſit.

2. Quo tempore Machometes, inſanus legislator, ſectam ſuam diſseminavit?

Sub Annum C. 630. imperante Heraclio, cui ingentes ac celeres Saracenorum, qui Machometi adhæsêre, progreſsus fatalem animi ægrimoniam, ac præproperam mortẽ accerſivêrunt. Imperavit annos 30. ad A. C. 641.

65. Conſtantinus IV. 66. Conſtans II.

1. Cur optimæ ſpei Princeps Conſtantinus celeri fato ſublatus?

Is Heraclii filius, charus omnibus, novercæ ſuæ artibus poſt trimeſtre imperium vitâ quoque privatus eſt; quippe illa filium Heracleonam ſolio admovere parabat. Crudele factum indignati proceres, matrem cum filio, præciſâ illi lingvâ, huic deſectis naribus, exilio multavêre. Anno CHRISTI 640.

2. Quæ Conſtanti indoles ac fortuna?

Pieta-

Pietate Parenti Constantino dissimilis, impietate Heraclio avo multùm superior, crudelitatem hæresi sociavit, dum interea Saraceni insulas Rhodum ac Cyprum occuparent, & colossi Rhodii fragmenta nongentis camelis averent. Romæ subin, templis omni pretiosa supellectile spoliatis, Syracusas venit, ubi ab ancilla in balneo, impactâ in caput situlâ, animam efflavit anno Imperii 26. CHRISTI 668.

67. Constantinus V. Pogonatus.

1. *Quid Ecclesiæ bono Constantinus præstitit?*

Primò Concilium Oecumenicũ VI. Constantinopoli habendum curavit, ad convellendam Monothelitarũ hæresĩ; deinde Conventus pro electione Pontificũ haberi solitos, & à Justiniani temporibus omissos denuò instaurari voluit. Imperium tenuit annos 17. ad A. C. 685.

2. *Quæ lues pestifera sub hæc tempora Romæ sæviit?*

Visus fuit specie informi diabolus compita obambulare Angelo comite, quo jubente quoties cujusque domꝰ januã lanceâ percussisset, tot in illa peste extincti postridie efferebantur. Tandem, cœlo admonente, Sancti Sebastiani honoribus erectum altare malo medicinam fecit.

68. Justinianus Rhinotmetus. 69. Leontius. 70. Tiberius Absimarus.

1. *Quid singulare Justiniano Pogonati Filio evenit?*

Quòd

Quòd Imperio decem annis male administrato sceleribusque contaminato, abscisis naribus solio sit dejectus, ac denuò restitutus post duorũ Cæsarum regnum intercalare.

2. *Quinam hi duo Cæsares?*

Leontius, quem post trium annorum Imperiũ naso truncavit Tiberius Absimarus: hic verò septenniũ imperando exegit, quo evoluto Trebellii Bulgarorũ Regis auxilio reversus ad Imperium *Rhinotmetus*, à præcisis naribus sic cognominatus, septẽ porrò annos imperavit, coorta tandem seditione occisus An: CHRI: 711.

CAPUT IV.

Imperatores Sæculi VIII.

71. Philippicus. 72. Anastasius II. 73. Theodosius III.

1. *Quæ Philippici sors fuit?*

A seditiosis electus, sed invisus plebi, quòd errores Monothelitarum tueretur, oculis orbatur post duos Imperii annos CHRISTI, 712.

2. *Quid de Anastasio II. singulare?*

Fuit Imperator doctus æquè, ac pius, qui sacrarum Imaginum cultum fortiter asseruit. Hunc anno Imperii tertio milites à ducibus instigati in Monasterium detrudunt A. C. 715.

3. *Quæ Theodosii Fortuna?*

Imperium, quod acceperat invitus, Leoni III. sponte cessit, vitam solitariã in monasterio amplexus; ubi majorem, quàm in Imperio felici-

tatem

tatem reperisse se postea fassus est. Illi præfuit anno uno ad Anum CHRISTI, 716.

74. Leo III. Icönomachus.

1. *Quo loco apud Scriptores habetur Leo hic tertius?* Pessimo; quia sacras imagines è templis ædibusque privatis abstrahi, confringi & cremari, earumque cultores diris modis vexari jussit.

2. *Quis hujus impietati sese opposuit?* Gregorius II. à quo in Concilio Romano damnati Iconaclastæ, & assertus sacrarum Imaginum cultus. Leo verò ab Ecclesiæ communione semotus, populi odiũ incurrit, præsertim in Italia, ubi vix quisquam Cæsari hæretico parere ampliùs voluit; hinc Exarchatus propè ad finem perductus. Adversus impiũ Leonem Papa iniit fœdus cum Martello. Caroli M. avo, Galliæ id temporis administratore, & Ecclesiæ ac Pontificũ defensore eximio.

3. *Quæ inter hæc rerum vices in Hispania?* Witiza Rege impio Veneri litante, ac palatiũ in lupanar mutante, adest Maurorum exercitus ingens, à quo major Hispaniæ pars occupata. Ægyptum quoque Saraceni in potestatem redegêre, postquam Justiniano II. imperante, Africam quoque suam fecerant. Sæviit Leo annis 24. Aanno CHRISTI 741. diris colicæ doloribus extinctus.

75. Constantinus VI. Copronymus.

1. *Quid sinistri etiam dum infans præsagiit?*

 Saluta-

Salutaribus undis tingendus ſacrum Baptiſmi fontem ſordibus infecit, unde & nomen Copronymi obtinuit. Inde S. Germanus Epiſcopus ominatus eſt, Conſtantinum Eccleſiam peſſime inquinaturum; quod & eventꝰ docuit. Namque ſacrarum Imaginum hoſtis acerrimꝰ Conſtantinus innumeros earũ cultores ſuſtulit, Monaſteria vel evertit, vel incendit, aut militibus habitanda permiſit, ejectis Monachis; dicatas autem DEO Virgines ad ineunda connubia pertrahere conabatur, oculos eis eruendos minitatus, ni morem gererent: at maluerunt illæ oculorum, quàm virginitatis jacturam facere.

2. Quas pœnas dedit tantorum ſcelerum?

Adversùm Bulgaros movens febri ardente correptus, perpetuò vociferabatur: *Uror, morior!* Mortuus enim verò eſt morte impiorum, qui annos 34. ſceleratè in Imperio vixerat. Anno CHRISTI 775.

76. Leo IV. Porphyrogenitus.

1. Num Patre ſuo hic melior fuit?

Haud procul à ſtipite pomum cecidit: quippe & ipſe ſacras Imagines, & earum cultores exemplo Patris paribus odiis inſectabatur Leo filius.

2. Quo ſupplicio mactatus interiit?

Coronam auream è S. Sophiæ templo direptor ſacrilegus abſtulit; quam ut primùm capiti ſuo impoſuit

impoſuit, perinde aduri cœpit, ac ſi candentibus prunis caput torreretur; quo ſupplicio etiam interiit Anno Imperii 5. CHRISTI, 780.

77. Conſtantinus VII. 78. Irene.

1. *Quis Imperii Status ſub Conſtantino & Irene?*

Annum ætatis decimum agebat Conſtantinus, Patre Leone mortuo. Ergo Irene Mater, fæmina prudens & fortis, ſed ambitiosa, cum filio regendum ſuſcepit Imperium. Pacem Eccleſiæ redditura, Concilium univerſale VII. celebrari à Pontifice petiit, in quo damnati rurſus Iconoclaſtæ, SS. Imaginum cultus ſtabilitus. Imperavit annos 10. ad Annũ CHRISTI 790.

2. *Quæ in regimine oborta mutatio, ubi Conſtantinus adolevit?*

Cùm jam annũ vigeſimum attigiſset, matrẽ ab Imperii gubernaculis deiicere parat. Sed Irene verberibus etiam caſtigatum officii ſui commonuit; brevi tamen poſt urgente exercitu mater cedere Imperiũ filio coacta eſt, cui annis ſeptem ad annum CHRISTI 797. ſolus ille peſſimè præfuit, paternæ impietatis hæres. Ea de cauſa Imperii Proceres Irenen ſupplices adeunt, & ut ſceptrum filio eriperet, hortantur, quod quidem illa haud quaquam invita præſtitit; excæcatô mox filiô, cui ea calamitas mortem acceleravit.

3. *Quamdiu à filii morte sola Mater Imperio præfuit?*

Annis quinque ad Annum CHRISTI 802, quando Græci, mulieris ambitione offensi, Nicephorum Patritiũ subrogarunt, à quo publicè sceptro orbata, & in exilium ablegata est. Interea Occidentis Imperium Carolus M. denuò instauravit, cujus rei summa planè necessitas erat, cùm Ecclesiam non modò non tuerentur ampliùs, sed impiè vexarent Orientis Imperatores.

Observationes.

Ad Partem secundam Historiæ de Imperatoribus Christianis Romano-Græcis.

1. *Auctumne Imperium, an imminutum sub Imperatoribus Romano-Græcis?*

Diminutum potiùs, à Saracenis præcipuè, qui Arabiam, Africam, Ægyptum, Cyprum, aliasque regiones ab eo distraxêre.

2. *Qua ratione DEUS providit Ecclesiæ sub his imperatoribus?*

Forti brachio eandem servavit, dum Imperatores magnam partem aut hæretici, aut impii parùm illi proderant, nocebant plurimùm. Hinc dedit Ecclesiæ DEUS Pastores pervigiles, sanctitate claros, quales fuêre inter plurimos S. Gregorius M. S. Leo M. S. Hilarius, S. Felix, S. Anastasius, aliique Summi Pontifices magno numero.

3. *Verùmne illud, quod Phocas per diploma Cæsareum Papæ dignitatem Episcopi Oecumenici contulerit?*

Ita quidem scriptores Acatholici; sed pessimè, cùm nec Phocas, neque ullus Imperatorū conferre dignitatem potuerit, quæ à solo CHRISTO in ejusdem Vicarios promanavit. Igitur solùm declaravit Phocas, Romano Pontifici, minimè verò cuipiam Patriarcharū jurè competere appellationē Episcopi universalis, quod ipsum ante omnem Phocæ declarationē probè fidelibus & sine dubitatione constabat. Ergo Phocas merè fuit instar brachii sæcularis, quo Ecclesia aliquando indiget.

4. *Verùmne, quòd Pontifex diplomate illo à Phoca obtento Mauritii cædem comprobarit?*

Calumnia est, & omni fundamento carens fabula, ut odium conflent CHRISTI Vicario infensissimi Ecclesiæ hostes.

5. *An unquam Pontificum electiones opus habuerunt Imperatorum calculo, aut consensu, ut essent validæ?*

Neutiquam id fuit necesse. Jllud verùm est aliquamdiu per vim Orientis Imperatores sibi Jus arrogasse Pontificum electiones sua auctoritate permittendi, aut confirmandi.

6. *Verùmne, quòd ajunt Acatholici, Iconoclastas sacrarum Imaginum adorationem reiecisse?*

Nolunt intelligere malevoli, quid inter cultū & adorationem sive latriam intersit. Hanc nunquam;

quam; illum semper probavit Ecclesia. Quare non adorationem, quæ nunquam extitit, sed cultum insectati sunt Iconoclastæ.

PARS III.

De Imperatoribus Christianis Romano-Germanicis in Occidente à Carolo M. usque ad Rudolphum Habsburgicum.

Quinque Sæculis cum dimidio Pars ista absolvitur, numeratque Imperatores 27.

CAPUT I.

Imperatores Sæculi IX. e stirpe Caroli M.

79. Carolus Magnus.

1. *Quæ ratione instauratum Occidentis Imperiū?*

Carolum Magnum Galliæ Regem, Pipini Brevis filium, DEI providentia elegit, ut maximo Ecclesiæ bono Imperiū Occidentis, ante annos 325. collapsum restitueret. Præsidii nihil, vexationis autem plurimùm ab orientis Imperatoribus capiebat Ecclesia, cujus ditiones infestabant Exarchæ & Reges Longobardi opprimebant. Igitur Leo III. Pontifex, Divino instinctu, Carolum, optimè de Ecclesia meritum, ipsa die CHRISTO nascenti sacra, in S. Petri templo coronâ Imperatoriâ exornat acclamante populo: *Carolo Pio, Augusto, à DEO coronato, Magno ac Pacifico Imperatori Vita & Victoria!*

2. Quo

2. *Quo jure jurando se obstrinxit Carolus suscepto Imperio?*

Constanter defendendi Ecclesiam, quod munus inde à Constantino Magno Imperatorum fuit proprium, à multis quidem fortiter adimpletum, ab aliis neglectum.

3. *Quibus beneficiis Carolus Ecclesiam affecerat, antequam Imperator est renuntiatus?*

Desiderius Longobardorum in Italia Rex postremus, & territorium Pontificium, & supremum Ecclesiæ Caput Adrianum miserè vexabat, ac infestabat. Monitus idcirco à Carolo neutiquam resipuit. Adest igitur, rogante Papa, cum exercitu Ecclesiæ defensor Carolus, ac geminâ pugnâ victum Desiderium Ticini capit, regnoque exuit.

4. *Quibus donis Ecclesiam auxit?*

Exarchatum & Umbriā jam antea donârat Ecclesiæ Pipinus. Patris donationem ratam habuit Carolus, adjectâ Corsicâ, Sardiniâ, Siciliâ, Spoletô, Hetruriâ, &c. Regnum verò Italiæ sibi servavit.

5. *Quod bellum gessit cum Saxonibus?*

Ante obtentum Imperium Saxones diuturno bello Ecclesiæ tandem, sibique subjecit Carolus Rex. Gens hæc bellicosa, & Galliæ tributaria, jugum excutere parabat, Carolo alibi agente. Igitur cum exercitu propere advolat, ac seditiosos domat. Cùmque hi iterum iterumque ab officio discessissent, 33. annorum spatio sibi, & Ec-

& Ecclesiæ demum subjecit, gente hac cum Duce Wittekindo ad CHRISTUM adducta. Inde fundatis in Saxonia undecim amplissimis Episcopatibus, regionem illam propè universam Ecclesiæ vindicavit.

6. *Quid factum Thassilone Bavariæ Duce?*

Stimulante conjuge sua, Desiderii Longobardorum Regis Filia, in Carolum M. arma sumpsit Italiam sibi vindicaturus; sed omni idcirco ditione exutus & in Monasterium detrusus est.

7. *Quanta fuit Caroli Pietas?*

Verè Imperatoria & magnifica. Princeps illi cura semper fuit Ecclesiæ defensio, & propagatio. Divini honoris dilatandi studio idola ubique subvertenda proscribendas hæreses, populos ab idoneis pastoribus erudiendos & instruendos curavit. Fundavit Episcopatus undecim, totque Monasteria, quot litterarum elementa Latini ac Germani numerant. Divinis officiis quotidie aderat, quin & sæpissimè pueris cantoribus exemplo immistus, divinas cum ipsis laudes alacriter decantabat. Numquam prælium cum hostibus commisit, nisi ardenter invocato priùs in æde sacra cœlesti auxilio: Sacerdotes quoque constituit, qui, dum conserebatur prælium, felicem illius exitum à DEO exorarent: atque hinc tanta illi felicitas in bellis gerendis, quæ nonnisi Cœlo auspice conficiebat.

8. *Quibus animi dotibus præfulsit hic Imperator?*

Summa

summa in eo erant omnia; ſicque curabat maxima, ut, quæ viderentur minima, non negligeret. Pleriſque ſcientiis inſigniter fuit excultus, videlicet Muſicâ, Matheſi, Philoſophiâ, Aſtronomiâ, Pòéticâ, Theologiâ. Linguam Græcam & Latinam perbenè callebat; Germanicā tamen, qua ut plurimùm utebatur, præ cæteris adamavit, multumque excoluit. Veſtitus ei erat vulgaris, uti & mensa, quam utili plerumque lectione condiri voluit.

9. *Ecquod eidem literarum promovendarum ſtudium?*

Iſtud ex eo luculenter colligi poteſt. Quòd tantus Monarcha haud infra majeſtatem ſuam duxerit ad ſcholas publicas ſæpius inviſere, ſuâ ut præſentiâ & adhortatione pueros ad diſcendum ſtimularet, ſimulque oſtenderet, quanti rei publicæ univerſæ interſit juventutem probe inſtitui. Fortè ſciſcitatus e Scholircha, nobilesne an plebeii meliùs proficerent, intellexit, plebeios diſcendi alacritate nobilibus longè anteire. Igitur & hos & illos ad ſe evocans, plebeios ad dexteram, nobiles ad ſiniſtram ſtare jubet, hisque ignaviam vehementer exprobrat, illis verò impensè dilaudatis ſuos in poſterum favores, amplosque dignitatum gradus pollicetur, nihili faciens nobilitatem, quæ propriis virtutibus deſtituta, ſolo Maiorum ſanguine ſuperbiret.

10. *Quo demum fato functus hic Imperator?*

Anno

Anno ætatis 72. febri tentari cœpit, quam solitâ depellere abstinentiâ incassum nitebatur. Obiit Aquisgrani, omnibus morientium præsidiis ritè munitus Año regni Francic: 46. Imper: 14. CHRISTI 814. Hæc illi familiaris fuit tessera: *CHRISTUS regnat, CHRISTUS vincit, CHRISTUS triumphat.*

80. Ludovicus Pius.

1. *Quæ Ludovici hujus encomia?*

Etsi parentis fortitudinem & magnanimitatẽ assecutus nõ est; pietate tamen haud multo fuit inferior, Pii propterea cognõine insignitꝰ est.

2. *Quid in illo carpendum?*

Lenitas nimia, cui aut firmitatem, aut severitatem cùm opus esset, admiscere haud noverat; hinc ab aliis contemptus, à filiis vehementer etiam fuit afflictus.

3. *Quænam hujus vexationis causa?*

Inter filios Lotharium, Pipinum & Ludovicũ regna diviserat Imperator: at postquam ex altera dein conjuge Carolum Calvum susceperat, huic quoque prospecturus partẽ, quæ tribus filiis natu majoribus obvenerat, diminuere statuit. Id verò isti tam iniquo tulêre animo, ut parenti bellum inferre sint ausi.

4. *Quæ tragediæ hujus catastrophe?*

Filii, pessimis Procerum quorundam consiliis inducti, parentem haud procul Basileâ Imperii cogunt insignia ponere, ac pœnitentis habitu

bitu indutum, in custodiam tradunt, cùm ipse non armatus, sed pacificè rem transacturus, iis occurrisset. Evoluto anni unius spatiò, facti pœnitentes Ludovicus & Pipinus solio Parentem restituunt.

5. *Quo supplicio tantam filiorum impietatem vindicavit Imperator?*

Sola tanti sceleris exprobratione contentus, culpam iis omnem pœnamque ultrò remisit.

6. *Quæ prima Ludovici cura?*

Ut pietatem cùm in se, tum in aliis auctũ iret. Hinc ad fundandas exornandasque sacras ædes, tollendos abusus, Cleri ac populi mores emendandos omne studium atque ingenium contulit. Vitam pientissimè actam pari fine clausit, præmisso 40. dierum jejunio austerissimo riteque susceptis Ecclesiæ Sacramentis, Anno Imperii 26. CHRISTI 849.

81. Lotharius.

1. *Quam labem in Imperii aditu nomini suo aspersit?*

Ditionis augendæ cupidine inductus cum fratribus bello contendit, quo Galliam pœne totam eversum ibat. Verùm gemino atroci prælio victus, leges accepit, qui dare voluit: Solâ igitur Italiâ & Austrasiæ parte, quam dein à suo nomine Lotharingiam dixit, illi relictâ, Carolus Calvus Galliam, Ludovicus Germaniam, Pipinus Aquitaniam retinuit.

2. *Quo*

2. Quo facto Imperii exitum memorabilem reddidit?

Seu rerum caducarum faſtidio, ſeu Fortunæ inconſtantiâ impulſus, in cœnobium ſe abdidit, Imperio ſponte dimiſſo, quod unâ cum Italia in filium Ludovicum transtulit, Lotharingiâ Lothario. Carolo aſſignatâ Burgundiâ. Veſte Religioſa indutus in Monaſterio Prumienſi propè Treviros paulò poſt æternitatem adiit. Anno Imper 15. CHRISTI 855.

82. Ludovicus II.

1. Quam propè ad Avi Caroli M. virtutes acceſſit Ludovicus ſecundus?

Ut nemo è Carolingis propiùs. Acceptâ Romæ Imperii Coronâ, id curabat unicè, ut Eccleſiæ prodeſſet. Profuit enimverò, dum Saracenos Italiam vaſtantes ad ſua redire compulit, dumque virtutibus Imperatore dignis ſolium illuſtravit, Princeps optimus, Juſtus, Pacificus.

2. Quæ temporum iniquitas orbem afflixit imperante Ludovico?

Fames atrox, & peſtilentia tam dira ſævìit, ut tertiam hominum partem abſumptam fuiſſe, Scriptores teſtentur. Obiit Ludovicus Mediolani poſt annos Imperii 20. CHRISTI 875. Cumque hærede careret, extincta cum ipso eſt ſtirps Carolingorum Italica, tranſiitque Imperium ad Gallicam.

83. Carolus Calvus.

1. *Quibus artibus ad Imperium eluctatus?*

Ludovico Germanico, fratri natu majori, ſceptrum debebatur. At verò Carolus, ereptâ jam priùs Lothario Lotharingiâ, Imperium quoque cum Italiæ Regno Ludovico fratri præripere nil dubitavit. Igitur Joanne VIII. Papa in ſuas partes pertracto, Romæ Imperator ſolemni pompa inauguratur.

2. *Cur Pontifex Carolum potiùs, quàm Ludovicum Coronâ impertiit?*

Ultro ſeſe obtulit Carolus ad ſuſcipiendum è manu Pontificis Imperium; neque enim illud jure duntaxat ſangvinis; ſed & electione Pontificis, ac Populi Romani obtineri poſſe judicabat Haud ægrè annuit Pontifex, præcipuè cùm plus auxilii adversùs Eccleſiæ hoſtes à Carolo, quam à Ludovico exſpectaret.

3. *Qualem in Imperio ſe præſtitit Carolus?*

Quàm iniquus antea Rex, tam inſignis poſtea fuit Imperator, meritoque dein Eccleſiarum beneficus Pater, Defenſor Fidei, ac literarum eximius fautor eſt habitus. Venenum illi pro pharmaco, dum ægrotaret, archiater Judæus præbuit. Anno Imperii 2. CHRISTI 877.

84. Ludovicus Balbus.

Cur ſolam Imperatoris dignitatem ſine Regno Italiæ, adiit Ludovicus?

Mortuo Carolo Parente, Ludovicus à Joanne

VIII. in Gallias profugo, diademate exornatus est, postquã Carolomannus Ludovici Germanici filius Italiam sibi vindicaverat. Anno Imperii altero, Balbum à lingva balbutiente sic nuncupatum, mors sustulit Anno CHRISTI 879.

85. Carolus Crassus.

1. *Cur omissis Ludovici Balbi filiis Carolus Imperator est cooptatus?*

Quia opis indigus Papa adversùm Saracenos à Ludovici filiis ob ætatem sperare nihil poterat, Carolum Crassum in Italiam invitavit, ac Saracenis, subsidiariâ militum manu & robore ejectis, eundẽ ad Imperii fastigium evexit.

2 *Qua ratione Monarchia integra ad Carolum est devoluta?*

Decesserat sine liberis Ludovicus Germanicꝰ junior; successit igitur in Regno Germaniæ Carolus. Ludovico autem Ignavò & Carolo Simplice filiis Ludovici Balbi ad regendũ ineptis, Galliæ Proceres hoc quoque regnum Carolo deferunt. Sic mutatione subita & mirabili Monarchia integra, prout hanc Carolus M. possederat, Carolo Crasso paruit.

3. *Quænam alia multò magis stupenda mutatio paulò pòst evenit?*

Carolus Crassus tot regnorum Monarcha potentissimus subitò ad incitas redactum se vidit, cùm Galliæ, ac Germaniæ Status concordi consensu

ſenſu eundẽ Regnis omnibus, & Imperio exuerunt. Tres erant casûs graviſſimi causæ: prima, quòd cum Normannis pacem probroſam Carolus iniiſſet, relicta iisdem Neuſtriâ Galliæ Provinciâ, quam à ſuo nomine Normanniam dixere. 2. Quòd falſis accuſationibus inductus, Richardem conjugem iniquè repudiaſset. 3. Quòd ob animi debilitatem nihil deinceps profuturꝰ Imperio, ſed potiùs obfuturꝰ videretur.

4. *Quænam Caroli adempto Imperio fortuna?*

Deploranda ſanè metamorphoſi eò redactꝰ eſt, ut ne unicus quidem illi famulus eſſet ſuper, qui offam pararet. fame igitur fuiſset interiturus, niſi Luitbertus Moguntinenſis Archi Epiſcopus miſerrimo Principi victum præbendum curâſſet. Obiit paulò pòſt, annis 7. in Imperio transactis Anno CHRISTI 887. Sepultus in Monaſterio Augiæ divitis. Sunt, qui memorent, Carolum Neidingæ in Svevia à malevolis ſtrangulatum fuiſſe. Is primus in Diplomatis CHRISTI naſcentis epohâ uſus eſſe perhibetur.

86. Arnulphus.

1. *Quis Imperii ſtatus Carolo exauctorato?*

Omnino turbulentus: Arnulphum Germani Regem ſuum dixêre: Gallia ad Carolum Simplicẽ ultrò rediit: in Italia Guido Spoleti Dux, Lambertus ejusdẽ filius, & Berengarius è Regum Longobardorum prognatus ſangvine,

Imperium ſinguli adiêre, de quo ſibi in poſterum aſſerendo annis minimùm 50. hi Principes Itali decertârunt.

2. *Qua demum ratione Arnulphus Imperator eſt renunciatus?*

Annis octo ſolam Germaniam rexerat, cùm in Italiam, ubi Lambertus magnas excitaverat turbas, ad easdem ſedandas evocatur à formoso Pontifice. Romam, hoſtili munitam præſidio, diu incaſsũ obſidet Arnulphus, dum tandem eventu planè ridiculo urbem in ſuam redigit poteſtatem.

3. *Ecquisnam eventus ille?*

Lepuſculum, è dumeto fors excitatum, ac per media caſtra diffugientem inſequitur militum turma; quam dum inter clamores inconditos ad urbem accurrere vident ordines in exercitu poſtremi, & ipſi accurrunt, impetum in urbẽ faciendum rati. Clamore inſano, & hoſtiũ numero exterriti præſidiarii aufugiunt ad unum omnes. Deſertas igitur ſtationes & muros occupari à ſuis quamprimum jubet Arnulphus, Duce Lepuſculo urbis victor celeberrimus, in qua mox Imperator eſt renunciatus, & coronâ aureâ inſignitus.

4. *Quis caſus infelix paulò pòſt Arnulphum proſtravit?*

Lambertum æmulum, in arce Camerinenſi unà cum Matre ſua latentem, obſidebat Imperator, quem fæmina illa cùm aperta vi non poſset

possit clàm tollere è medio statuit. Quare Arnulphi pocillatori pecuniâ corrupto, auctor est, hero ut suo venenatum præbeat poculū, quo exhausto; Imperator tres dies noctesque ipsas pertinaci somno traduxit: eversa dein vi potûs valetitudine, biennium varios inter morbos ad omnia inutilis exegit, consumptus tandem Oettingæ Rhætiæ, sepultusque Ratisbonæ in S. Emmerami æde, Imperii An: 4. CHRI: 899.

87. Ludovicus IV.

1. *Quis è stirpe Caroli M. ultimus Imperium tenuit?*

Ludovicus hic, Arnulphi filius, *Infans* à nonnullis dictus, quod septennis à Germaniæ Proceribus Imperator sit renunciatus.

2. *Cur ab Hungaris, Ludovico imperante, vastata Germania?*

Hunnos Arnulphus contra Bohemos obsequium detrectantes, auxilio advocârat, illi viam, qua redirent, edocti, adfuêre, Ludovico regnante, non jam ut socii, sed hostes. Conserto ad Arnsburgum, Bavariæ oppidum, triduano prælio, tanta clade Germanos affecerunt, ut passim super cæsorum cumulos, velut super mensas, convivarentur victores Hunni, quib9 cùm nōnisi oblato auro plurimo, annuoque vectigali inire pacem Ludovicus potuit, mœrore idcircò, ùt ajunt, confectus. Imperavit annos 12. ad Annum CHRISTI 912. sepultus pariter Ratisbonæ ad S. Emmerami.

CAPUT II.

Imperatores Sæculi X.

88. Conradus I. Franco.

1. *Quo pacto hic ad Imperii fastigium ascendit?*

Othonem Saxoniæ Ducem ad Imperium postularant Germani. Verùm is recusata ob senium dignitate Conradum Franconiæ Ducē, ceu Heroëm Imperio dignissimum, subrogari sibi petiit; quamvis ipsemet filium haberet Henricum Aucupem, tanto muneri parem.

2. *Qua laude præfuit Conradus?*

Aquisgrani acceptâ à Moguntino coronâ, insigni prudentia & fortitudine jus suum contra æmulos Arnulphum Malum, Bavariæ Ducem, & Henricum Aucupem prosecutus est.

3 *Quemnam sibi Imperatorem subrogari moriturus petiit?*

Hostem suum Henricum Aucupem, à quo magnam cladem acceperat Merseburgi in Saxonia. Nimirum privatis odiis antehabita Imperii salute, sceptrum Henrico destinavit, quo digniorem sciebat neminē. Obiit post ann. Im. 7. CHRISTI 919.

89. Henricus Auceps.

1. *Unde nomen Aucupis obtinuit?*

Quòd ab Episcopis & Principibus Germaniæ Imperator designatus, tantæ dignitatis insignia acceperit aucupio intentus, quô mirificè delectabatur.

2. *Quid illi cum Hunnis negotii?*

Locò vectigalis annui à Ludovico IV. extorti canem illis ſcabioſum reddi juſſit: quô probro vehementer exacerbati, mox in Germaniã vaſido cum exercitu irrumpunt: ſed ingenti ſuorum clade ab Henrico depulſi, Germanorũ vires pluris, quàm antehac facere docti ſunt. Tantam victoriam (50. enim Hunnorũ millia hoc prælio cæſa ſunt) Imperator retulit cœlo auſpice, quod edito de blaſphemia & ſimonia extirpanda voto, propitium ſibi reddidit: quippe Angeli pro Henrico pugnare ſunt viſi, dũ interea in ipſo prælii æſtu loco militaris clamoris exercitus *Kyrie eleyſon* tã conſtanter, quàm piè ingeminaret.

3. *Cur Germania majore urbium numero augeri cœpta?*

Urbes rariores numerabant Germani, alendo ut plurimùm pecori, agrisque colendis intenti. At crebræ Hunnorum excurſiones Henricum ad arces, urbesque condendas adegêre, quippe illi omiſſis urbibus, ad quas expugnandas nec arte, nec apparatu bellico erant inſtructi, in locos ſolùm patentes & immunitos incurſârunt.

4. *Cur Henricus ludos, ſeu decurſiones equeſtres inſtituit?*

Ut Nobiles Germani armis ritè exercerentur, hisque decurſionibus & ludicris velitationibus, ad quas nonniſi antiquâ orti proſapiâ integræ-

que famæ admittebantur, præliis cum hoste committendis præluderent. Ad primùm porrò hujusmodi ludum equestrem Magdeburgi celebratum convênere viri Nobiles nongenti septuaginta quatuor.

5. *Quem in finē Imperii Marchiones instituit?*
Ut Imperii fines contra hostium incursiones tuerentur. Hinc Danis Marchionem Sleswicensem, Brangenburgensem Vandalis, Misnensē Bohemis, Austriacum Hungaris opposuit, qui dein & rerum gestarum magnitudine, & territorii amplificatione præpotentes Imperii Principes evasêre.

6. *Quodnam cimelion Henricus Imperii Insignibus adjecit?*
Longini lanceā, qua CHRISTO apertū latus. Hanc quà precib9, quà minis à Rudolpho Galliarum Rege extorsit. Asservatur hæc inter cætera Imperii insignia Norimbergæ. Cæterùm Henrico debet Germania, quòd artibus variis, belli studiis, optimisque legibus aucta sit, & exornata, ut proinde Pater patriæ, Princeps pius, Imperii & Ecclesiæ ornamentū jure optimo appellari mereatur. Rexit Imperiū ann: 17. ad Annum CHRISTI. 936.

90. Otho Magnus.

1. *Cur Otho sub Imperii exordium terror, dein amor mundi appellatus?*
Magno Parente Henrico major filius Otho bel-

lis

lis feliciter confectis & invicto animi robore populos, obsequium detrectantes, tantopere contrivit, domuitque, ut *mundi terror* sit dictus. Ob clementiam dein, & humanitatẽ singularem, cæteraque virtutum ornamenta *Amor mundi* est appellatus.

2. *Cur à binis suis fratribus impugnatus fuit?*

Tancwardus Imperium sibi tanquam maiori natu deferendũ ratus, bellũ Othoni movit, in quo vitam posuit. Contrà Henricus frater natu quidem minor, sed ab Henrico Aucupe, jam Imperatore genitus, sibi coronam deberi existimabat, quòd Otho, patre nondum imperante, esset in lucem editus. Verùm nec iste profecit quidquam. Variis enim cladibus affectus, permittere se Othoni supplex debuit, à quo Bavariæ Ducatu est auctus.

3. *Cur à filio quoque armis lacessitus Otho?*

Ægrè tulit Ludolphus, Patrem Othonem ad secundas nuptias transiisse, quòd suã sibi portionem imminutum iri crederet Igitur ad arma descendit, Hunnis ipsis in auxiliũ accitis. At nihil promovere contra Patrem potuit filius impius, sed fractis tandem viribus ab Othone veniã supplex petere est coactus, quæ quidẽ concessa est; sed nonnisi Sveviæ Ducatu, cui Ludolphus præerat, abdicato, & in Eberhardũ Helfensteinium translato.

4. *Quæ Othonis contra Hunnos fuit fortuna?*

Cùm omnem latè Germaniam igne ferroque

que vastarent, in campo Lycio haud procul Augustâ tantam barbarorum edidit stragem, ut è centum millium exercitu vix pauculis in Pannòniã redire licuerit, acceptæ cladis nuncium allaturis. Auctus nobilissimâ victoriâ Imperator per omnia Germaniæ templa grates DEO referri publicè jussit. Prælio interfuit S. Udalricus Episcopus Augustanus, cui durante conflictu, Crux, victoriæ tessera, de cœlo submissa fuisse perhibetur.

5. *Quid rerum terna expeditione in Italia gessit?*

Primâ Berengarium, Italiæ Regem domuit, ac supplici Regnum istud clientelari jure concessit. Alterâ eundem Berengarium Pontificis rogatu, quem variè vexabat, bello petiit. Regnoque exutum Bambergam in exilium migrare jussit. Papa verò tyranni vexationibus liber, Othonem liberatorem coronâ impertiit, seque perpetuò ab illo staturũ, ac pro legitimo Imperatore, exclusis aliis, habiturũ recepit.

6. *Num diuturna fuit hæc Pontificis cum Othone consensio?*

Neutiquam; nam cùm duo Cardinales, Pontifici refractarii, ad Othonem confugissent, hos perbenignè suscepit. Indignatus Papa Adalbertum, Berengarii filium, adversus Othonẽ evocat. Hic verò in furorem versùs, Romam armata manu ingreditur, & Joanni XII. Pontifici Leonem VIII. Pseudo Papam surrogat, quo concitatore & stimulatore Imperatoris in

Joan-

Joannem Pontificem indignatio tam diu ſopita non eſt; quamdiu Leo ſuperſtes fuit. Hôc extinctô, & lue peſtifera exercitum depopulante, ad meliorem mentem rediit Otho, pœnam hanc divinitus immiſſam interpretatus ob malè habitum CHRISTI Vicarium.

7. *Quænã tertia Othonis in Italiam expeditio?*

Verſus in agnum Leo, Romam accurrit Otho, Joanni XII. contra refractarios laturus ſuppetias. Severè punitis iis, qui è Romanis quietem turbârant, manſit poſthac Sanctæ Sedi addictiſſimus.

8. *Quænam alia Othonis præclara facinora?*

Græcis & Saracenis ex Italia pulſis, hanc integram Imperio reſtituit. Danos, Sorabos, Henetos, Bohemos fortiter debellatos, Eccleſiæ, CHRISTOque ſubjecit ac plures fundavit Epiſcopatus. Quoties cultu ornatuque Imperatorio induebatur DEUM enixè rogabat, mentem ſibi ſubmiſſam omnique à faſtu remotã inderet. Obiit anno Imperii 37. CHRISTI 937. Magdeburgis ſepultus, cujus tumulo hoc Epitaphiũ inſcriptum legimus

Tres luctꝰ cauſæ ſunt hoc ſub marmore clauſæ,
Rex, Decus Eccleſiæ, ſummus honor Patriæ.

91. Otho II.

1. *Quo tempore Imperii coronâ eſt redimitus?*

Vivente etiamnum Patre Othone M. annos natus quindecim, Romæ eſt coronatus; minor

Parente

Parente filius, cujus felicitatem & virtutes nõ perinde eſt aſſecutus.

2. *Cur pallida mors Saracenorũ eſt appellatus?*

Quòd hos, à quibus antea cæſus fuerat & captus, felici prælio ſuperatos, ad internecionem deleverit, ut primùm ex eorum manibus mira dexteritate evaſerat.

3. *Cur poſtmodum dictus etiam Sangvinarius?*

Ob lanienam, cædemque cruentam Romæ editam. Nam ubi intellexit, quosdam è Nobilitate Romana ſeditionem moliri, hos confeſtim de medio tollere decrevit. Igitur Nobiles Romanos ad unum omnes epulo exceptos, inter delicias convivales ſubito terrore percellit, dũ valida militum manu in triclinium immiſſa, ſeditioſos ab epulis ad capitis ſupplicium abripi jubet, cæteris inſpectantibus, & horrore plenis, quos dein, finitâ hac tragediâ, fruſtra ad hilaritatẽ cohortatus eſt Otho, cûm triſtium epularũ finem univerſi avidè exſpectarent. Imperavit ann. 10. ad Annum CHRISTI 983.

92. Otho III.

1. *Cur Mirabilia Mundi eſt apellatus?*

Patre orbatus, anno ætatis decimo duobus viris doctiſſimis, Willigiſo, Archi-Epiſcopo Moguntino, & Gilberto, ſeu Gerberto, ſum̃o poſtea Pontifici, inſtituendus traditur, tam mirando in literis facto progreſſu, ut ob ampliſſimam in tenera illa ætate eruditionem *Mundi miraculum* appellari conſveverit.

2. *Quid de Willigiso memoriæ proditum est?*

Humili genere ortus, parentem habuit carpentarium. Archi-Episcopus subinde & Elector Moguntinus inauguratus, egregium sanè demissi animi specimen edidit: namque ut pristinæ conditionis ac fortunæ semper meminisset, rotam in palatio & conclavi suo pingendam curavit cum hac epigraphe *Willigis, Willigis, recole, unde veneris.* Atque hæc causa est, cur Archi-Episcopi & Electores Moguntini rotam hodieque in suis præferant insignibus.

3. *Cur Mariam Aragoniam, conjugem suam rogi supplicio addixit Otho?*

Quod manifestis criminibus jam ante convicta, virum insuper nobilem, ad scelus frustra pellectum, falsis criminationibus ad capitis supplicium promoverit. Ajunt ex innocentis viri corpore lac sangvinis loco fluxisse.

4 *Quæ fata Othoni impendebant in Italia?*

Quartò illuc est profectus, seditiosos in ordinem redacturus, à quibus Romæ in palatio obsessus, præsens vitæ discrimẽ adiisset, nisi clàm evadendi occasionẽ nactus, se perduellium furori subduxisset. At novas vitæ ejus insidias struxit vidua nobilissima, quam matrimonii spe lactâsse fertur Imperator: namque ubi delusam se vidit, chirothecas veneno imbutas Othoni obtulit, quæ Cæsari huic laudatissimo & immortali memoria digno mortem attulêre anno Imperii 19. CHRISTI 1002.

CAPUT III.

Imperatores Sæculi XI.

93. Henricus Sanctus.

1. *Quo Doctore à teneris ad Sanctitatem est eruditus?*

S. Wolfango Ratisbonensiũ Antistite, qui cœlo jam receptus, Henrico, tunc Bavariæ Duci, ad sui quondam præceptoris sepulchrum oranti, Imperium præsagiit geminâ voculâ *Post Sex*. De morte imminente comoneri se ratus Henricus, diebus sex, tum sex hebdomadis totidemque & mensibus & annis ad eandem piè obeundã egregiè se comparavit: quo evoluto temporis spatio Imperator est renunciatus.

2. *Cur dictus claudus?*

Qua die coronatus est Italiæ Rex, in urbe Ticinensi Itali, Regi Teutonico infensi, sumptis armis sub vesperum regiam cingunt, Henrico ad necem postulato. Is verò discrimini se subducturus, per urbis mœnia desiliit, luxatoque crure, exinde claudicare cœpit. Hinc *Claudus*, ob virtutẽ verò eximiã *Sanctus* cognominatus est.

3. *Quid illi Romam ingressuro Benedictus VIII. obtulit?*

Globum aureum cruce insignem, quo indicaretur, Imperatoris esse, orbem universum ad Crucis CHRISTI obedientiam adducere. Hic porrò Globus ad cætera Imperii adjectus est insignia, eumque Cæsares, dum Imperatorio ornatu in solemni coronatione induuntur, ma-

nu præ-

nu præferre solent. Coronam aureã Henricus sub idem tempus à Benedicto Romæ accepit.

4. *Cur Apostolus Hungariæ: Advocatus S. Petri, & Ecclesiæ Defensor est appellatus?*

Sororem suam Giselã Stephano Hungariæ Regi eo pacto nuptui dederat, ut ipse cum Regno universo Christiana sacra complecteretur: quo feliciter obtento, datum Henrico gloriosum Apostoli Hungariæ nomen. Terna porrò expeditione in Italiam suscepta, cùm Ecclesiã fortissimè ubique defendisset, maximisque auxisset beneficiis, *Advocatus S. Petri & Ecclesiæ Defensor* cognominari est meritus. Ob singularem demum erga DEI servos in Monasteriis degentes amorem etiam *Patris Monachorum* nomen illi inditum est.

5. *Quo præcipuè apparatu se suosque ad ineunda prælia instructos accinctosque voluit?*

A peccatis expiandos, sacroque reficiendos pabulo curabat omnes DEUM ut sibi propitium redderent. Ipse SS. Laurentium, Georgium, & Hadrianum exercitûs sui Duces delegerat, quorum, ac DEI inprimis subsidio fretus, prospero semper marte cum hostibus conflixit.

6. *Quid cum Babone Abenspergensi Comite accidit memoriâ dignum?*

Aquisgranum ad venationem invitârat Proceres Henricus, ea tamen lege, ut nonnisi cum uno famulo singuli comparerent. Adfuit Babo 64 virorum stipatus manipulo, quem ubi con-

spexit

ſpexit Cæſar, nonnihil ſuccenſuit Comiti, quòd in datam legem peccâſset; At Babo minimè, inquit, Cæſar, mandatum tuum præterii. Filios meos vides triginta duos, quorum ſinguli ſingulos adducunt famulos; Illos omnes tuis obſequiis mancipatũ venio. Attonitus rei novitate Cæſar Patrem cum filiis perbenignè habuit, proſpecturumque ſe omnibus recepit.

7. Qui cum Sancta Cunegunde conjuge ſua vitam traduxit?

Virgo cum Virgine caſtitatem illibatam ſemper coluit. Hinc moriturus agnatis eandẽ his verbis reddidit: *Recipite, quam mihi tradidiſtis, Virginem veſtram.* Hæc in ſceleris aliquando ſuſpicionem adducta, purgavit ſe per ignitos vomeres, quos nudo veſtigio calcavit, prorſus illæſa. Quo prodigio abſterſa omnis ſuſpicio.

94. Conradus II. Salicus.

1. Qua via ad Imperii ſolium aſcendit?

Eum Henricus Sanctus paulò ante mortem Principibus commendârat, velut ſceptro apprimè idoneum, cùm ob pietatem, tum ob inſignem belli peritiam. Duo tamen abiêre anni, priusquam conſentirent diſcordes Principum animi. Fuit Conradus Franconiæ Dux, plurium opinione dictus Salicus, quòd ad flumen Salam ſuum obtineret territorium.

2. Qua ratione Burgundia, ſeu Arelatenſe Regnum Imperio adjectum?

Bur-

Burgundiæ Rex Rudolphus Teſtamento illud legârat Henrico Sancto, quo mortuo, ſolutum ſe ſponſione exiſtimabat. Verùm à Conrado armata manu cogitur, ſibi quoque legare Burgundiã, velut legitimo Henrici ſucceſſori. Accedit, quòd judicaret Conradus, regnum illud inter bona Imperii clientelaria numerandum. ArchiEpiſcopus Colonienſis mox ab Imperatore Cancellarius per Arelatenſe Regnum eſt renunciatus, qua appellatione hodieque gaudent Electores Colonienſes.

3. Quid beneficii Conradus in equitem contulit pede altero mutilatum in bello Burgundico?

Jlli ocream ſuam pecuniis impleri juſſit, ut pedis jacturam ſarciret.

4. Quare ultor fidei appellatus?

Slavi Barbari effigiem CHRISTI ligneam turpiter mutilârant; igitur hos ingenti numero ad ſe perductos coram ſacra illa imagine pariter mutilari primùm, deinde necari juſſit.

5. Qualis erga Eccleſiam Conradus?

Albericus Comes Tuſculanus Pontificiam dignitatem jure velut hæreditario aſſerere familiæ ſuæ allaborabat. Jamque binos ex eadem Pontifices cooptandos curârat, Benedictũ VIII. & Joannem XX. quibus ſubrogare parabat 12. annorum puerũ è Comitibus Tuſculanis. Huic impietati non oppoſuit ſe Conradus, ut debuit, & potuit. Imperavit annos 14. ad Annũ CHRISTI 1039.

95. Henricus III. Niger.

1. *Qua ratione Imperio est potitus?*

Henricus, à fusco capillitio dictus Niger, Patre Conrado in vivis adhuc agente, ab ArchiEpiscopo Coloniensi admodum adolescens coronâ regiâ insignitur; tum à Parentis obitu Imperator renunciatur.

2. *Quænam Henrici virtutes?*

Insignis pietas, prudentia ac clementia. In præliis conferendis plùs orationi, quàm armis tribuit. Petrum Hungariæ Regem, à suis pulsum, restituit, contritis tandem ope Divina refractariis. Ratisbonæ, bello hoc gloriosè confecto triũphantis more exceptus, illud Davidis ingeminabat; *Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam;* tum vulgari veste indutus, omnia ejus urbis templa, gratias DEO acturus obiit.

3. *Quid Ingelhemii in secundis nuptiis egit memoratu dignum?*

Eò spe lucri turba ingens confluxerat histrionum & mimorum, quos ad unum omnes abigi mandat Henricus etiam impransos, hac edita memorabili sententia: longe præstabilius esse numos pauperibus, quam nugatoribus elargiri.

4. *Quid à Scriptoribus carpitur in Henrico?*

Quòd in Pontificum electiones sese plùs æquo ingesserit, læsa Ecclesiæ libertate. Quamvis ab aliis id factũ elevetur eo nomine, quòd nonisi urgente

urgente Ecclesiæ necessitate id egèrit. Mortē imminere sibi haud obscurè præsentiens, Victorem II. Papam, virtutibus & prodigiis clarum, Româ in Germaniam evocat, ut æternitatem adituro assisteret. Adstitit is, pièque obiit Henricus post an. Imp. 17. CHRISTI, 1056.

96. Henricus IV.

1. *Qualis Henricus etiamnum adolescens?*

Sex annos natus, Patre mortuo, ab Agnete Matre Religiosissima, ac B. Annone ArchiEpiscopo Coloniensi sanctè educari cœpit. Verùm nonnullis Imperii statib9 optimi Præsulis, matrisque institutionem minùs probantib9, Adalberto Bremensium ArchiEpiscopo traditur informandus.

2. *Qualis Henricus Juvenis Imperator?*

Adalberto cæcos impetus & cupiditates Henrici, ne illius gratiâ excideret, dissimulante ac fovente, datus est Imperio Princeps haud sanè immoderatorum suorum affectuū dominus.

3. *Qua ratione Ecclesiam vexare cœpit?*

Ecclesiæ bonis abutebatur Henricus pro libidine. Ea quippe vel plus offerentibus vendidit, vel stipendium inde militi numeravit. Paternis Alexandri Papæ II. monitis morem haud gessit, nec deinceps resipuit.

4. *Quænam alia controversia illi fuit cum Pontificibus?*

Gravissima sanè. Soliti erant hactenus Impera-

tores Episcopis, cum clientelare obsequiũ exhiberent, prædia beneficiaria per annulum & pedũ concedere. Jam dudũ id Romanis Pontificibus displicuit; quippe cùm annulus & pedum signa sint potestatis Ecclesiasticæ, videbatur Cæsar sibi arrogare auctoritatem derivandi in Episcopos facultatem, quâ ipse minimè præditus erat. Quare S. Gregorius VII. quosdã Henrici Consiliarios, qui eũ in Pontifices rursus irritaverant, anathemate percussit, Henrico interĩ diplomatis promulgationẽ prohibente, ac sacerdotia quævis parim pretio, partim privata auctoritate conferente. Ea de re commonitus à Gregorio, magis excanduit. Itaque aliquot Præsulum, pontifici maximè adversantium conciliabulo Wormatiæ coacto, Pontificatum Gregorio, viro planè sanctissimo, tanquam multorum scelerum reo, abjudicavit.

5. Quid ad hæc Sanctus Gregorius?

Non potuit non damnare facinus tam enorme ac impiũ. Igitur in Concilio Romano Henricũ cum præcipuis Satanici illius conventiculi synedrii sacro fulmine ferit. Cujus vim mox sensit Gvilielmus Ultrajectensis Episcopus Henrico in Pontifice insectando particeps & adjutor præcipuus, qui paulò post exspirans inter horrendos cruciatus & ejulationes fassus est, actum esse de præsente æternaque salute sua, quòd Pontificem Sanctissimum tam injuriosè, contumeliosèque tractâsset. Henricum porrò

Pon-

Pontifex regni insuper jure & titulo exuit, populosque fidei solemnisque Sacramenti religione absolvit.

6. *Quo hæc animo accepêre Imperii Proceres?*

Plerique omnes Henrico apertè denunciant, statutum sibi esse Imperatorem alium subrogare, nisi intra anni curriculũ communione Ecclesiæ restituendum se curaret, & in gratiã rediret cum Pontifice, qui ea de re certior facto comitiis Augustæ Vindelicorum habendis coram adfuturum se recepit.

7. *Quid interim Henricus?*

Veritus, ne ad finem annus vergeret, priusquam Pontifex, qui jam Româ discesserat, ad Comitia in Germaniã appelleret, citatis equis venienti occurrere statuit. Cùmque hunc Canusium, munitissimã Longobardiæ arcem, divertisse cognovisset, eodem se contulit, humili habitu, nudisque pedibus veniam petiturus. At Pontifex, non ex vano metuens, ne mente minùs seria ageret Henricus, tres ipsos dies alloquio hunc suo prohibuisse fertur. Postquam tamen interposita jurisjurandi religione pollicitus est, se in Pontificis Romani potestate futurum, atque in Augustanis Comitiis objecta crimina diluturum, absolutus est ea conditione, ut, nisi promissis stetisset, Regni jure excideret.

8. *Seriane fuit Henrici pœnitentia?*

Aut seria non fuit, sed tantùm temporis gratiâ simulata, aut mox retractata; quippe rescissis,

quas paulò antè jurejurando firmaverat, pactionibus, sacrilegis rursum armis lacessit Pontificem, qui sacris ei denuò interdixit. Igitur Imperii Principes, tantam perfidiam execrati, exauctorato Henrico, Rudolphum Sveviæ Ducem substituunt; qui tamen haud diu superstes fuit, manu, pauloque pòst vitâ quoque cruento prælio amissâ.

9. *Quid exinde consilii cæpit?*

S. Gregorium Pontificatu dejecturus, convocato Brixinæ in Tyroli conciliabulo, Gvibertũ, hominem scelestissimum, in Petri sedem intrudit, Clementem III. dictum. Inter hæc Conradus, Henrici filius, in Parentem. DEO & Ecclesiæ rebellem, arma sumit, sed nihil promovet, morte brevi pòst sublatus.

10. *Quis tandem Henrici impietati modum statuit?*

Alter ejusdem filius Henricus, Procerum instigatione bellum infert Parenti, qui destitutus ab omnibus, permittere se cogitur filio, vehementer instanti, Ecclesiæ tandem & Pontifici planè cumulateque satisfaceret. Tergiversantẽ ad Imperii Ordines, Moguntiæ congregatos adducit, ubi Imperii insignibus exutus, hæc filio Henrico cedere compellitur, exemplo futurus posteris, non impunè vexari Ecclesiam ab iis præcipuè, quibus ejusdem defensio à DEO est demandata. Obiit paulò pòst anno Imperii 50. CHRISTI 1106.

CAPUT IV.

Imperatores Sæculi XII.

97. Henricus V.

1. *Majorene in Eccleſiam Chriſtique Vicarium pietate ac obſervantia fuit Henricus filius, quàm ejus Parens?*

Quo Patrem crimine condemnârat priùs, eodē ſe dein ipſe obſtrinxerat, ſacerdotia diſpertiendi, ſacrosque Præſules pedo & annulo inaugurandi jure ſibi arrogato, perque vim extorto à Paſchale II. quem in vincula datum non antè dimiſit, quàm plenam ſacerdotia conferendi poteſtatem ſibi cederet.

2. *Num rata, firmaque manſit hæc ceſſio?*

Concilium Lateranenſe exinde celebratū irritā prorſus ac nullam declaravit Paſchalis ceſſionem, cùm quòd vi fuiſſet expreſſa; tum quòd ſacra Eccleſiæ jura in Principē profanū transferri, haud quaquam poſſint. Decreto huic parere cùm nollet Henricus, à Gelaſio II. Paſchalis ſucceſsore piorum coṁunione ejicitur. Qua pœna vehementiùs exaſperatus, Paſchali Gregorium VIII. Pſeudopapam oppoſuit.

3. *Quo tandem pacto pax firmata eſt?*

Poſtquā Henricus jure illo, per vim nuper extorto, de quo anteceſſores tantopere diſceptârunt, ceſſit, bonaque omnia Eccleſiæ ablata reſtituenda curavit, conceſſum à Pontifice, ut Epiſcoporum & Abbatum electionibus ritè ac

secundùm Canones factis Imperator (vel alius ejus nomine) interesse, electosque non pedo & annulo inaugurare, sed sceptro tanquã clientes Imperii fiduciarios, in fidem & clientelam possit recipere. Ita sedati tandẽ sunt motus turbulentissimi, quib9 Petri navicula annos fermè quadraginta fuerat agitata. Obiit Henricus anno Imperii 20. CHRISTI 1125.

98. Lotharius II. Saxo.

1. *Quis Henrico successit?*

Hujus nepotibus ob avi patrisque flagitia repudiatis, ad Lotharium, Saxoniæ Ducem pietate, cæterisque virtutibus insignẽ, versa sunt Principum Electorum studia.

2. *Num Imperator hic Ecclesiæ Advocatum ac defensorem pro muneris sui ratione se exhibuit?*

Omnino; nam rebus in Germania, conciliatore potissimùm S. Bernardo, compositis, Innocentium II. à Rogerio Siculo, Anacleti Pseudo-Papæ defensore acerrimo, semel atque iterum sede pulsũ, restituit, Rogerio cum Antipapa suo Petro Leonis sive Anacleto terrâ marique debellato.

3. *Quibus præcipuè virtutibus claruit?*

Inter ipsos armorum strepitus, gravissimaque Imperii negotia ternis quotidie Missæ sacrificiis summo pietatis sensu, lacrymisque, quibus orationes suas rigabat, interfuit, solem orientẽ prævertere solitus, DEOque consecrans

lucis

lucis primitias, quas alii somno tribuunt, die in noctem, præpostero sanè ordine, converso. Pauperes, quibus pedes cum Augusta sæpe abluerat, *Filios suos*; Sacerdotes, quorum consvetudine impensè delectabatur, *Patres*; viduas, quas contra potentum oppressiones strenuè tutabatur, *Matres* nuncupare consveverat.

4. *Num bonarum quoque artium & disciplinarum cultor fuit?*

Plurimùm certè Jurisconsulti debent Imperatori huic: quippe qui & Romæ primùm, & deinceps Bononiæ Jus civile ad Codicis Justinianei normam publicè explanandum, indeque Doctores solemni ritu inaugurandos curavit, qui dein mos ritusque ab aliis quoque Academiis est receptus. Imperavit Lotharius annos 13. ad Annum CHRISTI 1138. subito morbo, cùm ab expeditione Italica rediret, haud procul Tridento extinctus, Imperii insignibus genero suo Henrico, Saxoniæ & Bavariæ Duci, traditis.

99. Conradus III. Svevus.

1. *Quosnam hic competitores habuit?*

Henricum *Superbum*, Bavariæ & Saxoniæ Ducē, hujusque fratrem Guelphonem. Ille post multa prælia inauspicatò inita, utroque Ducatu privatus, mœrore contabuit. Hic post bellum diuturnum, svasu præcipuè & operâ Rogerii Siciliæ Regis cum Cæsare susceptum in gratiâ tandem

tandem restitutus est post urbis Winsbergæ deditionem.

2. Quid in urbis hujus deditione singulari memoria dignum accidit?

Guelpho, omni belli nervo, quem Rogerius aliquamdiu suffecerat, destitutus, Winsbergâ, tanquam receptaculum tutissimum, cum suis se recepit; sed fame urgente, urbem demum victoris arbitrio permittere est coactus, nec aliud jam, quam Guelphonis, eique adhærentium mors aut captivitas, urbisque direptio instabat, cùm Matronæ nobiles, non tam de fortunis suis, quàm maritorum vita solicitæ, Cæsari supplicant, asportare sibi id duntaxat liceret, quod suis ferre possent humeris. Annuente, Cæsare Guelphonis, primùm uxor, tum hujus exemplo cæteræ suum quæque maritũ, humeris exceptum, furori militũ subduxêre. Delectatus pio astu Cæsar non urbem tantùm in fidem & gratiam, sed Guelphonem quoque in amicitiam & familiaritatem recepit.

3. Quem successum habuit expeditio sacra à Conrado, hortante S. Bernardo, in Palæstinam suscepta?

Belli apparatus erat tantus, ut orbi universo expugnando suffecturus videretur; qui tamen in irritum cecidit, tum Græcorum perfidiâ, qui calce & gypso farinæ admisto longè plurimos necabant, consiliaq; omnia Turcis aperiebant; tum Ducum ipsorũ discordiâ & individiâ, qua

Gallos

Gallos inter & Germanos gliſcebat. Unde Damaſco fruſtra oppugnatâ. Conradus ad ſuos redux, aliquantò pòſt Bambergæ obiit, cùm de pacanda Italia cogitaret. Imperavit annos 14 ad annum CHRISTI 1152.

100. Fridericus Ænobarbus.

1. *Cur huic Imperii dignitas delata?*

Erat Fridericus, Conradi ex fratre nepos, ob barbam ſubrufam à Latinis Ænobarbus, ab Italis Barbaroſſa cognominatus, præclaræ omnino indolis Princeps, cui patruus, præ filio ſuo teneræ etiamdum ætatis, Imperii inſignia cum ditione vivus tradidit, hocque defúncto, Electores communi ſuffragio confirmârunt.

2. *Unde prima diſſenſionum Papam inter & Cæſarem jacta ſemina?*

Prima in Italiam expeditione domuit Imperator omnes, qui adverſabantur Pontifici, à quo coronâ aureâ Romæ eſt inſignitus. Non multò pòſt Friderico in Germaniam reverso, Londinenſis Epiſcopus Româ redux, à Germanis captus, libertatem magno pretio redimere cogebatur. Queſtus ea de re Hadrianus Papa, hæc ſuis ad Cæſarem literis inſeruit: *Inſigne tibi beneficium coronæ contulimus.* Neque enim ignorabat Pontifex, connivente Imperatore, Præſulem illum duriùs habitum. Hæc verba acriter pupugêre Imperatoris animum, quòd iisdem ſignificari putaret, coronam Imperato-

riam

riam se debere unice favori Pontificis. Neque deferbuit Principis, naturâ præfervidi, ira, quamvis Hadrianus aliâ epistolâ non eam sibi mentem fuisse, declarâsset.

3. *Quænam altera & propior dissensionum causa?*
Altera in Italiam expeditione Mediolanenses, quòd Insubriæ totius dominium affectarent, injecto freno coërcuit Cæsar. Unde ad examinanda vindicandaque Imperii per Italiam jura & bona clientelaria progressus, in sacra quoque Ecclesiæ jura involavit, Henricos antecessores suos in conferendis Sacerdotiis, & Episcopis inaugurandis imitaturus. Pessimè habuit Papa sacrilegum facinus; jamque sacrũ fulmen in Fridericum cudebat, cùm morte abreptus, successori provinciam sanè difficillimã reliquit.

4. *Qui tandem memoratæ dissensiones in apertum Schisma erupêre?*
Alexandro III. in Pontificem ritè electo, Cardinales duo, Cæsaris addicti partibus, Victorẽ V. Antipapam opposuêre. Huic Fridericus illico adhæsit, frustra Imperii Principes ad idem faciendum cohortatus. Igitur anathemate utrumque ferit Alexander, nec multò pòst Victor impius ad DEI tribunal evocatus est.

5. *Quo pacto fovere schisma perrexit Fridericus?*
Mortuo Victori Pseudopapam alium subrogandum curavit Paschalem III. quem pertinaciter & ipse defendit, & ut Germaniæ Præ-

sules

sules eidem adhærerent, vi compulit. Sub idẽ tempus Mediolanum solo æquatum, quòd in Cæsarem insurrexisset.

6. Quem exitum tertia Friderici in Italiam expeditio sortita est?

Pseudopapam propugnaturus Romanosque & Venetos, Alexandro addictissimos, oppugnaturus, numeroso cum milite advolavit. Verùm peste in exercitum atrociter grassante, Germaniam repetere coactus, mortuo interea Paschali Callistum III itidem Pseudopapam suffecit, Præsulum diffidentium operâ.

7. Quænam quartæ expeditionis Italicæ causa?

Mediolanenses non solùm urbem suam denuò instaurârunt, sed novam insuper S. Petri, ejusque successoris Alexandri III. honoribus exædificârunt, Alexandriam dictam. Id indignissimè ferens Cæsar ingenti cum exercitu ad novam hanc urbem exscindendam accurrit.

8. Quæ hujus expeditionis fortuna?

Sinistra sanè; quippe Alexandriam oppugnare adortus, eas tandem in angustias redigebatur, ut vitæ etiam periculum haud leve subiret. Accessit clades navalis, à Venetis illata, ubi Otho ipse, Friderici filius cum 46. navigiis captus, & Venetias est abductus In cujus victoriæ perennè monumentum Dux Venetus quotannis mare Adriaticum, projecto illuc annullo aureo, sibi despondere solet.

9. Num saniora tandem cæpit consilia?

Tot tantisque malis fractus Imperator vindicē DEI agnovit manum, ſerioque de pace cum Eccleſia ineunda agere decrevit. Quem in finem Venetias profectus, ſe totum permiſit CHRISTI Vicario, cujus pedem non ſolùm iterato oſculo eſt veneratus, ſed aſcenſuro in equum etiam ſtapedem tenuit. Vaniſſimum proinde commentum eſt. Alexandrum, eximiæ manſvetudinis & prudentiæ Pontificem, Imperatoris in genua provoluti collum calcâſſe, hisq; inſultâſſe verbis: *Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem.*

10. Quid exinde memoratu dignum geſſit Fridericus?

Ut præteriti delicti, in Eccleſiam admiſſi, aboleret memoriam, Hieroſolymam, ab Saladino captam, recuperaturus, cum centum quinquaginta millibus armatorum in Orientē contendit, rebus præclarè ubique & fortiter geſtis, dū ecce! luctuoſa, prorſusque inexpectata Cæſaris mors proſperum victoriarū curſum, ſpesque ingentes repentè abrupit. Nam dum is corpus, æſtivis caloribus fervidum, in Cydno, prægelido Ciliciæ amne, parat abluere, frigoris vehementiâ totus repentè obrigeſcere, & animo linqui cœpit. Extractus confeſtim, ſibiq; pauliſper redditus, grates egit DEO, quòd in expeditione, Religionis, CHRISTIque Imperii dilatandi ſtudio ſuſcepta, evocaretur ex hac vita, quam DEO in placationis hoſtiā offerens,

ferens, ſeque totum Numini permittens, po-
ſuit anno Imperii 38. CHRISTI 1190.

101. Henricus VI. Aſper.

1. *Verùmne Cæleſtinum III. coronam, Henrici capiti impoſitam, mox pede decuſſiſſe, ut oſtenderet, poteſtatem dandi, auferendique coronas eſſe penes Pontificem?*

Cùm facti hujus tam inſolentis præter ſcriptores acatholicos nemo meminêrit, anilibus id fabulis annumeramus. Nec injuriâ de veritate ſuſpectos habemus juratos illos Romanæ Eccleſiæ hoſtes, maximè quando invehuntur in Pontifices, CHRISTI Vicarios, quos Antichriſtos per atrociſſimam calumniã appellare non horrent rebelles Eccleſiæ filii.

2. *Quo pacto Siciliæ Regnum Henricus obtinuit?*

Hoc dotis loco à Conſtantia Guilielmi ultimi Siciliæ Regis filia, Henricus conjux accepit. Regni tamen poſſeſſionem adire priùs haud potuit, quàm Tancredus Guilielmi nothus, quem fruſtra armis impetierat, è vivis exceſſit. Potitus tandem Regno, diris ſuppliciis in eos animadvertit, qui Tancredo adhæſerant. Jordanum Comitem, quòd ſceptrum Siculum affectaſſet, ſellæ candenti imponi, ferreamque coronam ejus vertici clavis affigi juſſit, crudelitate ſanè inaudita; unde merito *Aſper* cognominatus eſt.

3. *Quid à propria conjuge eſt paſſus?*

Ad

Ad Siculos suppliciis mactandos cùm denuò se accingeret, popularium suorum vicem miserata Constantia, conjugem vi armorũ, & Procerum conspiratione eô adegit, ut pacem ipse à subjectis sibi populis petere cogeretur. Mortuus est anno Imperii 7. CHRISTI 1198. non sine suspicione propinati ab ipsa uxore Constantia veneni, redditis tamen omnibus, quæ Ecclesiæ priùs abstulerat.

102. Philippus.

1. *Quas difficultates Imperator hic subiit?*

Fuit Philippus è filiis Friderici Aenobarbi natu minimus, cujus electionem ratã habere noluit Innocentius III. quòd novas ab illo tricas metueret. Eundem Otho IV. armis quoque lacessivit, Imperiùm sibi vindicaturus.

2. *Utri tandem sceptrum adjudicatum?*

Eò conventum est, ut Philippus, quoad viveret, Imperium retineret, succedendi jure Othoni relicto, cui nuptui quoque data Beatrix Philippi filia cum Regis Romanorũ titulo. Quæ omnia probavit quoque Pontifex. Occisus est Philippus Bambergæ à Comite Palatino anno Imperii 10. CHRISTI 1208.

CAPUT V.

Imperatores Sæculi XIII.

103. Otho IV. Saxo.

1. *Quidnam de illo memorabile?*

A Philippi obitu Imperator coronam accepit

Romæ ab Innocentio III. ſed cùm poſtea in Pontificii juris territorium involâſſet, anathematis fulmine eſt percuſsus.

2. *Quam vim anathema hoc habuit?*

Imperii Principes propè om̃es, Othone relicto, Fridericum II. Henrici aſperi filium, & Ænobarbari nepotem ad Imperii ſolium evexerunt. Otho exinde in Saxoniam ſeceſſit, ſe ipſe vehementer incuſans, quòd Eccleſiã turbâſſet. Imperavit annis 10. ad Annum CHRISTI 1218.

104. Fridericus II.

1. *Meliùsne cum Pontifice convenit Imperatori huic, quam avo Friderico Ahenobarbo?*

Tres, qui ordine ſucceſsêre, Pontifices diro Fridericũ anathemate quater perculêre, cùm quòd mandatis eorum morem gerere detrectabat, tùm quòd injuſtis vexationibus Eccleſiam exagitabat.

2. *Quænam primi anathematis cauſa?*

Quòd expeditionem ſacram, voto firmatã procraſtinabat, cum præſenti Paleſtinæ iterum amittendæ, reique Chriſtianæ inibi funditus interituræ periculo.

3. *Cur ſecundò à fidelium communione eſt ſecluſus?*

Quod ſuſcepta tandẽ expeditione, iniquiſſimis conditionibus pacem inierit cum Saracenis, eoſdem haud difficulter ſubacturus, ſi ſeriò voluiſſet. Fuit tamen Eccleſiæ denuò conciliatus.

4. Unde anathema tertium?

Longobardiæ civitates contra datam fidẽ oppugnare aggressus est Fridericus, quòd à Pontifice starent. Sardiniã insuper occupavit, Gibellinorum factione suffultus. Quare *Cruciatam*, seu expeditionem sacram adversus Fridericum Ecclesiæ hostem indixit Pontifex, qua tamen nihil aut parùm admodum promovit.

5. Unde anathema quartum?

Extincto interea temporis gemino Pontifice, ad Ecclesiæ clavum sedere cœpit Innocentius IV. Finẽ is tot turbis facturus, legatos ad Cæsarem cum literis mittit, & ad pacem componendam invitat. Nihil hisce permôtus Imperator, viros Religiosos haud paucos, cum literis à Pontifice missos, laquei supplicio addicit. Denique ne in urbanitatis leges peccâsse videretur, legatos & ipse ad Pontificem destinat, quem interea ex insidiis comprehendere parat. Quo comperto Innocentius Galliam petit, coactoque Lugduni Concilio ad causam ibidẽ dicendam Fridericum citat, ac renitentem anathemate ferit.

6. Num victas tandem manus dedit?

Quin potius indè efferatior, in Pontificẽ ac Sacerdotes furere cœpit, & tertiam proventuum partem exigere ab Ecclesiasticis ut ne deessent ex ipso Ecclesiæ ærario subsidia, quibus Ecclesiam impugnaret. Monet igitur Pontifex, aliud Imperii caput designarent Principes. Hi

Henri-

Henrico Rasponi Thuringiæ Landgravio, sceptrũ deferunt, eoque haud multò post è vivis sublato, Guilielmũ Hollandiæ Comitẽ substituunt, inane Cæsaris simulacrũ, quòd vix quidquã memoriâ dignũ gessit. Unde nec inter Cæsares à plurimis numeratur.

7. Quis tandem Friderici exitus?

Postquam Italiã intestinis odiis, & periculosis Guelphorũ, qui Pontifici, ac Gibellinorũ, qui Friderico adhærebant, factionibus laceraverat, Parmenses arctissima duorum annorum obsidione pressit, qui facta tandem eruptione Cæsarem castris, exercitu, honore, imò & coronâ imperatoriâ, quam intercepêre, spoliatũ, in turpem fugam conjecêre. Captus quoque à Bononiensibus & ferreæ caveæ ad mortem usque inclusus Entius Friderici nothus, quẽ cum hic oblatâ licèt ingenti auri summâ redimere haud posset, vel mœrore, vel, ut multi arbitrantur, veneno, quod Manfredus, alter Friderici nothus propinâsse fertur, periit an: Imperii 32. CHRISTI 1250. An verò pænitens, haud liquet.

105. Conradus IV.

1. An Ecclesiæ & Imperio tranquillitatem reddidit Conradus?

Novis iterum turbis agitata omnia. Gvilielmus Batavus cum Conrado de Imperio contendebat, quamvis irrito labore. Conradus Neapolim & Siciliam fratri erepturus, Italiam armis infesta-

bat, ubi vitam ſuaque amiſit, veneno necatus à Manfredo, cùm annum quartum imperâſſet, anathematis vinculo etiam dum irretitus. Cujus exequiæ dum celebrarentur Meſſanæ, templum incenſum eſt, ejusque cadaver igne conſumptum.

2. *Quinam à Conradi obitu Imperatores lecti?*

Occiſo duobus pòſt annis Gvilielmo Batavo, Electores in diverſa diſtracti, alii Alphonſum *Sapientem*, Caſtellæ Regem, alii Richardũ Angliæ Regis fratrem ſuffecêre. Prior dum Imperium tot turbis, diſcordiis, factionibus implicatum cunctatur accipere, Maurorum interim armis laceſſitus, ſuo potiùs Regno debuit proſpicere, ne cani illi Æſopico ſimilis, rideretur. Alter pòſt ingentes pecuniæ ſumptus incaſſum factos redire in Angliam coactus eſt. Unde Imperium manſit acephalum.

3. *Quid de Conradino, Conradi IV. Filio memorant Hiſtoriæ?*

Patre mortuo in Italiam movet cum Friderico Auſtriæ Duce, Regni Siculi & Neapolitani aditurus poſſeſſionem. Iſtud Clemens IV. Carolo Andegavenſi, S. Ludovici Galliæ Regis fratri, tradiderat ea conditione, ut Manfredũ Tyrannum Sicilia pelleret. Quo dein occiſo, Conradinꝰ, & Carolꝰ de regno obtinendo armis contenderunt. Sed victus ille unà cum Friderico, multaque Nobilitate, Caroli juſſu, publico in foro Neapoli obtruncatus eſt. Quo fatali ictu

Fride-

Friderici Ænobarbari ſtirps omnis, Ducumque Sueviæ ſurculus poſtremus eſt exciſus.

4. *Num veriſimile eſt, Carolum, Clementis IV. inſtinctu, vitam eripuiſſe Conradino?*

Id contra omnem veri ſpeciem comminiſcuntur heterodoxi. Quin potiùs conſtat, pontificẽ illum, moderatione & pietate inſignem, factũ tam crudele Carolo vehementer exprobrâſſe.

5. *Quæ porrò Gallis Caroli militibus, in Sicilia evenêre?*

Tredecim pòſt annis ipſa die CHRISTO reſurgenti ſacra, dato ex more ad veſpertinã pſalmodiam ſigno, octo Gallorum millia ex condicto trucidata ſunt. Anno CHRISTI 1282. Inde *Veſperæ Siculæ* in proverbium abiêre.

Interregnum.

1. *Quam diu hoc duravit?*

Annos 22. ab Anno CHRISTI 1250. ad Annum 1273. Quo toto tempore aut Imperator nullus fuit, aut certè talis, qui vix Imperatoris nomen geſſerit. Horum e numero fuêre Conradus IV. Gvilielmus Batavus, Alphonſus Sapiens, Richardus Anglus.

2. *Cur anni quatuor imperantis Conradi ad Interregnum referuntur?*

Quòd Conradus, ut legitimè electus, nihil præſtiterit, quo componerentur Imperii turbæ, adeoque regnante illo jam cœperint graviſſima Interregni incommoda.

3. *Quænam illa incommoda?*

Summa rerum omnium conversio ac perturbatio; cùm enim Imperium capite careret, ac Judice, *Jus* illud *armatum*, seu *vindicationis privatæ* (rectiùs latrocinium dixeris) per Germaniam invaluit. Unde cædes mutuæ, rapinæ, incendia, direptiones, vastationes, malaque innumera.

4. *Quis Sueviæ Ducatum exinde obtinuit?*

Occiso Conradino, Imperator nõ erat, qui Ducatum hunc alteri committeret. Extinctus igitur is fuit, nec ampliùs posthac restitutus. Hinc Sueviæ urbes quàm plurimæ in libertatẽ se ipsæ asseruêre; ex quo maximo subinde numero minora exorta dominia.

Observationes

Historicæ, Politicæ, Morales, & Geographicæ ad tertiam partem.

1. *Qua ratione vel auctum, vel imminutum est Imperium à Carolo M. usque ad Interregnum?*

Tria hic distingvimus tempora 1. Florentissima fuit Imperii facies regnante Carolo M. cujus pietate & fortitudine auctũ maximè & illustratum est. Remisit splendor & robur statim ab obitu Caroli, cujus filii virtute parenti multùm dissimiles, accedente insuper Provinciarũ divisione multiplici, impares erant retinendo Imperii robori. 2. Othoni M. felix magnanimitas splendorem restituit, integrum servavit

Henrici

Henrici sanctitas. 3. Duo Henrici, & Friderici ob negatum præcipuè CHRISTI Vicariis obsequium sibimet sinistros negotiorum eventus, stirpis suæ excisionem, Imperii diminutionem, cœlo ausus improbos minimè secundante, accessiverunt. Hinc tristissima durante præcipuè Interregno, jacentis Imperii facies, rerumque summa confusio, ac perturbatio.

2. Quantum augmenti detrimentique passa est Ecclesia inde à Carolo M. usque ad Interregnū.

Tres itidem temporis differentias notari velim. 1. Carolus M. laboranti Reipublicæ divinitus submissus, miris incrementis auxit Ecclesiam, pluribus ad eam adductis populis, firmataque summopere sanctæ Sedis auctoritate. 2. Otho M. veterem Pipini, Caroli M. Ludovici donationem novo decreto sanxit. Et quanquam Sedi Apostolicæ aliquantisper adversabatur; brevi tamen, divinis etiam flagellis admonitus, ad mentem rediit, erroremque suum magnis beneficiis in eandem sedem collatis compensavit. Quantum porrò splendoris Henrici sanctitas, tantum firmitatis juncta sanctitati fortitudo Ecclesiæ attulit. 3. Agitari potuit sub Henricis & Fridericis Petri navicula, everti non potuit; quin potiùs omni procella superior feliciter tandem emersit. Sanctitate insuper & miraculis semper claruit, ut in Historia Ecclesiastica memorabitur.

3. Qua occasione Romanorum Imperium translatū à Græcis ad Carolum M. Cùm

Cùm Ecclesia Romana diu multumque hinc ab Imperatoribus Græcis, sacrilegis præcipuè imaginum exterminatoribus, illinc à perfidis Longobardorum Regibus exagitaretur, opus sanè erat Othoniele, aut Gedeone aliquo, qui populũ DEI durissima servitute liberaret. Fuit is Carolus nomine Magnus, rerum gestarum gloriâ Maxim9, ex antiquissima Ducũ Austrasiæ prosapia, Rex Galliæ, Germaniæ, & Longobardiæ, posteaquã Desideriũ, ultimùm Longobardorum Regem debellaverat. Hunc igitur Carolum S. Leo Papa III. singulari DEI dispositione & instinctu ipsa die, CHRISTO nascenti sacra, Romanorũ Imperatorẽ in Occidente, simulque Advocatũ, Defensorem, & Propugnatorẽ Ecclesiæ proclamavit, & inauguravit: acclamante Clero, populoque Romano universo: *Carolo Augusto, à Deo coronato, vita & victoria!*

4. *Num Carolus M. natione Germanus fuit?*

Etsi Gallorum quidam contradicant, id tamen exinde manifestum fit. quòd Ingelhemii haud procul Moguntiâ natus, Aquisgrani, celebri Germaniæ urbe, sedem Regiam fixit, ibidemque gloriosa morte obita, sepulchrum sibi delegit. Accedit luculentum sane duorum Pontificum Adriani IV. & Innocentii III. testimoniũ, disertè asseverantiũ: *Imperiũ à Græcis translatum in Persona Magnifici Caroli ad Germanos.*

5. *Quinam in Oriente rerum status, post instauratum Occidentis Imperium?*

Orienti deinceps præesse perrexerunt Græci

duntaxat Imperatores, Romanorũ Imperio, ut modò dictũ eſt, à Græcis ad Germanos translato. Secuta inde Eccleſiæ Græcæ à Latina diſſenſio, ac divortiũ, totiusque tandem Imperii interitus longè funeſtiſſimus, capta à Turcis Conſtantinopoli Anno CHRISTI 1453. & Oriente ſub Barbarorũ jugũ & tyrannidẽ redacto.

6. Qua ratione ad Imperium evecti Cæſares hiſce Sæculis?

Sæculo IX. jure ſangvinis imperârunt Carolingi. Sæculo X. XI. & XII. eligebant Imperatorẽ, Status & Principes Imperii, ſimul univerſi, non ſine reſpectu ad ſanguinem Regium.

7. Quando, & à quo inſtituti ſeptem Imperii Electores?

Tametſi de tempore ipſo non ſatis conveniat inter Scriptores etiã Catholicos; id tamen conſtat, numerum, Electorũ ſeptenariũ circa medium Sæculũ XIII. poſt varias, quæ in eligendo Imperatore præceſſerant, contentiones & diſſidia prævaluiſſe; & quidẽ Romanorũ Pontificum auctoritate: id quod non ſolùm Innocentius III. & Clemens V. ſed ipſimet Electores in Epiſtola, ad Nicolaum III. data, diſertè luculenterque teſtantur. Plurimum nempe intereſt Eccleſiæ Romanæ, cujus *Advocatus* & Defenſor ex officio ſuo eſt Romanus Imperator, ut is eligatur, qui Eccleſiã propugnet potiùs, quàm oppugnet.

8. Quodnam igitur Imperatoris Romani munus & officium præcipuum?

CHRI-

CHRISTI Ecclesiam tueri adversùm Paganos, Hæreticos, Schismaticos. Tyrannos, omnesque alios, Christianæ Reipublicæ pacem disturbantes; unde hodieque Imperator *Advocatus Ecclesiæ* nuncupatur

9. *Quanta Imperatoris Romani dignitas?*
Inter Reges & Principes Christianos universos locum is obtinet præcipuum, Hinc & Ecclesia in statis, solemnibusque suis precationibus peculiarem de *Christianissimo & Devotissimo Imperatore* mentionem facere consvevit.

10. *Quid Imperatori confert Pontificis coronatio?*
Cœleste inde auxilium per Ecclesiæ preces eidem conciliatur, roburque, ac fortitudo, qua resistere possit Ecclesiæ hostibus. Cæsares porrò, à Pontifice needum coronati, appellari solent: *Electi* Romanorum Imperatores.

11. *Quandonā primùm creati Comites & Barones?*
A Carolo Magno, qui etiam primus solennes Imperii Conventus instituit, ubi de gravissimis negotiis tractabatur.

12. *Quas Provincias Imperatores possidebant hisce Sæculis videlicet IX. X. XI. XII.*
Carolus M. Regnum Italiæ, Galliæ, & Germaniæ; successorum plerique Italiam solùm & Germaniam obtinebant?

14. *Ubinam Regnum Austrasiæ & Arelatense?*
Austrasia complectebatur Alsatiam, Lotharingiam, Palatinatum inferiorem; Belgii partem magnam &c. Regnum Arelatense idem fermè erat,

erat, quod Burgundicū, hisque conſtabat provinciis, Comitatu & Ducatu Burgundiæ, Helvetiâ, Subaudiâ, Delphinatu &c.

14. *Quænam celebriores familiæ, è quibus Imperatores delecti?*

Sæculo IX. Imperatores novē Carolingi præfuêre. Tranſiit paulò pòſt Imperium ad Saxones, quorū quinque continuè ſibi ſuccedebant, nempe Henricus Auceps, Otho M. Otho II. Otho III. Henricus S. Bavariæ Dux. Secuti ſunt Francones quatuor, Conradus Salicus, Henricus III. Henricus IV. Henricus V. Tum Svevi ſex, Conradꝰ III. Fridēricꝰ Ahenobarbꝰ. Henricus VI. Philippus, Fridericꝰ II. Conradus IV.

Animadverſiones Criticæ.

Ad tertiam partem Hiſtoriæ Imperatorum.

1. *Cur Scriptores Acatholici ſuas paſſim Hiſtorias tot conſpergunt mendaciis & calumniis adversùs Eccleſiam, & Pontifices?*

Quia oderunt lupi paſtorem, gregi ſuo ſtrenuè naviterque invigilantem; nec aliter ſectam ſuam dealbare, & Apoſtaſiam purgare ſe poſſe opinantur, quàm denigrando & criminando illibatam CHRISTI Sponſam Eccleſiam, ſupremosque ejus Antiſtites, quibus CHRISTUS ipſé agnos & oves ſuas paſcendas tradidit.

2. *Quò verò præcipuè collineant tot eorum ſycophantiæ, fraudes, & calumniæ?*

Dum Pontifices Romanos plerumque depingunt

gunt ut homines ambitiosos, feroces, arrogantes, qui summũ orbis Imperium affectent &c. Id intendunt, ut omnium ludibrio & contemptui exponant CHRISTI Vicarios. Cumque Ecclesiam ipsam, utpote Petræ inexpugnabili inædificatam, expugnare se posse desperent, insultare saltem, & illudere non cessant supremo ejus Antistiti.

3. *Nulline ergo Pontifices reprehensione digni?*

Fuêre nonnulli moribus minimè inculpatis, id quod super tecta prædicant Acatholici, neque silent Orthodoxi; at fuêre multò plures, imò plerique omnes sanctitate prudentiâ, & morũ interitate conspicui. Quas laudes vel silent omnino, vel nonnisi parcissimè attingunt Scriptores Acatholici. Verùm hac de re pluribus in Historia Ecclesiastica.

4. *Num aut Carolo M. aut Othoni M. concessa unquam potestas propria auctoritate constituendi, aut gradu movendi Pontifices?*

Quanquam olim ob maximam temporum illorum perturbationem, à Romanæ Sedis oppugnatoribus intrusisque per eos Pontificibus invectam, Ecclesia afflictissima Imperatoris opem auctoritatemque in nominando Papa, aut ejus electione probanda vindicandaque implorare cogebatur; falsum tamen est Imperatores jurisdictionem, aut potestatem ullam arrogare sibi potuisse in Ecclesiam ejusque Caput citra consensum ejusdem Ecclesiæ. Cui proin frustra

insultant

insultant heterodoxi, dum Pontifices subdere volunt Imperatoribus, quos illi tunc temporis potiùs propugnatores suos, quàm oppugnatores sensêre & agnovêre. Fallũ item, aut Constantinum, aut Carolum M. aliumve è successoribus, ĩnscio & inconsulto Pontifice, aut Synodos legitimè convocâsse, aut iisdẽ præsedisse.

5. *Num laudandi Carolus M. & Otho M. quòd Costantini M. exemplo Ecclesiã multis magnisque possessionibus dotârint; & locupletârint?*

Hanc plus quàm regiam munificentiam molestissimè ferunt Acatholici juratique Ecclesiæ & Sacerdotii hostes; mallent quippe Ecclesiæ Pastores inermes prorsꝰ ac inopes, omnique nervo ac justæ defensionis præsidio penitùs destitutos esse, ut nempe in hos ipsumque ovium gregem impunè grassari, & quæ illi ex pia Catholicorum liberalitate possident, optimeque ut plurimùm, & utilissimè dispensant, alios longè in usus possent convertere. Et cur Ecclesiæ Præsulibus sua hæc bona invident, cùm DEUS ipse priscis illis temporibus Sacerdotes & Levitas opibus longè majoribus cumulârit, dum præter tot urbes amplissimas cum pascuis circumjacentibus, omnium insuper frugum, pecorumque decimas, primitias, primogenita, aut lytra eorum, sacrificia item & oblationes omnes &c. vel ex toto, vel certè ex parte iisdem attribuit? Quæ omnia si nunc quoque summis Pontificibus, cæterisque Sacrorum ad-

ministra-

ministratoribus præberentur, næ illi multò amplioribus, quàm unquam adhuc, opibus abundarent. At forte etiam sumptus propè imensos, uti olim à Davide, Salomone & aliis, ita hodie quoque à tot Principibus Catholicis in templorum fabricam ornatumque profusissimè impendi solitos, meliùs scilicèt locatos vellent Acatholici. Sed caveant, ne, dum ex sacrilegis spoliis cum infelice illo Angliæ Rege *Ecclesiæ* primùm *defensore* strenuo, dein acerrimo oppugnatore, cupiunt ditescere, cum eodem sera nimis & inutili *confessione* fateri tandem cogantur: OMNIA PERDIDIMUS!

6. *Utrùm Henricus IV. à Pontificè, an potiùs Pontifex ab Henrico iniquè est vexatus?*

Nec debuit; nec potuit permittere S. Gregorij VII. ut in Sacra involaret Henricus Cæsar, sacerdotia immerentibus conferret, ditioribus venderet, imò & proventus sacros in militum stipendia insumeret. Còërcendus itaque fuit pœnis Ecclesiasticis, cùm nec paterna monita, nec minæ quidquam proficerent. Id ipsum de Henrico V. Friderico I. & II. sentiendum. Cæterùm si Magnum illum Theodosium, S. Ambrosio scelus exprobranti, castigantique submissè auscultantē, imitari voluissent hi Imperatores, sibi gloriam, Ecclesiæ & Imperio tranquillitatem peperissent.

7. *Quænam Mathildis illa, cujus glorioso nomini infamiæ notam inurere tentant Acatholici?*

Erat Bonifacii Hetruriæ Marchionis filia, pie-

tatis, fortitudinis supra sexum generosæ, & castimoniæ miraculum, hæres unica amplissimarum in Italia provinciarum, quas omnes legavit Ecclesiæ; quanquam donatio hæc postea haud parùm est imminuta. Portio porrò illa, quæ Ecclesiæ obvenit, *Patrimonium Sancti Petri* appellari solet.

8. *Rectène egisse censendus est Henricus V. quòd sua Ecclesiæ jura in deferendis Sacerdotiis salva tandem atque integra esse voluerit?*

Præclarè omninò egit, ac laudabiliter; quamvis Imperii detrimenta, nescio quæ, enata inde fuisse fabulentur Acatholici.

9. *Cur expeditiones sacræ vocabantur Cruciatæ?*

Ob crucem, vexillis vestibusque in dextro humero assutam, quæ sacræ illius militiæ insigne erat ac tessera. Prima hujusmodi expeditio adornata est Anno CHRISTI 1096. Ductore Godefredo Bullionio, qui captâ Hierosolymâ primus ibidem Rex omnium suffragiis est electus. Alia item Anno CHRISTI 1147. Duce & Imperatore Conrado III. Alia Anno CHRISTI 1189. Duce & Imperatore Friderico Ahenobarbo. Universæ octo celebriores *Cruciatæ* numerantur.

10. *Quid de expeditionibus istis sentiendum?*

Has à tot Principib9 Christianis virtute ac belli gloria celebratissimis, svasu etiã & instinctu S. Bernardi, aliorumque Virorum Sanctissimorum rectè utiliterque susceptas fuisse luculento sanè argumento esse potest vel solùm Regnũ

Hierosolymitanũ, quod bina propè sæcula perduravit. Si proin omniũ laudibus celebrantur Cyri expeditiones, quibus Monarchiã Persicã, post bina sæculã ad Græcos translatã, fundavit, non est, cur sacri ille belli apparatus carpatur ab Acatholicis, atque in irritũ cecidisse dicatur.

11. *Cur memoratæ expeditiones exitum minùs optatum ut plurimùm sortiebantur?*

Præter arcana DEI judicia, quæ submissè potiùs adorare, quàm curiosiùs scrutari oportet, in causa fuêre cum frequentes Christianorũ Principũ discordiæ, tum præcipuè plurimorũ non re, sed nomine duntaxat Christianorũ flagitia, quibus vel ipsis Saracenis pejores existimari haud injuriâ poterant. Atque hæc præcipua sanè causa est, quòd Palestina, totque aliæ regiones nobilissimæ sub durissimo Turcarum jugo tot jam sæculis gemant, tum demũ in libertatem asserendæ, quando Turcarũ peccata graviora fuerint peccatis eorũ, qui sub inani Christiani nominis larva vitam ducunt sceleratiorẽ, quàm ipsimet Pagani & Machometani, Christianæ fidei lumine destituti.

PARS

PARS IV.

Romanorum Imperatores Germani à Rudolpho I. Habsburgico ad Carolum VI. Auguſtum.

Complectitur Pars iſthæc Imperatores duos & viginti, qui per ſæcula quinque cum dimidio Imperii gubernacula tenuêre.

CAPUT I.

Reliqui Romanorum Imperatores Sæculi XIII.

106. Rudolphus I. Habsburgicus.

1. *Quis quantusque hic heros?*

Erat Comes Habsburgi, Alsatiæ Landgravius amplique in Helvetia territorii Dominus, eandem, atque Domus Lotharingica, ducens originẽ, Auſtriacæ gentis inclytus Patriarcha; & Heros nõ pietate minùs quàm fortitudine præſtans, qua, uti & prudentia ſingulari Imperiũ poſt 22. an. Interregnũ feliciſſime inſtauravit.

2. *Qua via ad ſupremũ Imperii faſtigiũ eſt evectus?*

Fluctuante aliquamdiu Imperio, gubernatore deſtituto, Gregorius Papa X. turbatis Germaniæ rebꝰ proſpecturꝰ, de Imperatore deſignando cõmonuit Electores, qui conventu Francofurti habito, Rudolphum, Baſileam tunc obſidentem, Auguſtum dicunt, atque ad capeſſendum Imperium evocant.

3. *Quid Aquisgrani, ubi Imperii insignia recuperat, memoratu dignum accidit?*

Imperii Proceres in fidem & clientelam suscepturus petiit, interposito ut jurejurando Ecclesiæ & Imperio ablata restituerent. Cunctantibus nonnihil, sceptrumque deesse causantibus, Rudolphus acceptã ex ara proxima CHRISTI è cruce pendentis effigiem Principibus ostendens: *En*, inquit, *signum, quo omnes redempti sumus! En ornamentum pariter, ac fulcimentũ regnorum omnium! Hoc ego sceptro jus dicam populis, & hostes Imperii profligabo.* Moxque crucem deosculatus, cæteros ut idem facerent, invitavit; quod uno consensu præstitêre omnes, dicto simul fidelitatis sacramento.

4. *Quinam potissimùm Imperatori huic adversabatur?*

Inter omniũ potentissimos erat Othocarus Bohemiæ Rex, qui Austriam, aliasque Provincias præter jus fasque occupaverat. Monitus idcircò per Cæsaris Legatos, hos contra jus gentiũ Pragæ ad urbis portã suspendi jussit. Justis proinde armis appetitus, magnâque affectus clade pacem, quam obstinatè prius negaverat, supplex petiit, in verba Cæsaris jurare paratus, dummodo id palam omnibus haud fiat, sed in tentorio. Annuit Rudolphus; tabernaculum tamen ita figi jussit, ut cortinæ illico demitti quaquaversum posſent. Itaque cùm Othocarus ad Cæsaris pedes se provolveret, submotis re-

pentè

pentè peripetaſmatis, patuit omnium oculis Othocarus Rudolpho ſupplex, ridentibus Germanis, Bohemis ringentibus.

5. *Quo apparatu Othocarum excepit Rudolphus?*

Monitus à ſuis, Othocarũ, ſplendido cum comitatu, & pompa adventantem, majore quoq; apparatu exciperet, reſpondit: ſæpius Othocari purpuram vulgari ſuo veſtitui quondam illuſiſſe, at nunc illius purpuræ hunc illuſurum. Hinc ſtipatores quoque & doryphoros nonniſi loricis haſtisque inſtructos adſtare voluit, inquiens: *ferrum & arma maximum propriumque Germanorum eſſe ornatum.*

6. *Num Othocarus juratam fidem ſervavit?*

Domum reduci imperioſa conjunx hanc tantam ſubmiſſionem publicamq; ludificationẽ vehementer exprobravit, nec ante deſtitit, quàm Rex collecto ingenti exercitu Auſtriam contra fidem datam denuo occupavit; quam tamen paulò pòſt, quatuordecem ſuorũ millibus deſideratis, propriaque vitâ amiſſâ Rudolpho cedere coactus eſt. Hanc is dein Alberto filio clientelæ nomine tradidit, futuram exinde tot Heroum, Regũ & Imperatorũ matrem, altricemq; fœcundiſſimam juxta ac fortunatiſſimam.

7. *Quibus præcipuè virtutibus Rudolphus excelluit?*

Inſigni prorſus erat pietate erga DEUM & Eccleſiam, cujus privilegia vetera rata habuit, & nova adjecit. Virtutem bellicam abundè teſtan-

tur decem & quatuor prælia, quæ quàm fortiter ipse iniit, tam feliciter consumavit, *Victoriosi* inde cognomen ex merito adeptus. Eximiâ quoque prudentiâ, fortitudine & justitiâ miserè laceratam Interregni tempore Germaniam in integrum restituit, abolito jure illo injustissimo vindicationis privatæ, seu potiùs latrocinio, quo potentissimus quisque in aliena bona grassari impunè est ausus. In sola certè Thuringia sexaginta arces, latrociniis hujusmodi infames, intra mensis unius spatium demolitus est. Victu & vestitu vulgari admodum utebatur, solo raparum esu in castris aliquando contentus. Qua frugalitate militum ob annonæ penuriam querelàs oportune sopivit. Siti aliàs urgente, aquam, inopi rustico vi ereptam, bibere renuit, indignum ratus, si cum viri pauperis injuria sitim pelleret. Domesticos suos, hominum plebeiorum turbas ab alloquio suo arcentes, svaviter, ut mitis erat ingenii, sic increpuit: *Sinite, quæso, hos ad me venire. Quid enim? num ideo Imperator sum, ut in arca domi conclusus hæream?*

8. Quodnam Eucharisticæ pietatis edidit specimen Rudolphus?

In Habsburgensi sua Dynastia venationi fortè intentus, Sacerdotem obvium habuit lutosâ viâ Sacrum Viaticū ægroto efferentem, cui equū suum confestim obtulit, secutus ipse pedes ad usq; pauperis ægroti casam; indeque reversus

ad Tem-

ad Templum, equum recipere noluit, quòd cœli terræq; Dominum portâsset. Huic Eucharisticæ pietati felicitatem suam omnem in acceptis refert Domus Austriaca. Imperavit Rudolphus annos 18. ad Annum CHRISTI 1291.

107. Adolphus Nassovius.

1. *Cur Albertum, Rudolphi filium, non suffecerunt Electores?*

Id ne fieret, Gerardus Elector Moguntinus obstitit, qui astu quodam Electores reliquos induxit, ut suo unius arbitrio electionem permitterent. Cùm igitur Alberto Austriaco dudum infensus esset, Adolphum Nassoviæ Comitẽ cognatione sibi junctum Imperatorẽ nominavit. Quod tametsi præter spem omniũ & opinionẽ accidit, Aquisgranum tamen deductus, & Imperii insignibus decoratus est.

2. *Cur Adolphus aliquot pòst annis ab Imperii gubernaculis est dejectus?*

Videbatur Adolphus initio regiminis sui nõ indiligenter rem curare publicam, cùm sensim assentatorum pessimis consiliis depravatus, nõ jam Imperii, sed suis duntaxat cõmodis servire cœpit. Angliæ Regi, accepta ingenti pecuniæ vi militiam stipendiariam pollicitus, fidem fregit, novoq; perfidiæ scelere Thuringiam, quam Landgravius Parens cum summa filiorũ hæredum injuria venalem proposuit, auro Anglicano emit. Hanc dum hæredes pro jure suo

armis sibi vindicare parant, immanitate plùs quàm barbarâ in obvios quosq; sævitum est. Direpta templa & monasteria, pagi, urbes & oppida incensa, puellæ, matronæ, virgines DEO sacratæ ludibrio habitæ, Adolpho si non jubente, certè connivente. Ob hæc, pluraq; alia Imperatore prorsus indigna, Septemviri, atq; ipse imprimis Moguntinus, electionis illius auctor, Imperium Adolpho abrogârunt, substituto in ejus locum nunc tandem Alberto Rudolphi I. filio.

3. Cessitne Imperio Adolphus?

Aut Cæsar futurus, aut nihil, decretorii certaminis aleam subire statuit. Adventanti igitur Alberto æmulo suo expedita cum equitũ manu occurrit, prælio belli fortunã tentaturus. Jamque dato pugnæ signo, sex horas ipsas acerrimè dimicatum est, dum tandem Adolphus accepta lethali plaga, equo ab Alberto dejectus, atque ab astantibus trucidatus est anno Imperii 7. CHRISTI 1298.

108. Albertus I. Austriacus.

1. Quænam Alberto imperante, rerum in Helvetia conversio atque immutatio?

Cùm à Præfectis suis nimiopere premi se conquererentur indigenæ, grave jugum excutere, seque in libertatem asserere decreverunt. Hos inter terni paulò animosiores, interposito etiã jurejurando, in fœdus ac societatem primùm

coiêre

coiêre anno 1308 Inde pluribus mox ſociis au-
cti, expulsis aut occiſis Præfectis Rempublicã
in libertatẽ, qua hodieq; fruuntur, vindicârũt.

2. *Quam mortem Albertus obiit?*

Joannes, Alberti ex fratre nepos, periniquo tu-
lit animo, quòd annos licet undeviginti nato,
hæreditarias ſibi provincias regendas tradere
recuſaret Imperator. Igitur conſpiratione cum
tribus ſceleris ſociis inita, Albertum incomi-
tatum, nec tale quid ſuſpicatum, Badenam in-
ter & Rheinfeldã aggreſsus, è medio tollit. In
ipſo patratæ cædis loco nobile dein Monaſte-
rium Königsfeldam condidit Imperatrix vidua;
occiſi verò cadaver Spiræ ſepulchro illatũ eſt.
Imperavit Albertus annos 10. ad Annũ CHRI-
STI 1308. ob inſignes animi dotes vita longi-
ore digniſſimus.

CAPUT II.

Imperatores Sæculi XIV.

109. Henricus VII. Luxemburgicus.

1. *Cur Æmulo Philippo, Galliæ Regi, præfe-
rebatur Henricus?*

Electores diu multùmque hæſitantes, utri de-
ferendum Imperium, admonuit Pontifex, Cæ-
ſarem Germanicum, miſſo Galliæ Rege, confe-
ſtim eligerent, ne graviſſimis alioqui turbis a-
gitaretur orbis Chriſtianꝰ. Electꝰ igitur Hen-
ricus Comes Luxemburgicus, ad omnia ſum-
ma natus, qui mox in Alberti parricidas con-
dignis ſuppliciis animadvertit.

2. *Quid in Italia præclari gessit?*

Pontificis hortatu internecinas Guelphorum, & Gibellinorum simultates & factiones, quibus annos ferè centum Italia dirum in modū lacerabatur, sopiturus, ingenti cum exercitu illuc contendit, perque Legatos Pontificis Avenione tunc degentis Romæ coronatus, complura per Italiam bona clientelaria Imperio vindicavit. Redux inde in Germaniam, Bonconventi obiit ex febri maligna, nō ex veneno, quòd sacram Synaxim sumpturo in hostia Sacerdotem porrexisse nonnulli comminiscuntur. Imperavit annos 5. ad Annum CHRISTI 1313.

110. Ludovicus V. Bavarus, & Fridericus III. Austriacus.

1. *Quis ab Henrici VII. obitu Imperii status?*

Post 14. mensium interregnū Electores in binas distracti factiones, hi Fridericum Pulchrū Austriacum, illi Ludovicum Bavarum Imperatorē renunciant, utrumq; ob dotes plùs quàm regias solio Cæsareo longè dignissimū, si unū duos simul capere potuisset Imperatores. Hinc grave & vehemens octo annorum bellū, quod tandem pugna, haud procul Muldorffio Bavariæ oppido inita, diremit, victo captoque Friderico, & in arcem Transnizensem abducto, ubi triennium detentus, libertatem à mago oblatam, Christiana fortitudine rejecisse fertur, rem plane indignam ratus, si, ut corpus captivitate

exime-

eximeret, animam Orci tyranno in servitutem traderet. Dimissus ex arce, Imperii negotiis porrò tractandis abstinuit, sive rerum humanarum fastidio, sive metu, ne novis implicaretur turbis. Obiit quadreennio pòst, anno ab electione sua 15. à CHRISTO nato 1329.

2. *Quid de Schweppermanno memoria proditum est?*

Cùm pòst difficillimum illud duodecem horarum prælium, propè Müldorffium commissum, præter ova obsonii nihil ad cœnam Imperatori Ducibusq; suppeteret, is singulis singula; Sweppermanno vero, qui eo in conflictu eximia virtutis bellicæ dedit specimina, bina porrigi jussit cum dicto: *Dentur singulis ova singula, pio Shweppermano bina.* Qua *oratione* vir fortissimus per omnem vitam gloriatus, hanc suo etiam tumulo jussit incidi.

3. *Unde Papam inter ac Ludovicum tot tantaque orta dissidia?*

Existimabat Ludovicus, devicto Friderico æmulo, rebus jam tranquillis pacatisque se fruiturum, cùm ad Joannẽ XXII. Pontificẽ, Avenione commorantem, non unius culpæ reus agitur, nominatim quòd Imperii possessione nec ritè, nec majorũ more adita, citra Pontificis assensum palàm pro Imperatore se gesserit, filium Septemvirali dignitate auxerit, Ecclesiæ hostes consiliis, opibus, armis juverit. De quibus omnibus tres intra menses, intentato etiam ana-

thema-

thematis fulmine, purgare se jussus, Avenionem Legatos misit; qui tamen nil præter bimestrem dilationem impetrârunt. Interea Ludovicus editâ apologiâ suam testatus innocentiâ, ad Papam de rei summa planiùs edocendũ, indeq; ad Concilium generale appellat. Nihil ista hæc moratus Pontifex, Ludovicum, elapso bimestri, sacrorum usû prohibet.

4. Quo hæc animo tulit Ludovicus?

Tum pravis aliorum consiliis, tum præcipiti iræ impetu abreptus, in Pontificem jam palàm cœpit insurgere. Inde Romanorum Joanni adversantiũ, quòd sedem Avenione Romã transferre recusâsset, invitatu Italiã ingressus, Mediolani ferream, Romæ Imperialem coronam à Cardinali Columnio accepit. Sub hæc convocatis è Gibellina factione Episcopis, post multa in Joannem jacta probra & calumnias, Petrum Corbarium, qui Nicolaum V. se dixit, in sedem Pontificiam intrudendum curat.

5. Num tanti eum delicti pœnitentia postmodum subiit?

Missis ad Joannem XXII. ejusque successores Benedictum XII. & Clementem VI. aliis atque aliis legatis, & deprecatoribus, anathematis vinculo solvi supplex petiit. Sed preces, toties iteratas, irritas fecere tum corrupti consiliarii, tum potentes aliorum, Philippi præsertim Galliarum Regis obices, quorũ nempe intererat, Ludovicũ è labyrintho suo emergere nõ posse.

6. *Quis*

6. *Quis tandem rerum exitus?*

Hortante Clemente VI. Electorum plerique exauctorato Ludovico Carolũ Bohemiæ Regem subrogârunt; cui tamen is uno haud ampliùs anno superstes, apoplexiâ extinctus est, vel veneno, quod dum equestri inter venandũ agitatione nequidquã laborabat excutere, superante vi mali in terrã effusus, inter luculenta pœnitentiæ signa expiravit, añ: Imperii 33 CHRISTI 1347. Defuncti cadaver Monachii in Æde principe tumulatum est, excitato multis pòst annis à Maximiliano I. Electore Bavaro visendi planè operis Mausoleo. Id enimverò, de suis mereri successoribꝰ jure poterat Imperator hic, cùm ob præclara animi decora (quæ Augusti ejus nominis vindices non ex mendacis famæ commentis, sed authographis literis & tabulariis orbi nota fecêre) tum ob singularem erga DEUM ac Cœlites, cœlique præcipuè Reginam pietatem, cujus vel in sola Bavaria tot penè exstant monumenta, quod Monasteria. Nam præter Templum & Asceteriũ Ettalense longè celebratissimum, alia insuper plura aut condidit, aut perquàm munificè dotavit.

III. Carolus IV.

1. *Quid causæ fuit, cur Pontifex Electoribus Carolum commendaret?*

Cùm ob multa præclaraque animi dona, tum quòd ex ephebis vix egressus, jam Dux, victorque

que gloriosus, Gibellinos, perpetuos Pontificii hostes, armis domuerit, atque adeò spem haud modicam fecerit rei benè gerendæ, si ad Imperii gubernacula admoveretur.

2. *Num Carolo à Ludovici obitu Imperii possessionem adire mox licuit?*

Id quidē speraverat Carolus, qui vivente Ludovico imperandi jure ac potestate consultò abstinuit. Verùm Electores, ii præsertim, qui Ludovico constanter adhæserant, cognito ejus obitu, de novo mox Imperatore legendo deliberant, hancque dignitatē Angliæ primùm Regi Eduardo, dein Friderico Thuringiæ Landgravio, & Marchioni Misniæ, ac demū his jure suo cedentibus, Gunthero Comiti Schwarzburgico deferunt, qui suum hoc jus armis aliquamdiu persecutus, veneno, à Medico sibi porrecto, paulatim extinctus est, consentientibꝰ tandem in Caroli electionem Septemviris omnibus.

3. *Qua maximè re de Imperio Romano benè mereri studuit?*

Ut lites & discordias, in Cæsarum præsertim electione oriri solitas, præcideret, in comitiis Norimbergæ 1356. celebratis, lingvâ Latinâ Diploma vulgavit, ab appenso sigillo Imperatoris aureo *Bullam auream* nuncupatū. Ubi de Imperatoris electione, Septemvirorum prærogativa, ordine, dignitate, causisque & rebus Imperii gravioribus agitur.

4. *Quænam Imperatoris hujus laudes ac decora?*

Tantâ erat in CHRISTI Vicarium reverentiâ ut

stratoris etiam officio functus, Urbanũ V. equitem pedes sequi non erubuerit. Pragæ Archi-Episcopatum condidit, dotavitque, & S. Venceslai honoribus magnificam excitavit Basilicã. Quàm justitiæ amans fuerit, vel inde patet, quòd Pragæ in publico sæpè tribunali considens, omnium querelas audire, omnibusq; jus dicere voluerit. Doctrinâ insuper excelluit, quinque linguarum, latinæq; apprimè peritus. Literas, virosq; eruditos, quos inter Bartolus Jurisconsultus celeberrimus, & Franciscus Petrarcha, magno semper in pretio habuit. Academiam Pragensem multis ornatam privilegiis fundavit. Disputationibus, aliisq; exercitationibus literariis plures sæpè horas interfuit tanta cũ voluptate, ut cùm aliquando de prandii tẽpore moneretur à suis, responderit. irent ipsi, pranderentq; ; sibi namq; præ omnibus epulis certamen hoc literarium sapere.

5. Quid Imperatori huic potissimùm vitio vertitur?

Quòd Regni Bohemiæ, quàm Imperii amplificandi ornandiq; studiosior, urbes quasdam, & vectigalia, ad idem Imperiũ pertinentia vendiderit; præcipuè verò quod Venceslaum filium, cujus mores improbos nescire non potuit, redemptis magna pecuniæ vi septemviralibus suffragiis, sibi successorem destinârit. Cæterum præter morem antecessorũ uni Bohemiæ, Carolus ferè affixus hæsit, unde jura dare Impe-

rio consueverat; cùm tamen Imperatores reliqui in itineribꝰ conficiendis multi fuerint, provinciarum aut necessitas, aut utilitas exigere videbatur. Obiit anno Imperii 32. CHRISTI 1378. filio successore sapientissimis monitis instructo; quibus tamen hic insuper habitis, suo potiùs genio est obsecutus.

112. Venceslaus Iners.

1. Ecquem Christianos inter Cæsares hic locum obtinet?

Omnium sanè postremissimū, inter Caligulas potiùs, Nerones, & Heliogabalos collocandus; adeò nihil dignum Christiano Principe gessit, libidini, ebrietati, otio, omnique turpitudini, perpetuò intentus, non homo, sed monstrum hominis. Carnifex perpetuus ejus lateri comes adhærebat, ut e vestigio sangvinaria Domini Imperia exequi posset.

2. Cur Sanctum Joannem Nepomucenum necari jussit?

Joannæ Imperatrici pientissimæ à confessionibꝰ hic erat, à quo expiscari cùm vellet Venceslaus, qua de re arcano in tribunali se accusaret conjux, sacerdos Cæsaris impietatem execratus, tā sibi nefas esse aiebat quicquā, per sacram exomologesin cognitum, evulgare, quàm Cæsari inquirere. Hac responsi libertate ille in rabiem actus, Joannē de ponte Pragensi in Moldavam fluviū præcipitari jussit, cujus viri virtutem

tutem DEUS prodigiis propè innumeris hodieque testatam facit.

3. *Qua demum ratione, in ordinem est redactus?*

Cùm ob enormia scelera à Regni Proceribus semel atq; iterum in carcerem detrusus, indeque elapsus, ad ingenium semper rediisset, Septemviri comitiis Francofurti Anno 1400. indictis, exauctorato Venceslao Fridericū Brunswicensem, & huic, paulo pòst à sicariis interempto, Rupertum Palatinum, Bavariæ Ducē surrogârunt.

4. *Num ægrè id tulit Venceslaus?*

Quin potiùs gratulari sibi visus est; quòd qualicunque jam onere levatus, liberiùs otio, gulæ, libidini vacare dehinc posset. Cùmque Norimbergenses, ut fidelitatis sacramento exsolverentur, decies mille florenos Wenceslao ultro obtulissent, hic nonnisi quatuor vini Rhenani plaustra sibi mitti petit. Vitam tandem sceleratissimè actam pari exitu clausit 1419. cùm à parentis obitu Bohemis annos 41. Imperio 22. non tam præfuisset, quàm ad omnem scelerum licentiam facem prætulisset.

C A P U T III.

Imperatores Sæculi XV.

113. Rupertus Palatinus, Bavariæ Dux,

1. *Quæ ab eodem in Italiam suscepta expeditio?*

Vocatus illuc à Bonifacio IX. & Florentinis, ut Galeatio, Italiæ dominatum affectanti, frænos injiceret,

inficeret, sinistro Marte cum eodem conflixit. Quare cùm eodem nihil subsidii ab Italis sperare posset, re infecta in Germaniam rediit, meliorem inibi operam locaturus.

2. Quænam Ruperti laudes?

Princeps erat præclaris omnino animi dotibus instructus, Religionis pacisque amator, justitiæ custos & vindex egregius, bonisque literis apprimè favens. Heidelbergæ Academiam, ædemque Sancti Spiritus fundavit, uberèque dotavit proventu, ibidem sepultus An: CHRISTI 1410. postquam annos decem Rempublicam benè feliciterque administravit. Ruperto successorem optaverat Pontifex Sigismundum Hungariæ Regem; sed huic præferebatur Jodocus Moraviæ Marchio, qui cùm mense ab electione sexto obiisset, à plerisque silentio prætermittitur.

114. Sigismundus.

1. Quid in hujus electione memoratu dignum accidit?

Çum & ipse Elector esset, sibimet suffragium dedit; neque enim aliũ quemquã se nosse ajebat, qui propensiore, paratioreque esset animo ad procuranda Imperii emolumenta; Placuit hic animi candor Electoribus cæteris, qui summo eum consensu Imperatorem proclamârunt. Et erat sanè Sigismundus eo honore dignissimus, utpote qui ingenii, indolisque planè Regiæ præstantiâ, Religionis ac pietatis studio,

sapien-

ſapientiâ, induſtriâ, patientiâ laborum, munificentiâ, animi magnitudine, aliiſq; eximiis virtutum ornamentis inter coævos Principes longè eminebat, Venceslao fratri natu majori moribus, ingenio, totaque vitæ ratione omnino diſſimilis.

2. *Quæ prima præcipuaque Sigismundi cura?*

Ut diuturnum & perniciosũ Eccleſiæ ſchiſma quo terni ſimul Pontifices in totidem factiones diſtracti, Reges quoque ac Principes in ſuas quisque partes trahebant, penitùs tolleret, non tantùm Legatos quaquaverſum miſit ad Principes, ſed Galliam, Hiſpaniam, Angliam, Italiam, maxima celeritate & incredibili laborum difficillimorum tolerantiâ ipſus adiit; nec antè quievit, quàm Joannem XXIII. ad Concilium Oecumenicum Conſtantiam, Germaniæ urbẽ ſitu amænissimam, & commodiſſimam convocandum permovit.

3. *Quando, quaquè frequentiâ celebratum hoc Concilium?*

Inchoatũ eſt ſoleñi ritu die 5. Novembris 1414. & poſt 45. Seſſiones ad exitũ perductũ die 22 Aprilis 1418. Interfuère præter Joannem XXIII. qui uſque ad ceſſionẽ Pontificatûs præſidebat, Patriarchæ 4. Cardinales 29 Archi-Epiſcopi 47. Epiſcopi 160. (imò aliquãdiu ampliùs trecenti quà Archi-Epiſcopi quà Epiſcopi aderant) Antiſtites, Cœnobiarchæ, Theologi & Juris-periti complures. Multorum inſuper Regum

Legati, tres Imperii Electores, cæterorùm verò Principũ ingens numerus. Imperator pridie Natalis Domini urbem ingressus, dum Sacra illa nocte primum Missæ sacrificium solenni ritu perageret Pontifex, cantavit Sigismundus Evangelium: *Exiit edictum à Cæsare &c.* Inde Concilium non solùm præsentiâ suâ cohonestavit, sed omni insuper ope, consilio, industriâ fortissimè, constantissimèque protexit ac propugnavit, dum tandem electo Martino V. pax Ecclesiæ reddita.

4. *Quid de Joanne Huss ejusque discipulo Hieronymo Pragensi Historici meminêre?*

Uterque à Concilio rogi supplicio est addictus ob nefariã in propugnanda hæresi pervicaciã. Inde belli incendium calamitosissimum, facem præferente Ziska, Hussitæ Bohemi suscitârunt, quod Sigismundus copioso militum sangvine tot in præliis fuso restingvere haud potuit DEO atrocia Bohemiæ ac Germaniæ scelera horribili hæreseos Hussiticæ flagello castigante, quod tandem rebelles illi, in diversas distracti factiones legitimo se Domino ultrò subjecêre.

5. *Num aut Concilium, aut Sigismundus Hussium ejusque asseclam condemnando, datam fidem publicam violasse censendi sunt?*

Impudentissima hæc calumnia est, ab Acatholicis vel per grandem inscitiam, vel potiùs per summam malitiã fraudulenter conficta, quam Scriptores Catholici evidentibus pridem argu-

mentis

mentis satis superque confutârunt.

6. *Quo erga literatos fuit animo Sigismundus?*

Hos nobilibus illiteratis longè præferendos duxit: nam *Equites*, inquit, *& Nobiles creare potest Cæsar; non item Doctos, & Doctores, quos DEUS & natura ipsa indoctis præstare voluit.* Adulatores summopere detestabatur. Hinc assentatori cuidam inflictâ alapâ, quærenti, *cur me cædis?* respondit: *Cur me mordes?* Imperavit Sigismùndus annos 27. ad Annum CHRISTI 1437.

115. Albertus II. Austriacus.

1. *Qua stirpe & prosapia reliqui deinceps Imperatores sunt orti?*

Omnes dedit inclyta Domus Austriaca, ex qua ab annis jam ducentis nonaginta, serie nunquã interrupta, Imperii solium tenent Archi-Duces Austriaci.

2. *Quæ Regna Alberto obvenère?*

Ad summa quæque formata fuit ætas Alberti tenerior, & scientiarum præsidiis apprimè instructa. Unde à parentis obitu Austriã, & Provincias hæreditarias, ætate licèt juvenis senili prudentia gubernavit, quam admiratus Sigismundus Cæsar, non alium censebat digniorẽ, cui filiam suam unicam, Regni Hungarici & Bohemici hæredem desponderet, sæpe dicere solitus: *beata fore regna, quibus talis Princeps imperaret.*

3. *Cur delatum sibi Imperium detrectabat?* Ne tot regnis, provinciisque administrandis impar, nimio sub onere fatisceret. Adduntalii, Albertū, ut erat Princeps religiosissimus, celebri illo CHRISTI oraculo: *Quid prodest homini, si mundū universū lucretur, animæ verò suæ detrimentū patiatur?* fuisse deterritū. Ad extremū tamen tū Pontificis & Concilii Basileensis hortatu, tum rogatu Electorū & Hungariæ Procerū, tum importuna suorū interpellatione permotus Imperii gubernacula suscepit.

4. *Quem vitæ exitum sortitus est Imperator hic, immortali memoria dignissimus?*

Rebus maximis perbrevi tempore confectis, atque Hussitarū præcipuè asseclis, & fautoribus bello domitis, dū ex Hungaria, pulso inde Turcarum tyranno, redit in Austriam; corripitur dissenteriæ morbo, qui & nimio solis æstu, & peponū esu auctus, anno Imperii altero, CHRISTI, 1439. incredibili bonorū omniū luctu è vivis eripuit Imperatorē optimū, & pientissimū, quo dignus non erat mund9, relicta prole posthuma Ladislao, Hungariæ & Bohemiæ hærede.

116. Fridericus IV.

1. *Quis Alberto successit?*

Fridericus IV. Alberti consangvineus, ex Hierosolymitana peregrinatione redux concordi Septemvirorū suffragio Imperator electus est. Ladislaum Regni Hungarici & Bohemici hæredem.

redem, in tutelá sibi traditũ, sollicitè educandum curavit. Quod cùm ægrè tulissent Procerum quidã, Ladislai adolescentiâ in rẽ suã abusuri, Fridericũ Neostadiensi in oppido tamdiu obsedêre, quoad is reddito cliente, tutelâ se abdicavit. Quin & in ipsa adeò arce Viennensi Cives seditiosi Imperatorẽ hunc duob9 ferè mensibus obsidere sunt ausi, ubi cùm Maximilian9 parvulus hordei loco lautius obsonium à Matre Imperatrice peteret, hæc illacrymans: *utinam*, inquit, *fili mi, panis nos non deficiat.*

2. Quis Friderico imperante rerum status in Oriente?

Capta à Machomete II. Constantinopoli, eversum est funditus Græcorum in Oriente Imperium, & ad Turcas translatum Anno 1453. Hoc nempe suppliciũ Græci gravissimis suis sceleribus, & perfidioso ab Ecclesia Romana divortio dudum sibi accersiverunt. Fridericus comitiis Ratisbonæ primùm, dein Francofurti indictis, bellũ Turcis parabat inferre; at Christiani Principes mutuis decertare odiis; & reb9 quisq; privatis cõsulere maluerũt, quã Christi causâ tueri.

3. Cur Fridericum Fabio Cunctatori comparant Scriptores?

Quia cunctando, bellaque declinando pacem Imperio reddidit, Europâ reliquâ civilibus & externis undique bellis perstrepente; unde & nomen Pacifici obtinuit.

4. Quæ alia memoratu digna id temporis acciderunt?

1. Inventa & exculta ingenti litterarum bono Typographia à Joanne Guttenbergio Germano sub Annũ 1440. 2. Insulæ Americanæ à Christophoro Colũbo Genuensi primùm detectæ 1492. ipsaque paulò pòst America ab Americo Vesputio Florentino. 3. Abrogatæ ludicræ hastis velitantiũ pugnæ cùm ob crebras cædes, tum ob mutatam bellandi methodũ, posteaquã pulvis pyrius & bombardæ sub annũ 1380. itidem à Germano quodã inventæ fuerunt. 4. Lutheri ortus Germaniæ, totique Ecclesiæ acerbus, & luctuosus, Friderici tempora funestavit 1483. Obiit Imperator hic anno Imperii 53. CHRISTI 1493. Maximiliano filio annum abhinc octavum Romanorum Rege creato.

117. Maximilianus I.

1. *Quo erga literas ac literatos studio ferebatur?*

Cùm impeditioris primùm linguæ esset, hoc dein vitium arte & industriâ ita emendavit, ut septem omnino linguas non modò calleret perbene, sed expeditè quoque pronuntiare nôsset, ut taceam reliquas scientias, quibus apprimè erat instructus: unde & literatos impensè fovit, largèque remuneratus est.

2. *Quodnam periculum in Alpibus Tyrolensibus adiit Maximilianus Juvenis?*

Damarum venationi intentus, in arduæ rupis jugum evaserat, unde nulla patebat redeundi via. Tertiũ jam diem sine cibo potuque inter præci-

præcipitia moratus, mortẽ certã opperiebatur, cùm tandem allato, prout petierat, DEO Eucharistico, atque eminus adorato, derepentè hominẽ conspicit, qui manu prehensũ per vias ignotas ad suos reduxit. Cũmque hic nusquam exinde comparuisset, non ex vano creditũ est, Angelum fuisse è cælo missum.

3. *Qua laude Imperium administravit?*

Non belli minùs, quàm pacis temporibus Imperatorem egit manu semper & consilio prõptissimũ. Contra Gallos, Venetos, Hungaros, Bohemos, Palatinos, Helvetos, Belgas, qui Brugis per menses aliquot captivũ detinuerãt, in aciem progressus, ea fortitudinis planè heroicæ dedit specimina, ut, si non continuò victor, nunquam tamen victus prælio excesserit. *Cameræ Imperialis*, ut vocant, judicium Wormatiæ primùm instituit, postea Ratisbonã, indeque Spiram, ac denique Wezlariam translatum. Imperium in decem divisit Provincias, sive circulos. 1. Austriacum. 2. Burgundicũ. 3. Rhenanum inferiorem 4. Saxonicum superiorem. 5. Franconicũ. 6. Bavaricũ. 7. Svevicum. 8 Rhenanum Superiorem. 9. Westphalicum. 10. Saxonicum inferiorem.

4. *Quibus Provinciis aucta est Domus Austriaca Maximiliano imperante?*

Septemdecim Belgii Provincias cũ Burgundiæ Ducatu Maria, Caroli Audacis filia unica, Maximiliano nupta, dotis loco attulit. Philippus

verò Maximiliani Filius, Joannâ Ferdinandi Catholici Filiâ Matrimonio sibi junctâ, Regnū Hispaniarum dotale accepit. Demum Hungaria quoque & Bohemia post nuptias à Ferdinando I. cum Anna Hungariæ Regis Filia initas, rediit ad Austriacos. Unde notꝰ ille versiculus. *Bella gerant alii, tu felix Austria nube.*

5. Quæ Maximiliani virtutes?

Religione in DEUM, amore in populos sibi subjectos, mansvetudine & clementia in hostes, in omnes munificentiâ, Superū hominumque amorem sibi conciliavit. Justitiam tantopere coluit, ut per loca, sontium suppliciis destinata transiēs, dicere sit auditꝰ: *Salve Sācta Justitia!*

6. Quæ Cæsaris hujus ad mortem præparatio?

Ne mortis memoria ex animo unquā excideret, annis vitæ postremis sandapilā constanter secum circumtulit. Morti proximus non contentus tabulis inscripsisse, astantibus sibi Principibus, *renuntiate*, inquit, *Carolo & Ferdinando nepotibus meis, ut Majorum insistentes vestigiis fidem Catholicam, à Germanis hactenus cultam, adversus novorum dogmatum auctores sectatoresque etiam cum vitæ periculo defendant.* Obiit anno Imperii 26. CHRISTI 1519.

C A P U T IV.

Imperatores Sæculi XVI.

118. Carolus V.

1. Quis, quantusque hic Heros?

Ad Germani hujus Herculis facta heroica re-

censenda justo sanè volumine opus foret. Natus hic est Gandavi Flandriæ oppido Anno CHRISTI 1500 ex Philippo Maximiliani Filio, quo præcoci morte sublato, decem & quinque haud ampliùs annos natus, Belgii & Burgundiæ administrationem suscepit. Inde Hispaniarum Rex, ac demum anno ætatis undevicesimo, jam tum gerendis rebus maximis maturus, Imperator est salutatus.

2. *Quæ Caroli expeditiones?*

Victricia signa per totam propè Europam imò & Africæ, Americæ & Asiæ partem circumtulit. Solimannū ingenti cum exercitu Viennæ armis obsessæ inhiantem, solâ adventûs sui famâ fugavit. In Africam cum classe trajiciens Tunetum occupavit, & Muleasem Regno inique pulsum restituit. In America decem & octo Reges duosque Imperatores subegit. In Europa Hispaniam tumultuantē compescuit, Belgas rebellantes ad obsequiū reduxit, Germaniam signis sexies prolatis cōposuit. Italiā iteratis cladibus domuit, ubi Franciscus Galliæ Rex in Ticinensi prælio captus, & in triumphū abductus est: biēnio pòst Roma, Borbonio Duce, per vim occupata, atque à milite, magnam partē Lutherano im̄anitate plusquā barbara direpta ac spoliata est: Pontifex ipse Clemens VII in arce S. Angeli obsessus, & conditionibus durissimis ad deditionem compulsus, inscio & invito Carolo, cui idem Pontifex tribus pòst an-

nis

nis Bononiæ coronam auream imposuit.

3. *Quæ Sectæ Luteranæ in Germania origo?*

Hæc ex superbia, unde *initium sumpsit omnis perditio*, turpique æmulatione & invidia ortum traxit. Cùm enim Leo X. Imperatorum aliorumque Principũ rogatu Indulgentias per orbem Catholicum promulgandas curaret, ut in bellum Turcicum pro sua quisque facultate & arbitrio stipem conferret, promulgatio hæc demandata est Joanni Tezelio e S. Dominici Familia, ringente Luthero, homine tam superbo, quàm mordaci & cùm Papam, tum prædicatores, tum indulgentias ipsas, quas thesibus publicis impugnaverat, allatrante.

4. *Num homini huic, DEO & Ecclesiæ rebelli se opposuit Cæsar?*

Cùm illum nec paternis CHRISTI Vicarii monitis, nec minis, pœnisque ullis Ecclesiasticis emendari, quin potiùs deteriorem ac petulantiorem in dies fieri perspexisset, ex Hispania redux, pestilentes Lutheri libros carnificis manu exuri, inque Comitiis Wormatiensibus, *tanquã obstinatum Schismaticum, & notorium Hæreticum* toto Imperio proscripsit, subscribentibus præter Carolum Imperatorem Electoribus 6. Principibus Ecclesiasticis 30. Sæculatibus 33. Abbatibus 22. Comitibus & Baronibus 32. Civitatibus Imperialibus 39. Hunc tamen ab Ecclesia, & Imperio proscriptum dirisque omnibus devotum, Fridericus Saxoniæ Elector in Castro Wartburgensi per annum fermè occu-

luit, lautèque habuit.

5. Quibus adminiculis aucta & propagata est nova hæc Secta?

Tribus potiſſimùm; nam Principibus pinguiſſimos Eccleſiarum ac Monaſteriorū proventꝰ, improbis Sacerdotibus ac Cœnobitis uxores, plebi omnem vivendi licentiam permiſit Lutherus, aliamque prorſus ac CHRISTUS Verbo & exemplo præivit, ac monſtravit viam, *laxiſſimam* nempe, & *ſpatioſiſſimam*, quæ eodem CHRISTO teſte, *ducit ad perditionem*.

6. Quosnam fructus ex ea doctrinæ novitate Germania decerpſit?

Multò amariſſimos, turbas nempe innumeras, ſeditiones, bella cruenta, quæ & excitavit, & fovit Lutheri Secta. Hinc an: 1525. exortū bellum ruſticū, quo gens agreſtis, Munzero concitatore, excuſſo omni jugo, in Chriſtianam ſcilicet libertatem ſe vindicatura, totam latè Germaniam cædibus, incendiis, vaſtationibus depopulata eſt, quoad variis tandem acceptis cladibus, centena ampliùs millia occubuêre.

7. Unde Proteſtantium nomen?

Cùm Wormatiæ 1521. Norimbergæ 1523. Ratisbonæ 1524. Spiræ 1526. ac demum 1529. itidem Spiræ auctoritate Cæſarea proſcripta fuiſſet Lutheri doctrina, intercesſere quinque imperii Principes & duæ urbes Imperiales, quibus aliæ poſtmodum ſe adjunxêre, à qua interceſſione, ſeu *proteſtatione* ortum *Proteſtantium* nomen.

8. Quid

8. Quid Confessio Augustana?

In Comitiis anno 1530. Augustæ habitis Lutherani sectæ epitomen in varios distinctam articulos obtulêre Carolo V. Cæsari, quæ quòd Augustæ consarcinata, Cæsarique oblata est, *Confessio Augustana* vocari cœpit. Fertur illacrymatus fuisse Cæsar funestæ tot millium ab Ecclesia defectioni, cum epitõe illa recitaretur.

9. Undenam fœdus Smalcaldicum, & inde secutum bellũ Religionis originem duxêre?

Cùm Cæsar adduci haud posset, ut Confessionem Augustanam approbaret, Principes Protestantes Smalcaldiæ (urbs est in Thuringiæ finibus) post celebratos plures conventus societatem coiêre, qua novam tueri sectã junctis viribus statuerunt. 1546. tandem ad arma ventum est, castris utrinque propè Ingolstadium positis, hinc Cæsareanorũ, illinc *Protestantium*. Verùm hi, utut numero longe superiores, acie congredi ausi non sunt; nec antè tamen herbam porrexêre, quàm anno insequente fusi fugatique sunt ad Mülbergam, Saxoniæ oppidũ, ubi capto Joanne Friderico Saxoniæ Electore ac Philippo Hassiæ Landgravio, præproperum habuit exitum bellũ illud Smalcaldicum sive *Religionis*.

10. Quem in finem indictum fuit Concilium Tridentinum?

Urgente potissimùm Cæsare coëgit illud Sũmus Pontifex, ut confutatis ab Ecclesia universa

versa Lutheri erroribus, ad pristinam veritatis semitã novatores redirent. Hinc invitati quoque ad Conciliũ Theologi *Protestantium*, quorum tamen nullus comparuit, cum & veritatis lucem odissent noctuæ, & Concilium legitimè congregatum esse negarent.

11. *Quid nominis famosum illud Interim?*

Ut Germaniam horrendo illo schismate miserè dilaceratam divisamque, revocaret ad concordiam Cæsar, quandam Religionis formulã, salvis tamen Orthodoxæ Fidei dogmatis, præscribendam curavit, quam *interim*(unde & nomen hoc sortiebatur) tenerent omnes, quoad aliud quid decerneretur à Concilio Oecumenico. Verùm displicuit ea tam Catholicis, quòd nimium sibi sumpsisset Imperator, quàm Protestantibus, quòd effrenem quodlibet sentiendi agendiq; libertatẽ haud parùm restringeret.

12. *Quid rei Transactio Passaviensis & pax Religionis?*

Protestantes Carolum Imperatorem, ejusque fratrem Ferdinandum vi armorum eò tandem adegêre, ut liberũ Confessionis Augustanæ exercitium graviorum turbarum metu indulgere sint coacti, facta Passavi 1552. pactione, quã Rex Ferdinandus profusis lacrymis subsignavit, Carolus vero Imperator nunquam subscripsit, ne tunc quidẽ, quando triennio post, nẽpe 1555. in Comitiis Augustanis, eodem Ferdinando ob causam modò memoratam prorum-

pentibus

pentibus pariter lacrimis subscribente, *Pax* illa *Religionis*, dicta promulgari cœpit.

13. *Quam tandē & imperio & vitæ coronidem imposuit Carolus V. maximus ille fortissimusque Imperator?*

Biennio, quàm è vita discessit, sponte abdicato, quod pridem statuerat, Imperio regnisque omnibus, in S. Iusti monasterium se abdidit, DEO, sibique uni victurus deinceps, & animæ salutem impensiùs curaturus. Id memoratu dignum, quòd vivens exequias funebreque Missæ Sacrificium sibi ceu jam mortuo, actor ipse & spectator persolvendū curârit. Et verò præsensisse mortem videri poterat; quippe altera ab exequiarū apparatu die febriculâ tentari cœpit, qua sensim invalescente, animam confessionis Sacramento ritè expiatam sacroque munitam viatico Creatori reddidit anno ætatis undesexagesimo, CHRISTI 1558. postquam septem & triginta annos Imperium laude maxima administravit, majore abdicavit.

14. *Quid præterea notatione dignum accidit imperante Carolo?*

1. Eodem ferè tempore, quo Lutherus Germaniam horrendum in modū deformabat, Zwinglius Helvetiam, Calvinus Galliam pestifera hæreseos lue infecerat. 2. Henricus VIII. Angliæ Rex Religione Catholica ore calamoque contra Lutherum strenuè priùs propugnatâ, ab Ecclesia tandē ipse defecit an: 1534. 3. Sub

ipsa

ipsa hæc tempora DEUS per S. Ignatium, bellatorum fortissimum, à profana ad sacram militiam traductū, novas Ecclesiæ militanti suppetias mîsii, Societatem nempe JESU, hunc quoque in finem institutam, ut hæresi & impietati perpetuum bellum inferret.

15. *Quis qualisque Lutherus fuit?*

Hunc à Spiritu divino impulsum non fuisse, missumve ad reformandā, uti Lutherani prætendunt, Ecclesiam, evidenti sanè argumento esse potest tum vita ipsa ēnormibus nefandisque sceleribꝰ contaminata, tum perversa prorsus ejusdem doctrina, utpote viam sternens ad omnem scelerum licentiam, CHRISTIque doctrinæ & Evangelio è diametro contraria. Nec aliis hic opus testibus, quàm libris ab ipsomet Luthero conscriptis, quibus vix quidquam impudentius, inquinatius, perversius, inque DEUM ac Cœlites, sacrū item profanumque Magistratum contumeliosius uspiam legeris. Neque id mirum; cùm palàm ipse gloriari sit ausus, præceptorem suum fuisse Diabolum, quocum plures salis modios absumpserit, quoque auctore & impulsore Missæ Sacrificium abrogârit. Cui consonat, quod idonei referunt Scriptores, vidisse nempe Maximilianum I. Augustæ 1518. Lutheri etiamnum Monachi humeris insidentem Cacodæmonem moxq; Pincernæ ab Erpach ponè adstanti dixisse: *Hic Monachus magnas in Imperio excitabit turbas.* Et excitavit

vit

vit profectò tot tantasque, ut, nisi hodieque oculis nostris usurparemus, nemo unus fidem adhibiturus esset. Morte tandē improvisa 1546. sublatus, DEIque ad tribunal citatus est, rationem redditurus & vitæ & doctrinæ longè perversissimæ, qua tot animarum millia in æternum secum pertraxit exitium.

119. Ferdinandus I.

1. Quandonam Hungariæ & Bohemiæ regna cessêre Austriacis?

Ferdinandus I. imperante etiamnū Carolo V. fratre, Annâ Ludovici II. Bohemiæ & Hungariæ Regis sorore unicâ in matrimonium ductâ, regnū utrumque in dotem accepit 1526. Hungarici tamen possessionem serius adiit ob varias turbas ibidem exortas. Regnum jam indè à tempore illo constanter paret Austriacis, etsi turbæ non leves subinde fuerint concitatæ.

2. Quæ Ferdinandi Imperatoris encomia?

1. Insigni sapientiæ & pietatis famâ Imperium administravit, Religionis orthodoxæ & bonarū artium promovendarum apprimè studiosus. 2. Concilii Tridentini sanctiones in subjectis sibi Provinciis promulgandas ubique, & executioni dandas curavit.

3. Quæ ejusdem apophthegmata celebratiora?

1 *Gemmas & thesauros perdere se malle,* ajebat, *quàm literas nescire.* 2. Maximus hic orbis Monarcha, homines etiam plebeios & pauperes ad con-

congressum & colloquium perlibenter admisit: *Nam si nos*, inquiebat, *à conspectu & alloquio nostro absterremus & excludimus pauperes, quid nobis ipsis ad supremum DEI tribunal eveniet?* 3. Venationum præfecto, scientias & viros doctos aspernanti, disertè asseveravit. *haud gravate cariturum se venatorum turbâ universâ; viris verò doctis carere se haud quaquam posse.* 4. Familiaris hæc illi gnoma erat: *Fiat justitia, pereat mundus.* Vitam piè sancteque finiit anno Imperii 7. CHRISTI 1564.

120. Maximilianus II.

1. Quid Imperatori huic, cætera laudatissimo, vitio vertit orbis Catholicus?

Quòd Lutheranæ sectæ profitendæ veniam & impunitatem concesserit Austriæ Nobilitati, edito etiam diplomate, quod tamen S. Pii V. Papæ denuntiatione perterritus revocavit. Cæterum à veritatis tramite longissimè deflectunt; qui Maximilianum Lutheri addictũ fuisse erroribus comminiscuntur; cùm certum omnino exploratumque sit, nec hunc, nec quẽquam alium ex inclyta Domo Austriaca ab avita orthodoxaque Religione unquam descivisse.

2. Quænam in Belgio rerum confusio ac perturbatio imperante Maximiliano?

Septem Provinciæ, vulgò *Hollandia* sive *Belgium Fœderatum* dictæ, quas tetra hæresis lues jam afflaverat, excusso Hispanorum jugo, sese in li-

in libertatem asseruerunt; unde Batavorum de- in Res-publica coaluit. Obiit Maximilianus Ferdinandi I. filius anno Imperii 12. CHRISTI 1576. Symbolum, *DEUS providebit.*

121. Rudolphus II.

1. *Qua laude Imperii clavum tenuit?*

Superstite etiamnum patre Maximiliano electus Romanorũ Rex, ejusque in Imperio successor, avitam Religionem egregiè tutatus est. omnesque Principis optimi partes implevit. Ætatem omnem exegit cælebs, litteratorum Mæcenas planè eximius. Ex vita migravit anno Imperii 36. CHRISTI 1612. Bohemiæ & Hungariæ Regnis jam ante translatis in Mathiam fratrem, cui 17. milliones florenorũ in ærario reliquisse dicitur, Symbolum· *Omnia ex voluntate DEI.*

2. *Quo pacto jacta, Rudolpho imperante, belli tricennalis semina?*

In Bohemia primùm, deinde in Germania quoque luctuosissimæ huic tragœdiæ prælusum est. Atque in Bohemia quidem Sectarii à Rudolpho tandem extorserant diploma (*Literas Majestatis* vocabant) quo potestas iis facta est sectã suam liberè profitendi. Verùm cùm libertate hac postmodũ nimiũ quantũ abuterentur, officii à Mathia commoniti, non tantùm detrectârunt obsequiũ, sed excusso omni jugo palàm rebellare, vicinosque etiam populos cum *Correspondentibus* in partes suas pertrahere cœperunt.

3. Qua

3. *Quæ tragediæ hujus præludia in Germania?*

Protestantes, quorum audaciam Cæsaris Consiliarii, partim ad largitiones privataque commoda, partim ad sectariorum dogmata inclinati, plurimùm acuerant, Imperatori apertè denunciare sunt ausi, nisi postulatis suis (erant hæc ab æquitate & ratione aliena) annueret, sibimet quacunq; demũ possent ratione, prospecturos. Igitur Calviniani cum Lutheranis quibusdam, novo *Correspondentiũ* assumpto nomine, Heilbrunnæ an. 1610. contra Cæsarem & Catholicos fœdus, *unionẽ* dictã, feriunt, quorũ turbulenta consilia detestatus est Saxoniæ Elector. *Unioni* huic Catholici mutuæ defensionis societatẽ, quam *Ligã* appellabant, opposuere. *Correspondentiũ* caput erat Fridericus IV. Elector Palatinus, Calvini assecla; *Ligæ* verò *Catholicæ* Maximilianus I. Bavariæ Dux. Gliscebat interĩ ignis, etiamnũ sub favilla & cineribus latens, quoad faces tandẽ admovente Hæresi, Perfidia & Perduellione, sororibus Germanis, belli exitialis erupit incendium, Ecclesiæ DEI totique Germaniæ longè funestissimum.

4. *Quem in finem, imperante Rudolpho, famosus ille liber concordiæ excusus est?*

Cùm Augustanæ *Confessionis* sectatores in fidei suæ dogmatis magis in dies magisque inter sese discordarent, &, quid credendum observandũque, scire vix ampliùs possent, Wurtenbergiæ Dux, adnitente potissimùm Saxoniæ Ele-

ctore Augusto, Formulã quandã (*librũ Concordia* appellabant) à Schmidelino procudendam curavit, cui Lutherani omnes tanquã Symbolo fidei firmissimè adhærerẽt. Verùm liber hic plurimis erroribus ac mendaciis scatens, novarum discordiarum origo fuit. Unde alii, quos inter & Daniæ Rex, eum Vulcano consecrârunt: alii libri totius synopsin hoc disticho sunt complexi:

R habet Ausonium liber hic, habet Rq; Pelasgum,
R habet Hebræum, prætereaque nihil.

Hoc est, nihil nisi ER-RO-RES continet hic liber.

CAPUT V.

Imperatores Sæculi XVII.

112. Matthias.

1. *Quo Imperator hic animo fuit erga Acatholicos?*

Speraverant hi, Matthiam, quem ante susceptũ Imperium sibi plus æquo faventem experti fuerant votis suis omnino velificaturum. At secùs evenit; nam is, probè gnarus, Imperatoris tanquã *Advocati* & *Defensoris Ecclesiæ* munus esse, hanc à rebellium præcipuè transfugarum impugnationibus tutari, iniquis sectariorum tot sacrilega passim spolia sibi vindicantium, postulatis & molitionibus invicta planè constantia se opposuit.

2. *Quo nomine & Ecclesiam & Imperium maximopere sibi obstrinxit?*

Cùm hærede careret, nullum non lapidẽ movit, omniaq; consilia, quibus valebat plurimũ, ad id

ad id intendit, ut Ferdinandũ ArchiDucem, agnatum ſuũ, Principem omnibus Imperatoriis dotibus inſtructiſſimum, nec ullis ſat laudibus prædicandum, in Imperio ſucceſſorem, regnorumq; omnium hæredem nanciſceretur.

3. *Quæ Bohemicorum origo tumultuum?*

Acatholici ex maligna *literarum majeſtatis* interpretatione templa in ſolo alieno, & quidem Eccleſiaſtico, reclamantibus licèt fundi domi nis, pro arbitrio ſuo ædificare ſunt auſi. Re ad Regẽ Matthiã delata, cœpto jubentur abſiſtere, nec niſi in fundo regio ædificare, Eccleſiaſtico prorſus intacto. Quo circa fanum Clauſtrograbienſe, in ArchiEpiſcopi Pragenſis fundo extrui cœptum, diruitur; Brunovienſe verò, Antiſtite, loci fundiq; domino incaſsũ obnitente, ad apicẽ perductum, occludi jubetur. Hic verò Sectarii diplomatis regii jura violata vociferari, voces ſeditioſas ſpargere, conventus cogere, ad arma conclamare, tandemque ad arcẽ regiam Pragensẽ armati concurrere, cum regni vicariis de illata, ut ſibi perſvaſerant, injuria expoſtulaturi. Cùmque Gvilielmus Salvata & Jaroslaus Martinizius pauca pro Cæſare reſpondiſſent, mox ambo cum Philippo Fabritio ex præaltis feneſtris præcipitantur, nullo eorũ per ſingularem Numinis favorẽ læſo, quamvis plumbeis inſuper glandibus ex arce fuerint impetiti. Inde conjurati, exauctorato veteri, novum creant magiſtratũ. Jesuitas, nullius cul-

pæ compertos, ex universa Bohemia exturbât, *Correspondentes*, cæterosque Sectæ suæ asseclas per Bohemiam, Moraviam, Silesiã, Lusatiam, Austriã, Hungariam, &c. sparsos ad impii belli consociationem invitant ac pertrahunt. Quæ omnia mortẽ maturârunt Mathiæ Imperatori, an: Imperii 7. CHRISTI 1619. vitâ functo.

123. Ferdinandus II.

1. Qualenam fuit Ferdinandi II. Imperium?

Omnino turbulentum & belli diuturni ac difficillimi motibus perpetuo agitatum, cui sustinendo non nisi heroica Ferdinandi virtus par esse poterat. Forsan & ista succubuisset oneri, nisi svavissimis illis è CHRISTI in cruce pendẽtis effigie auditis aliquando vocibus: *Ferdinande: non te deseram*, erecta fuisset ac confirmata.

2. Quo anno apertum, quove clausum denuò fuit belli illius theatrum?

Aperiri cæptum est anno 1618. imperante Mathia; clausum verò an: 1648. imperante Ferdinando III. quando Monasterii Westphaliæ pax tandem composita est. Quare belli exitum non vidit Ferdinandus II.

3. Quæ prima illius tragædiæ scena?

Post seditionem Pragensem perduelles Sectarii, legitimo Rege suo Ferdinando rẽpudiato, Electori Palatino Friderico V. Calvini asseclæ coronã detulerunt. Sed adfuit in tempore Maximilianus I. Bavariæ Dux ac postea Elector, copiis

piis Catholicis supremo cū Imperio Præfectus, qui hostilē exercitū in *monte albo*, haud procul Pragâ sito, fortiter adortus, victoriā retulit omni ævo memorandā 1620. eâ ipsâ Dominicâ, qua Evangeliū jubet *reddere Cæsari, quæ sunt Cæsaris, & quæ sunt DEI, DEO.* Reddita enimverò est Cæsari post præcipitē fugam *Regis hyberni* (sic Fridericū appellabant, quòd una tantùm hyeme, alienum regnū occupârit) non solùm Bohemia universa; sed reducta insuper ad obsequiū Moravia, Silesia, Lusatia, Austria, & Hungaria; Palatinatus uterque jure belli Cæsari assertus: & hæc omnia unius duntaxat anni spatio. Sed & *DEO reddita, quæ DEI sunt*, vera nempe religio, ejectis toto regno errorū Magistris; & Jesuitis in pristinas sedes restitutis.

4. *Quæ altera ejusdem tragœdiæ scena?*

Postquā Bohemi DEO Cœsarique, rebelles domiti, *Unio Correspondentiū* dissipata, Fridericus Palatinus Provinciis & dignitatibus omnibus exutus, Maximilianus I. obtento superiore Palatinatu Septemvir renunciatus, Comes Mansfeldus. Marchio Durlacensis, Christianus, Dux Brunsvicensis, &c., à Tillio, Germanico illo Achille, iteratis cladibus fuêre attriti, Jacobus Angliæ Rex, Friderici Palatini socer, universā propè Europā contra Cæsarē concitavit, fœdere Parisiis inito cū Galliæ Rege, Venetiis, Batavis, Sabaudiæ Duce, Helvetiis, Grisonibus, Transylvaniæ Principe, Rege itē Daniæ ac ple-

risque Circuli Saxonici inferioris dynastis, aliisque Principibus & urbibus Germaniæ Acatholicis, qui omnes ampliùs ducenta bellatorū millia contra Cæsarē militatura paciscebantur. Sed machinationes has omnes disjecit propitiū Ferdinando Numen. Nā fœderatorū Caput Angliæ Rex in ipso tanti operis procinctu è vivis ereptus, cæteri plerique omnes ab intestinis hostibus periculisque domesticis coacti sunt suis potiùs rebus prospicere. Solus Daniæ Rex, arrogatâ sibi circuli Saxonici inferioris dictaturâ, contra Cæsareo-Bavaricos movet. Sed iterùm iterūque à Tillio acie victus, ad arma ponenda, pacēque ineundā compellitur A. 1629. Duobus ante annis in Austria superiore rustici ad octoginta millia ob eliminatos Lutheri præcones seditione facta, à Pappenheimio fusi fugatique ensem cum vomere commutârunt.

5. Quæ scena tertia?

Annô 1629. Cæsar solemni edicto bona omnia Ecclesiastica, post *Transactionē* Passaviensē ablata, antiquis possessoribus jussit restitui; quæ tamen Sectarii cùm jure nō possent, vi sibi vindicare statuerunt. Cùmque nec Bohemicis, nec Danicis, aliorumque fœderatorum armis quidquam profecissent, Svecica accersivêre auxilia eo ipso tempore, quo Cæsar bello Mantuano implicitus, magnā exercitus sui partē in Italiā transmisit. Igitur Gustavus Adolphus Sveciæ Rex, cui ipsa adeò Gallia pecuniā, belli nervū, sub-

subministravit, An: 1650. 24. Junii facta in Pomeraniam exscensione, funestū Germaniæ bellū infert, tractisq; in partes suas Electore Brandeburgo, ac tandē post Magdeburgi excidium etiam Saxone, Cæsarianos ad Lipsiam cruento utrinque prælio fundit A. 1631. moxque Franconiam, Palatinatū Rheni tractū cum magna Sveviæ parte primo impetu occupat, ab heterodoxis tanquā Evangelicæ scilicet libertatis vindex obviis passim ulnis exceptus. Ingolstadiū subinde oppugnare adortus, cū clade & ignominia, quā reliqua dein luebat Bavaria, abscedere cogitur, equo, cui insederat, ferreâ pilâ trajecto.

6. Quamdiu Gustavus in hoc belli theatro suam sustinuit personam?

Exiguo admodum tempore, nam 1632. in pugna occisus, & equorū ungulis est obtritus ea ipsa die, qua religiosissimus Cæsar Viennæ ad obtinendas *Jubilæi Indulgentias* insigni planè modestia sensuque pietatis tēpla cœlo licet pluvio pedes obiit. Paucis pôst diebus Fridericus quoque Palatinus, fax belli hujus calamitosissimi extinctus est anno ætatis 36.

7. Quæ quarta belli scena?

Cæso Rege, Sveci fœderatorū armis opibusque suffulti variâ pugnârunt fortunâ, modò victi modò victores, donec Nordlingæ à Ferdinando III. Hungariæ Rege, quem occiso Wallensteinio, universi exercitûs Imperatorē delegerat Cæsar

parens

parens, ingenti clade profligati sunt An: 1634.

8. Quæ scenæ quintæ facies?

Post victoriam Norglinganā Pragæ Cæsarē inter & Saxoniæ Septemvirū, quem plures deinde Imperii ordines sunt secuti, pax firmata est. Debellatum tunc fuisset cū Svecis, nisi fractas eorū vires Galliæ Rex, suppeditatâ pecuniâ & milite, restituisset, maximo Germniæ, sed multo majore Catholicæ rei detrimento. Verum ad inauspicata hæc tempora vitā haud produxit Ferdinandus II. palmis, quas filius, non Hungariæ solùm Bohemiæque, sed Romanorū quoq; Rex designatus, ab hoste retulit, gloriosè immortuus Annô 1637. Imperium juxta ac Religionem Catholicam tot inter calamitates invictâ planè constantiâ & fortitudine sustentavit annis 17.

124. Ferdinandus III.

1. Quamdiu à Ferdinandi II. obitu Mars Gallo-Svecicus belli theatrum occupavit?

Decem ipsos annos Germaniæ dudum exhaustæ impensis bellū continuâtū est vario eventu. Atque initia quidem lætiora erant, Svecis ad mare usque Balticum repulsis; qui tamen novis subinde aucti suppetiis, è Gallia præcipuè submissis, novum Germaniæ bellū & vastitatē intulêre, urbibꝰ passim vicisque incensis, templis profanatis ac direptis, in Bavaria præsertim, è qua sola sexagies mille sacros calices surripuisse

ripuisse

tipuisse perhibentur. Tandē agitari cœpta pacis consilia ultimo ferè belli quinquennio cùm Osnabrugæ, tum Monasterii Westphaliæ, Marte interim Gallo-Svecico per Sveviam, Franconiam, Bohemiam, ac præcipuè Bavariam atrocissimè grassante, ut proinde Cæsar pacem, quantumvis Ecclesiæ & Imperio probrosā, exitiosamque, inire sit coactus Annô 1648.

2. *Quibus demū conditionibus pax restituta est?*
Post diuturnas gravesque altercationes tandē in hæc prœcipuè capita conventum ast. Ut bona omnia, Ecclesiæ CHRISTI erepta, cederent Acatholicis eo prorsus modo, quo anno 1624. quem velut normā ac regulā statuerunt, usurpare cœpissent. 2. Ut non tantùm Lutherani, sed Calviniani quoq; libero deinceps sectæ suæ exercitio, & bonorum, quæ DEI Ecclesiæ abstulisset, possessione secura fruerentur. 3. Quoniam post Friderici V. Palatini proscriptionē Septemviratus Domui Bavaricæ, cui ex antiquo jure pactoq; debebatur, accedentibus insuper ingentibus prorsus Maximiliani meritis, Annô 1623. postliminio redditus fuit, inter Electores octavus nominatus est Carolus Ludovicus Friderici V. filius. 4. Gallo Alsatia Austriaca, & Episcopatus tres. Metensis, Tullensis & Virodunensis; Sveco verò Pomeraniæ pars, ArchiEpiscopatus Bremensis, & Episcopatus Verdensis cedi debuêre, additis quinque millionibus *imperialium*, ab Imperii circulis,

dempto.

dempto Auſtriaco & Bavarico, perſolvendis. Brandeburgus ArchiEpiſcopatum Magdeburgensē, Epiſcopatū Halbeiſtadensē, Caminensē, Mindensē &c. alii alios Epiſcopatus, tum *Abbatias*, profani omnes juris factas, obtinuerunt. Quocirca CHRISTI Vicarius Innocentius X. pacificationē hāc, tanquā rei divinæ, Religioniq; orthodoxæ exitiabilē diris devovit.

3. *Qui Duces præcipui hoc bello copiis præfuêre?* Pro Cæſare dimicârunt Maximilianus I. Bavariæ Dux & Elector, Comes Tillius, Pappenheimius, Wallenſteinius, Egon Furſtenbergius, Joannes Werthius, Galaſſius, Altringerus, Buquojus, &c. Gallos duxêre Turenius, Forcæꝯ, Guebriantius &c. Svecos verò ipſe Rex Guſtavus, Weimarius, Urangelius, Ochſenſtirniꝯ, Torſtenſonius, Bannierius, Hornius &c.

4. *Quæ Cæſaris res geſtæ, ſancita pace?* Poſtquam horrenda illa belli procella detonuit, annos octo & menſes aliquot ad Imperii gubernacula tranquillè ſedit juſtus, pius, ac ſapiēs Imperator. Utque de ſucceſsore, qui tanto oneri ferendo par eſſet, tempori proſpiceret, filiū Ferdinandū IV jam inde à puero ad omnē virtutem informatum, Romanorū Regem inaugurandū curavit. At enim dum novus hic Rex ad ſpes maximas pergit adoleſcere, Annô 1654 morbillis extinctus, ad cœleſte Regnum evocatur, terreno in Leopoldum fratrem natu minorem regiis virtutibus ſibi ſimillimum ac

plane

planè gemellū, translato.. Quem ubi Augustꝰ Parens. Hungariæ Bohemiæque coronis redimitum vidit, ipse Ferdinandum filium ad cælestis regni possessionem adeundam secutus est anno Imperii 20. CHRISTI 1657.

125. Leopoldus. M.

1. *Quinam eventus memorabiliores Leopoldi Imperium illustrârunt?*

Quina præcipuè bella; bina cum Turcis, terna cum Galliæ Rege Ludovico XIV. gesta.

2. *Quæ primi belli Turcici origo atque exitus?*

Cùm Turcæ contra fidem datam Transylvaniā & Hungariam incursâssent, jamque Varadinū & Vivarinū expugnasent, armis arma opposuit Cæsar, Turcasque Anno 1664. ad S. Gotthardū ingenti clade profligatos, ad inducias poscendas compellit, quæ ad annos viginti cū iis pactæ fuêre.

3. *Quæ belli Turcici secundi semina?*

Sicut in Germania, Belgio, aliisque Europæ Provinciis, ita in Hungaria quoque præcipui bellorū turbarumque concitatores erant Hæretici, Deo hominibusque rebelles. Hi, postquam Religionem avitam, juraque omnia, sacra & profana, pessumdedêre, in bona Ecclesiæ per vim summamque injuriā involârunt, Catholicos antiquissima tot sæculorum possessione exturbarunt, ausi nihilominus sunt justissimis illorū querelis & expostulationibus querelas e-

tiam, perinde ac si ipsi injuriam damnumque accepissent, opponere atque expostulare: *opprimi scilicet à Catholicis Religionis animorumque libertatem, non nisi vi & armis vindicandã &c.* Perduellium Dux erat Tökelius, qui Turcarum ope subnixus, gravissimas in Hungaria concitavit turbas ab Anno 1672. usque ad An: 1683. quo ampliùs ducenta Turcarum millia Viennã duos ipsos menses obsedêre, maximo Christiani orbis terrore. Tandem Joannes III. Poloniæ Rex, Electores, Bavarus & Saxo, numeroso milite adducto, cui Lotharingiæ Dux Cæsareas, quibus præerat, copias junxit, urbi ad eã usque diem à Comite Stahrenbergio fortissimè propugnatæ, subvenêre, hostemque castris omnibus exutum, ingenti strage illata, Viennæ mœnibus propulsârunt.

4. *Qui ulteriores tantæ victoriæ fructus?* Eodem annô 1683. cæsis denuò ad Parcanum Turcis, Strigoniũ aliæque urbes occupatæ. Annis dein sequentibus tota ferè Hungaria, Sclavonia, Transylvania, Bosnia &c. Ottomanis erepta. Annô 1686. Buda, Hungariæ metropolis, iterato assultu capta, & biennio pòst Belgradum invicta Maximiliani II. Electoris Bavari virtute expugnatum, sed Annô 1690. proditione, an incuriâ iterum amissum. Pugnatum insuper felicibus auspiciis ad Budam, Mochazium, Salankemenum &c. ac demum Annô 1697. ad Zentam, ubi Eugenio duce ampliùs triginta millia cæsa aut Tibisco mersa.

5.

5. Quis belli exitus?

In medio victoriarum cursu Galli novas in Germania ciebant turbas. Unde magna copiarum pars ex Hungaria fuit avocanda. Annô 1699. Carlovicii pactæ cum Turcis induciæ, Cæsare Transylvaniam, cæteraque omnia, quæ bello acquisierat, retinente.

6. Quæ primi belli Gallici causa?

Ludovicus XIV. Mariam Theresiam, Philippi IV. Hispaniarum Regis filiam in matrimonium duxerat. Mortuo Philippo, Belgium Hispanicū uxoris nomine, insuper habita solemni ejusdē renuntiatione, ac cessatione, ad se devolutum prætendebat. Jamq; plures Flandriæ urbes cum Burgundiæ Comitatu Añô 1667. occupaverat, cum Batavi, adscitis in societatē Anglis & Svecis, eum compulêre ad pacem cum Hispanis Aquisgrani An: 1668. ineundā, qua reddita quidem Burgundia; captæ tamen Flandriæ urbes Gallo cessêre. A. 1672. Ludovicus junctis cum Carolo II. Angliæ Rege, Electore Coloniensi & Episcopo Monasteriensi armis Batavos, quòd suis antea cœptis obstitissent, agressus est; nihilque propiùs est factū, quàm ut provincias eorum universas in suā redigeret potestatē. Occupata insuper à Gallis A. 1670. Lotharingia, & Burgundia rursum Hispanis erepta A. 1674.

7. Cur Leopoldus Cæsar Batavis contra Gallos suppetias tulit?

Cùm Galli per Belgium & Germaniam domi-

natum passim & quasi dictaturam exercerent, nec Batavos solùm, sed vicinos quoque Belgas & Germanos graviter affligerent. Cæsar & sua tueri & oppressos juvare constituit. Agitata quidē tantisper Coloniæ Agrippinæ pacis consilia; quæ tamen in irritum cecidêre, postquã Cæsar Gvilielmum Fürstenbergium, Gallo adhærentem; velut Imperii hostē, injecta vi Coloniâ Viennam abductum, in custodiam tradidit. Quo quidem facto violatum fuisse jus gentium Galli querebantur.

8. *Quis bello huic finis impositus?*

Batavi inconsulto Cæsare, cujus tamen armis ab interitu sunt vindicati, cum Gallis A. *1678.* separatī paciscebantur, quos paulò pòst sequebantur Hispani. Quare destitutus à sociis Leopoldus pacē & ipse Neomagi, Geldriæ Hollandiæ urbe, amplecti cogebatur Añô *1679.* Restituti in integrum Batavi; at Burgundiã Gallus retinuit. Lotharingiæ porro Dux carere maluit Ducatu suo, à Gallis erepto, quam conditionibus longè durissimis restitui.

9. *Cur post Neomagensem pacificationē Galli Argentoratum aliasq́ Alsatiæ urbes occupârunt?*

Annô 1680. Galliæ Rex Metis, Brisaci, & Vesūtione novū tribunal (*Reunionis Camerā* vocabant) constituit eum in finem, ut quidquid olī ad Alsatiam, Lotharingiam, Burgundiam &c. quovis pacto pertinuisset, Galliæ vindicaretur. Quocirca Annô 1681. Argentina, Alsatiæ metropo-

tropolis, ex improviso à Gallis occupata est, Cæsare justè quidem sed incassum conquerente, nec ob bellum Turcicum valente obsistere, qui proinde viginti annorũ inducias cum Gallo pactus est Ratisbonæ Annô 1684.

10. *Quæ secundi belli Gallici causa & occasio?*

Duæ potissimum. 1. Caroli Electoris Palatini sororem in Matrimonio habebat Dux Aurelianensis, Ludovici XIV. frater. Carolo igitur A. 1685. sine liberis decedente, Galli magnã Palatinatûs partem jure, ut illi quidem prætendebant, hæreditario defuncti Electoris sorori debitam, armis sibi vindicatũ ibant. 2. Cardinalẽ Furstenbergiũ in Archiepiscopũ Coloniensem, Gallo adnitente, repugnante Cæsare, elegerat Canonicorũ pars una; altera verò Josephũ Clementem Bavariæ Ducem, probante Roma & electum confirmante: id quod tam iniquo tulit animo Galliæ Rex, ut mox Electoris Coloniensis territorio, præcipuisque ad Rhenum urbibus occupatis, Cæsari communem Christiani nominis hostẽ in Hungaria victricibus armis persequenti, bellum indixerit Anno 1688.

11. *Quæ belli hujus facies?*

Funesta admodum; quippe Galli Palatinatu inferiore cædibus, incẽdiis, direptionibus miserè pervastato, Franconiã quoque ac Sveviã acerbissimis exactionibus depeculati sunt. Ac licèt miles Cæsareus, ex Hungaria deductus, plures recuperârit urbes; multæ tamen, quas inter

Spira, Wormatia, Francodalia, Heidelberga &c. crudelem in modum exustæ sunt & vastatæ. Inde belli sedes in Belgiū est translata, ubi Hispani quoque, Angli & Batavi junctis viribus Gallorum molitionibus sese opposuêre.

12. *Quo pacto finitum hoc bellum?*

Pace Ryswicensi, cujus sanciendæ necessitas denuo imposita est Cæsari, postquam cum hujus Fœderatis Gallus seorsum iterum depacisci cœpit. Cæsari Brisacum, & Friburgū, Imperio Philippopolis & propugnaculūKehlanū, suusque tandē Lotharingo Ducatus, cum quadam tamen exceptione, est restitutus. Argentoratū porrò & liberas quondam Alsatiæ urbes Gallus retinuit. Cautum insuper, ut Religio Catholica in locis, à Gallis priùs occupatis & jam restituendis, in eodem, quo nunc erat statu, permaneret.

13. *Quæ tertii belli Gallici origo?*

Carolo II. Hispaniæ Rege Anno 1700. sine liberis demortuo, Regnū illud & Cæsar & Galliæ Rex sibi vindicatū ibant. Ac Leopoldꝰ quidē Viennæ Anno 1703. Carolum filiū natu minorē Hispaniæ Regem dixit, contra Philippus Dux Andegavensis Anno 1701. regni possessionē adiit, à Ludovico avo omnibus opibus viribusque adjutus.

14. *Qui belli hujus progressus fuêre?*

Anno 1701. Eugenius per invias antea militi Alpes in Italiam penetrans, bis cū Gallis con-

fligit,

fligit, bis vincit, alteroque pòst Año Gallorum Ducē Villaregiū ex ipsa urbe Cremona, inspectante hoste, captivū abducit, atque ad Luceriā Gallos cruento iterū prælio fundit. A. 1702. expugnatū ab Josepho Romanorū Rege Landaviū, aliæq; ab aliis urbes Gallis ereptæ. A. 1704. inito à Cæsare adhinc trienniū cum Anglis Batavis, ac plerisq; Imperii ordinibus fœdere, Carolus in Hispanias trajecit, ubi fortunā utrāque expertus est. Anno eodem in Germania exercitus Gallo Boicus ab Anglo Cæsareis decretoriâ ad Hochstadiū pugnâ profligatus est, Tallardo ipso cū ampliùs duodecī Gallorū millibus capto. Inde plures urbes munitissimæ receptæ; rejecti trans Rhenū Galli; Rakocziani itē in Hungaria ab Heristero iterata clade attriti.

Atque inter hæc Cæsar Leopoldus, pietatis ac Religionis studio, mansvetudine, munificentiâ aliarūque virtutū præstantissimarū, quæ tantum Monarcham decent, ornamentis verè *Magnus*, imo *Maximus* mortem oppetiit anno Imperii 47. CHRISTI 1705. Symb. *Consilio & Industria.*

15. Quæ alia, memoratu digna, accidêre imperante Leopoldo?

1. Comitia Ratisbonæ A. 1663. edicta sunt, quæ ad hanc usque diē continuantur. 2. Pestifera lues Viennā miserè depopulata est A. 1680. eodemque anno cometes horrificus impendentes belli calamitates visus est portendisse. 3. Hungariæ regnū jure hæreditario Austriacis asseritur

in comitiis A. 1687 habitis Posonii, ubi Josephus I. Hungariæ Rex inauguratus est. 4. Idem Josephus Augustæ Romanorū Rex eligitur & coronatur A. 1690. 5. Fridericus Elector Brandeburgicus Regis Borussiæ titulū A. 1701. primus assumpsit: Dux verò Hannoveranus A. 1708. Ratisbonæ in Electorum Collegium introductus est, nonus deinceps Elector futurus,

CAPUT VI.

Imperatores Sæculi XVIII.

126. Josephus.

1. *Quo porro successu pro Monarchia Hispanica decertatum est imperante Josepho?*

Perquā optato; quippe recepta in fidem Bavaria, Belgium victoriis emensum, urbes munitissimæ expugnatæ. In Italia Ducatus Mediolanensis, & Mantuanus, uti & Neapolis ac Sardiniæ regna recuperata. In Hispania hostes Barcinone, ubi Rex ipse Carolus obsessus tenebatur, ingenti accepta clade depulsi.

2. *Quamdiu Imperii clavum tenuit Josephus?*

A. 1711. in ipso ætatis flore variolis extinctus est Imperator felix, magnanimus, ac mira comitate majestatem temperare solitus, cùm annū ætatis tertiū & trigesimum, Imperii sextum necdum complêsset. Symb: *Timore & amore.*

127. Carolus VI.

1. *Cur mutata subitò belli facies Carolo ad Imperii gubernacula admoto?*

Quàm strenue pro Carolo certârat priùs, tam

remiſſè ab Joſephi obitu rem geſſit Anglia, ve-
rita, ne nimiũ quantũ Imperii ſui fines proten-
deret Carolus, ſi præter hæreditarias Auſtriæ
provincias Monarchiâ inſuper Hiſpanicâ poti-
retur. Stitit proinde felicẽ armorũ cursũ, facta-
q; à Carolo ſeceſſione, pacẽ cũ Gallo-Hiſpanis i-
niit, quã ſecuti mox Batavi, Luſitani, aliiq; fœ-
derati. 2. *Quis tandẽ belli hujꝰ exitus?*
A. 1714. ab Eugenio, Cæſaris, & Villarſio, Gal-
liæ Regis Archiſtratego, Radſtadii in Marchio-
natu Badenſi pax cõfecta, eodẽque año ad ther-
mas Helveticas in ſolemni Legatorũ conventu
rata fuit habita; cui tamẽ Hiſpaniæ Rex Philip-
pꝰ renuit ſubſcribere. Conventũ quoq; eſt Cæ-
ſarẽ inter & Batavos de ſecuritate limitũ A. 1715.
3. *Qua occaſione novo mox iterum bello implici-
tus eſt Carolus Cæſar?*
A. 1715. Venetis totã Peloponnesũ, ſeu *Moreã*
eripuerant Turcæ. Igitur Cæſar his bellũ denũ-
ciat, niſi, quæ fœderatis ſuis contra jus fasque
abſtuliſsẽt, reſtituerent. Id quod Barbari pror-
ſus abnuerãt, ſuis confiſi viribꝰ. Quippe tã nu-
merosũ coẽgere militẽ, ut Hungariã ſimul Ita-
liamq; ſpe devorarent. Jamq; Hungariæ fines
incurſaverãt, cùm ab invictæ virtutis heroe E-
ugenio gemina, eaque propè internecina clade
profligati ſunt, primò quidẽ ad Petrovaradinũ
A. 1716. dein A. 1717. ad Belgradũ. Utrinq; vi-
ctoriæ inſignes omnino fructus exſtitêre Te-
meswaria, cũ tota illa ſatrapia, ſive *Bañatu*, ut

vocant, & Alba Græca, cū magna Serviæ parte, in Caroli ditionē redacta. Biennio absolutū est bellū, quòd in Italiam transferendæ erant copiæ, adversùs Hispanos, Siciliæ imminētes, pugnaturæ. Igitur quinque & viginti añorū induciæ cū Turcis pactæ Passarovicii An: 1718.

4. Quis belli hujus in Italia suscepti, progressus & exitus?

A. 1719. Hispanorū classis disjecta & profligata est ab Anglis. A. 1720. Sicilia, pulsis inde Hispanis, Cæsari, Sardinia verò Sabaudiæ Duci cessit. Inde actū de fœdere quadruplici Cæsarē inter Hispaniæq; Galliæ & Angliæ Reges stabiliendo designata hunc in finem urbe Cameraco, quo Anno 1724. summi rerum pacifcendarum arbitri convenerant.

5. Qui verò successit hoc negotium?

Cùm Galli & Angli alias ex aliis moras necterent, magnique ac planè irriti fierent sumptus, Cæsar & Hispanus missis ultrò citroq; secretis cursoribus A. 1725. Viennæ sine arbitris pacē ac fœdꝰ pepigêre. Permolestè tulit Angliæ potissimùm Rex, fœdus hoc se inconsulto fuisse initum. Quocirca & ipse Hannoveræ cum Gallis & Electore Brandeburgico depacifcitur, accedentibus subinde etiā Batavis, vehementer eô quoque irritatis, quòd Cæsar commerciorū societatem & navigationē Indicā Ostendæ summo Belgii & Germaniæ emolumento institutā, sua firmârit auctoritate, magnisque privilegiis munierit.

6. Quod-

6. Quodnam Augustissimi Imperatoris Caroli symbolum?

Illud sibi elegit: *Fortitudine & Constantiâ.* Utramque hanc virtutẽ, uti & alias omnes Cæsare dignas, inter tot rerũ discrimina, bella, negotiaque gravissima in se expressit verè Magnus Carolus VI. quẽ servassent Superi Heroas inter Austriacos fulgentissimũ fid9, orthodoxæ Ecclesiæ decus ac defensorẽ, hostiũ terrorẽ, Patrẽ Patriæ, Pium, Felicem, Pacificum, Augustũ.

Observationes.

Ad quartam partem Historiæ Imperatorum.

1. Quæ Romani Imperii facies à Rudolpho I. ad nostra usque tempora?

Quamvis potentiâ, opibus, numeroque provinciarũ prima & media Monarchiæ Romanæ tẽpora multò fuerint ultimis hisce seculis clariora; non minora tamen in DEI Ecclesiam & Rẽpublicã beneficia contulêre Imperatores postremi; imò hoc ipso piæ libertatis, Religionis orthodoxæ, virtutumque Christianarũ studio, unde vera felicitas salusque Reipublicæ accersenda est, potentiæ & opulentiæ superioris defectũ satis superque compensarunt.

2. Quid in mystica illa Nabuchodonosoris statua pedũ digiti partĩ ferrei, partĩ fictiles portendebãt?

Ultima Romani Imperii tempora, quibus varia illius membra æquè parùm consensura, & cohæsura essent, ac ferrum testæ.

3. *Quantùm Ecclesiæ profuit series Imperatorum ultima inde à Rudolpho I. Habsburgico?*

Plurimùm sanè: nam omnem furoris impetũ in Italiã Romamque ipsam, CHRISTI in terris Vicarii sedem, effusuri pridem fuissent Turcæ, nisi frenos identidem injecisset Cæsarũ, præsertim Austriacorum potentia. Dein Hæresis quoque longe horribiliorem Germaniæ præcipuè, vicinisq; provinciis vastitatẽ illatura fuisset, nisi heròes isti pro aris, sacrisque avitis fortissimè propugnâssent.

4. *Quot quantaque damna Ecclesiæ intulit Hæresis postremis hisce temporibus?*

Innumera gravissimaque; quippe vera CHRISTI Religione proscripta, errores, totius Ecclesiæ judicio pridem damnati, sub speciosa Evangelicæ veritatis larva introducti; Hierarchia & Sanctorũ cultus abolitus; CHRISTI patrimoniũ sacrilegè direptũ ac profanatũ; fides DEO hominibusq; data impunè violata; Europa propè universa continuis ferè bellorũ motibus, turbis, seditionibus, malisq; innumeris agitata & conflictata, irreparabili tot milliũ animarũ exitio. At verò dũ Hæresis tot Europæ regnis summã intulit vastitatẽ, in Africa & America Ecclesiæ ager lætissimè floruit, uberrimòsque fructus produxit.

5. *Cur DEUS Romanum Imperium tot casibus, conversionibusque ac vicissitudinibus subjectum esse voluit?*

Tum ne altiùs sese efferret hominũ arrogantia;

tum ut inde condiscerent mortales, quàm de-
bilis & caduca sit omnis terrena potentia, qua
sicut DEUS non raro ad fines suos uti consve-
vit, ita quoque aliàs ostendit, eàdem se ad æter-
na sua consilia exequenda neutiquã indigere.

6. *Quænam Imperatorum Austriacorũ præcipua & singularis prærogativa est?*

1. Annis propemodũ trecentis continuò tenẽt
decorantque Imperiale solium. 2. Austriaci Im-
peratores omnes, nullo excepto, virtutum lau-
dibus claruêre, atque Ecclesiã, cujus *Advocati*
ac Defensores ex officio suo Romani Imperatores
sunt, contra Hæreticorũ aliorũq; Christiani no-
minis hostiũ impugnationes fortissime propu-
gnarunt. Unde mirũ non est, quòd Scriptores
quidã Acatholici iisdẽ obtrectare etiã sint ausi.

7. *Quandonam Austriaci appellari cæperunt Archiduces?*

Quidam ab Imperatore Friderico II. eo titulo ex-
ornatos fuisse perhibent. Illud certum est, Fri-
dericum IV. Imperatorem Archiducis titulũ, jam
priùs à proximis Antecessoribus Austriacis in usu
haberi cœptũ, datis 1453. literis ratum habuisse.

8. *Ubinam hodie Circulus Burgundicus?*

Avulsâ ab Imperio Burgundiâ, multisq; Belgii Pro-
vinciis, nil nisi pars illius in Belgio Austriaco su-
perest.

9. *Cur Imperatores Teutonicos etiam Romanos appellamus?*

Quòd Ecclesiæ Romanæ Advocati sint ac Defenso-
res, Monarcharum Romanorum Successores.

10. *Quo sensu accipiendum illud Friderici IV. Symbolum A. E. I. O. U.*

Quidam ita exponunt: *Austriaci Erũt Imperatores Orbis Ultimi.* Alii aliter interpretantur.

Ad Majorem DEI Gloriam.

TABULA CHRONOLOGICA

Imperatorum ad nostra usq; tempora series complectens.

Seculũ à Christo nato primum.

Nomina & series Imperatorum.	Anni Imp:	ad an: Chr:	Synchronismus rerũ mẽorabiliũ.
Augustus - -	44	14	Christus natus.
Tiberius - -	23	37	Christus Crucifi-
Caligula - -	3		xus ann: 34.
Claudius - -	13	41	Romam venit S.
Nero - - - -	13	54	Petrus - 42.
Galba - - -	6 M.	68	Persecutio I. du-
Otto - - -	3 M.	69	rat annis 4. ab
Vittellius - -	8 M.		A. 64. ad 68.
Vespasianus -	9	79	Excidiũ Jeroso-
Titus - - -	2	81	lymæ añ: Ch: 70.
Domitianus -	15	96	Persecutio II. ab
Nerva - -	2	98	añ: 90. ad 96. a. 6

Seculum Secundum.

Traianus - -	19	117.	Persecutio III. ab
Hadrianus - -	21	138.	añ: 98. ad 116.
Antoninus Pius	23	161.	annis - - - 18.
Marcus Aurel: &			
Lucius Verus.	19	180.	Persecutio IV. ab
Commodus - -	12	193.	an: 161. ad 174.
Ælius Pertinax.	3. M.		annis - - - 13.
Didius Julian.	2. M.		

Secu:

Sæculum Tertium.

Nomina & ſeries Imperatorum.	Anni Imp:	ad añ: Chr:	Synchroniſmus rerũ memorabi:
Severus - - -	17	211	Perſecutio V. ab
Caracalla & Geta	6	218	añ: 200. ad 211
Macrinus -	1	219	annis - - 11.
Heliogabalus -	3	223	
Alexand: Severꝰ	13	236	
Maximin Thrax	2	238	Perſecutio VI.
Gordianus -	6	245	ab añ: 236. ad
Philippi duo. -	5	249	238. annis 2.
Decius - -	2	251	Perſecutio VII.
Gallꝰ & Voluſian	2	253	ab an. 249. ad
Æmilianus -	3.M.		251. annis - 2.
Valerian. & Gallienus.	15	269	Perſecutio VIII.
Flav: Claudius	1	271	ab añ: 257. ad 260
Aurelianus -	5	276	annis - - 3.
Probus - -	6	282	Perſecutio IX.
			ab añ: 268. ad
Carus, Carinus & Numerianus	2	284	275. annis 7.
Dioclecianus & Maximinianus.	20	304	Perſecutio X. ab
			añ: 284. ad 303.
Conſtantiꝰ Chlorus & Galerius	2	306	annis - 19.

Sæculum Quartum.

Nomina & series Imperatorū.	Añi Imp:	ad ā: Chri,	Synchronismus rerū memorabi:
Constantinus M.	31	337	
Constantius II.	3	340	
Constans - -	10	350	
Constantius -	24	361	
Julianꝰ Apostata	2	363	
Jovianus, sive Jovinianus.	7. M.		
Valentinianꝰ I. *Occidentis.*	12	375	Divisio Imperii in Orientale &
Valens. *Orientis*	14	378	Occidentale.
Gratianus -	8	383	Initiū Regni Hi-
Valentinianꝰ II.	16	392	spaniæ sub A-
Theodosiꝰ Mag:	16	395	taulpho añ: 415
Arcadius *Orien:*	13	408	Anglo. Saxo: in
Honorius *Occid:*	28	423	Britañia an: 446

Sæculum Quintum.

Theodosius II.	42	450	Initiū Reg: Frāc:
			sub Meroveo 448
Valentinianꝰ III	30	455	Furit Attila 450
Imperat Orient:			Collapsū Occi-
Martianus - -	6	457	dentis Impe: 475
Leo I. - -	17	474	Regn: Herulorū
Leo II. - -	1	475	in Ital: Reg. Go-
Zeno - - -	17	491	thorū in Ital: 493
Anastasius I.	27	518	Theo: I. Bav: Dux

508.

Sæculum Sextum.

Nomina & series Imperatorũ.	Ann: Imp:	ad añ Chr:	Synchronismus rerũ memorabi:
Justinus I. -	9	528	Sericũ ex Ind: in
Justinianus I. -	38	566	Eur: imoillat: 557
Justinus II. - -	10	576	Regnũ Longo-
Tiberi9 Cõst. III.	6	583	bardo: in It: 568
Mauritius. -	19	562	Polon: Prin: 600

Sæculum Septimum.

Phocas - :	8	610	
Heraclius -	30	641	Secta Macho-
Constantin9 IV.	4. M.	642	met: - 630
Constans II. -	26	668	Zecc9 Bohemiæ
Cõstant: V. Pog:	17	685	Dux prim9 649
Justinia: II. Rhin.	10	696	
Leontius - -	3	699	Respub: Veneta:
Tiberi9 Absĩarus	6	705	700.

Sæculum Octavum.

Justinian II. iterũ	7	711	
Philippicus -	1	712	Mauri in Hispan:
Anastasius II. -	3	715	713.
Theodosius II.	1	716	
Leo III. Isauric9			Orgãa Musica ex
Iconomachus	24	741	Oriẽte allata 757
Cõstãt: VI. Copr	34	775	Egbert9 Angliæ
Leo IV. - -	5	780	Rex prim9 800
Constantin9 VII.			Us9 cognominũ
& Irene. - -	18	797	induct9 sub ann:
Irene Sola -	5	802	- - - 800

Sæculum Nonum.

Nomina & ſeries Imperatorum	Ann: Imp:	ad añ Chri:	Synchroniſmus rerū memorabil:
Imperat: Occid:			Reſtitutū Occi-
Carolus M. - -	14	814	dentis Imp: 800
Ludovicus Pius.	26	840	SchiſmaOrientis
Lotharius - -	15	855	per Photiū 870.
Ludovicus II.	19	875	
Carolus Calvus.	2	877	
Ludovicus III.	2	879	
Carolus Craſſus.	7	887	
Arnulphus.	12	899	
Ludovicus IV.	12	912	

Sæculum Decimum.

Conradus I.	7	919	Reg. Daniæ Chr: - - - 920
Hēric. I. Auceps	17	936	Haſtiludia inſtit: - - - 974
Ortho Magnus	36	973	Imp:Moſcov: 988
Ottho II. - -	20	983	Regnū Polo: 999
Ottho III. -	19	1002	Reg: Hungariæ ſub S. Steph: Reg: - - - 1006

Sæculum Undecimum.

Henricus II. S.	23	1024	SchiſmaGræ: 1051
Cōrad. II. Salic:	14	1040	BohemiæR. 1086
Hēric: III. Niger	17	1056	Crucia-tmia 1096
Henricus IV.	50	1106	CaptaJeroſ: 1099

Sæculum Duodecimum.

Nomina & series Imperatorum	Ann. Imp.	ad an Chr:	Synchronismus rerũ memorabil:
Henricus V.	20	1125	Lusitaniæ Regn:
Lotharius II.	13	1138	- - - 1134
Conradus III.	14	1152	Cruciata 2da 1147
Fridericus Ænob	39	1189	Regnum Sveciæ
Henricus VI.	7	1168	sub Erico S. 1150
Philippus -	10	1208	Cruciata 3tia 1189

Sæculum decimum tertium.

Otho IV.	10	1218	Septẽ Electores
Fridericus II.	31	1250	sub annũ 1245
Conradus IV.	4	1254	Conradinus oc-
Interregnum.		1273	cisus - 1268
Rudolph9 I. Habs	18	1291	Vesperæ Siculæ
Adolphus Nassov	7	1298	- - - 1282
AlbertusI.Austri:	10	1308	FœdusHelveticũ
			- - - 1308

Sæculum Decimum Quartum

Hẽric9 VII. Lux.	5	1313	Ottomaus I.Tur-
Ludovic9V.Bav	33	1347	carũ Imp. 1314
Fridericus III.	15	1329	Bulla aurea 1356
Carolus IV.	32	1378	Pulvis pyrus, &
Wenceslaus.	22	1400	Bõbardæ inven-
			tæ à Germ: 1380

Sæcu-

Sæculum Decimum Quintum

Nomina & ſeries Imperatorum	Ann: Imp:	ad an Chr:	Synchronismus rerũ memorabil:
Ruperto Palatin:	10	1410	Typographia inventa à Germ. 1440
Sigismundus -	27	1437	Cõnſtãtinopolis
Alberto II. Auſtr:	2	1439	capta 1453
Fridericus IV.	53	1493	America in: 1492
Maximilianus I.	26	1519	
- - - -			Lutheri Hæ: 1517

Sæculum Decimum Sextum.

Carolus V.	37	1550	Bellũ ruſti: 1515
Ferdinandus I.	6	1564	Pax Relig: 1555
Maximilianus II.	12	1576	Calend:Gr: 1582
Rudolphus II.	35	1512	Batav:Resp: 1579

Sæculum Decimum Septimum.

Mathias - -	7	1619	Bellũ 30 an: 1618
Ferdinandus II.	17	1637	Pax Weſtph: 1648
Ferdinandus III	20	1657	Noviomagi 1679
			Risvicenſis 1697
Leopoldus M.	47	1705	Bellũ Hiſpa: 1703

Sæculum Decimum Octavum.

Joſephus - -	6	1711	Pax Radſtadienſ.
Carolus VI. -			- - - 1714
Carolus VII. -			Paſſarovic. 1718
Franciſcus I. -			Fœdus Vienn:
Vivat feliciter.			- - - 1725

FINIS.

50.–

G

Libris Josephi [illegible]